

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Katedra psychologie

**PARTNERSKÉ PREFERENCE VYSOKOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ
NA UNIVERZITĚ PALACKÉHO
THE PARTNER PREFERENCES OF STUDENTS AT PALACKÝ
UNIVERSITY**

Magisterská diplomová práce

Autor: Bc. Eliška Coufalíková

Vedoucí práce: PhDr. Veronika Šmahajová, Ph.D.

Olomouc

2017

Prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem magisterskou diplomovou práci na téma: „Partnerské preference vysokoškolských studentů na Univerzitě Palackého“ vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucí diplomové práce a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Olomouci dne 28. března 2017

.....
Bc. Eliška Coufalíková

Ráda bych na tomto místě poděkovala PhDr. Veronice Šmahajové, Ph.D., za čas, který mi věnovala, za podnětné rady a kritické připomínky k této magisterské diplomové práci.

Děkuji dále všem účastníkům výzkumu za jejich ochotu a čas, který strávili při osobních pohovorech. Bez nich by tato práce nebyla realizovatelná.

V neposlední řadě bych ráda poděkovala manželovi, celé své rodině, přátelům a všem dalším, kteří během celého mého studia doprovázeli a podporovali.

Obsah

Úvod	7
Teoretická část práce	9
1 Mladá dospělost a studium na vysoké škole	10
2 Partnerské vztahy	12
2.1 Definice partnerských vztahů.....	12
2.2 Význam partnerského vztahu a partnerská očekávání	13
2.3 Navazování partnerských vztahů	15
2.4 Vývojové fáze partnerského vztahu	20
2.5 Rozpad partnerského vztahu	24
2.6 Dělení partnerských vztahů.....	25
3 Vztahové aspekty	30
3.1 Atraktivita.....	30
3.2 Vytvoření dojmu.....	31
3.3 Zamilovanost	33
3.4 Intimita	34
3.5 Láska	34
3.6 Kompatibilita partnerského vztahu.....	36
4 Partnerské preference a výběr partnera	37
4.1 Pluralita teorií.....	37
4.2 Psychoanalytický pohled na výběr partnera	37
4.3 Teorie vazby	38
4.4 Teorie komplementarity potřeb	39
4.5 Teorie kompatibility hodnot a rolí	40
4.6 Teorie sexuálních strategií	42

4.7	Genderové rozdíly při výběru partnera.....	49
4.8	Sociální vlivy na výběr partnera	51
5	Výzkumy partnerských preferencí	54
5.1	Zahraniční výzkumy.....	54
5.2	Tuzemské výzkumy.....	55
5.3	Aktuální demografické údaje	58
	Empirická část práce	61
6	Výzkumný problém, cíle výzkumu a výzkumné otázky.....	62
7	Popis zvoleného metodologického rámce a metod	64
7.1	Metody získávání dat	64
7.2	Postup při získávání dat	65
7.3	Etika ve výzkumu	66
7.4	Metody zpracování dat	66
8	Výzkumný soubor	68
8.1	Kritéria výběru.....	68
8.2	Charakteristika výzkumného souboru	68
9	Výsledky	73
9.1	Základní aspekty partnerských preferencí studentů	73
9.2	Ženské partnerské preference	74
9.3	Mužské partnerské preference	83
9.4	Obecné trendy a srovnání mezi muži a ženami	90
9.5	Strategie a výběr partnera dle studentů UPOL.....	99
9.6	Dlouhodobé vztahy	109
9.7	Působení rodinného prostředí na výběr partnera	113
9.8	Preferovaná forma soužití v budoucnosti.....	121
10	Diskuze	126

10.1	Limity výzkumu a použitých metod.....	126
10.2	Diskuze k výsledkům výzkumných otázek	127
10.3	Přínos výzkumu a jeho další možnosti.....	135
11	Závěry.....	137
	Souhrn	139
	Seznam použitých zdrojů a literatury	142
	Seznam příloh.....	147

Úvod

Současná doba se vyznačuje řadou proměn ve společnosti. Tradiční modely fungování základních institutů manželství a rodiny procházejí již po delší dobu krizí. Namísto klasického institutu manželství se v poslední době prosazují méně formální svazky soužití, které – jak se zdá – více vyhovují dnešní uspěchané době vyznačující se spíše dynamikou než stabilitou. Rovněž klasický pohled na rodinu tvořenou manžely a dětmi se postupně pod vlivem narůstajícího počtu neúplných rodin změnil. Přesto základní potřeba člověka, aby byl zasazen do společnosti a vytvářel s druhými lidmi úzké sociální vazby, včetně vztahů intimních, se nezměnila. Jeví se proto nanejvýš praktické se problematice partnerských vztahů podrobněji věnovat, a to nejen z pohledu demografického či sociologického, nýbrž i z pohledu psychologického. Důležitost tohoto zkoumání lze spatřovat i ve skutečnosti, že psychologové jsou v poradenství a v terapii konfrontováni s důsledky neúspěchu v partnerských vztazích, když řeší nejrůznější krize vztahů, rozchody, rozvody apod. Není proto divu, že se i řada psychologů tomuto tématu podrobněji věnuje.

Ve své magisterské diplomové práci se věnuji partnerským vztahům, konkrétně se zabývám problematikou partnerských preferencí. Toto téma mám ve svém dlouhodobém zájmu po celou dobu vysokoškolského studia, o čemž svědčí již například má bakalářská diplomová práce věnovaná problematice ideálního partnera a názorům na toto téma u současných studentů psychologie. V této práci na své dřívější poznatky přirozeně navazuji a snažím se je ještě více prohloubit, přičemž v klíčové kapitole věnované výběru partnera a partnerským preferencím jsem se zaměřila obzvláště na zahraniční studie, které by mohly být pro tuzemskou psychologii přínosem. Rovněž samotný výzkum partnerských vztahů jsem provedla oproti své bakalářské diplomové práci odlišně, a to zejména ve dvou podstatných ohledech. Zaprvé jsem v rámci výzkumného souboru zvolila širší skupinu zkoumání, když tentokrát se již nevěnuji pouze studentům psychologie tvořících bezesporu specifickou skupinu vysokoškolských studentů, ale zkoumám vysokoškolské studenty na Univerzitě Palackého v Olomouci (dále též „UPOL“). Zadruhé jsem změnila i druh výzkumu, když namísto výzkumu kvantitativního (dotazníkového šetření) jsem přistoupila k výzkumu kvalitativnímu (osobním rozhovorům s jednotlivými respondenty), který podle mého soudu umožňuje jít více do hloubky a přinést řadu zajímavých zjištění.

Samotnou práci jsem rozdělila na teoretickou a empirickou část. V teoretické části se zabývám popsáním mladé dospělosti, vymezením partnerských vztahů, jejich vznikem, vývojovými fázemi, jejich rozpadem. Dále pojednávám o aspektech spojených s partnerskými vztahy, zaměřuji se na teorie ozřejmující partnerské preference a teorie výběru partnera, konkrétně například pohled evoluční psychologie, psychoanalytický pohled a teorii vazby.

Poznatky teoretické části následně konfrontuji v empirické části s představami vysokoškolských studentů Univerzity Palackého v Olomouci, abych zmapovala, zdali se obecné teorie soudobé vědy ověří i v praxi.

Teoretická část práce

1 Mladá dospělost a studium na vysoké škole

Většina populace studuje na vysoké škole na pomezí adolescence a období mladé dospělosti. Marie Vágnerová (2007) z hlediska věku toto období řadí do mladé dospělosti, tedy dvaceti až čtyřiceti let. Psycholog Pavel Říčan (2004) toto období naopak vymezuje od dvaceti do třiceti let života člověka. Langmeier a Krejčířová (2006) toto období nazývají jako časná dospělost a vymezují ho od dvaceti do pětadvaceti až třiceti let, zároveň podle nich je jedním z kritérií dosažení osobní zralosti. Erikson (2015) toho období nazývá stádiem intimity proti izolaci. Hlavním vývojovým úkolem mladé dospělosti je podle něj vytvořit intimní vztah s druhým jedincem. Protikladem k intimitě je izolace, tedy mladý člověk se obává, že zůstane sám.

Arnett (2000) období věku mezi 18 a 25 lety nazval obdobím vynořující se dospělosti (*Emerging Adulthood*), kdy je toto období odlišné od dospívání z hlediska závislosti a mladé dospělosti vzhledem k trvalé povinnosti. Podle jeho průzumu se většina dvacetiletých necítí být dospělými ani jako dospívající. Klíčovým rysem tohoto období je, že se jedná o období života, v němž se nabízí největší příležitosti pro zkoumání identity v oblasti lásky, práce a světonázorů. Tento proces vytváření identity začíná v dospívání, ale odehrává se ve vynořující se dospělosti. V rozvíjející se dospělosti se průzkumy v oblasti lásky stávají intimnější a vážnější. Pro většinu lidí je toto období nejvíce svobodné období života. Vynořující se dospělost se objevuje pouze ve vyspělých kulturách, které odkládají vstup do dospělosti a v nichž je běžné, že mladí lidé studují do 25 let.

V tomto období života je člověk na vrcholu tělesné síly a fyzického vývoje, a proto by měl být nejvýkonnější a měl by mít nejvíce energie. Vlivem rozšiřování mozkové kůry, také jeho inteligence dosahuje vrcholu. Rovněž tělesná krása a atraktivita v tomto období dosahuje vrcholu (Říčan, 2004).

Z hlediska socializace dochází ze strany jedince k většímu pochopení sociálních norem a rozvoji morálky. Dále dochází k proměně rolí v mezilidských vztazích. Pro mladého člověka rovněž není natolik důležitá primární rodina, která v této době plní spíše jen opěrnou funkci, do popředí se však dostávají obzvláště partnerské vztahy, přátelé a kolegové ze studia a spolupracovníci (Vágnerová, 2007).

Emoční vývoj přináší stabilizaci jedince. Někdy na začátku období ještě přetrvává velká intenzita emocí, která se však postupem času reguluje a emoční reakce jsou vyrov-

nanější a lépe snášejí emoční zátěž. Mladí jedinci mohou někdy z počátku navazovat větší množství milostných vztahů a rychle je střídat za účelem získání větších zkušeností. Poté již však zůstávají vztahy pouze hlubší, trvalejší a kvalitnější. V tomto období také zpravidla dochází k volbě životního partnera. Partnerství je v tomto období nejdůležitějším intimním vztahem (Vágnerová, 2007).

Říčan (2004) zmiňuje několik charakteristik, které by měl mladý dospělý člověk splňovat: Konat nějakou produktivní práci, obstarávat a zařizovat si věci samostatně, být schopný spolupráce, mít realistické plány, bydlet samostatně, nebo mít v domě rodičů vyhrazené samostatné místo, které by si sám udržoval, trávit volný čas samostatně nebo s přáteli, s příslušníky opačného pohlaví navazovat vztahy bez zábran a strachu, orientovat se ve svém prostředí a zajímat se o svou rodinu a širší sociální společenství.

V dnešní době bývá zvláště u vysokoškoláků nástup do manželství odkládán, avšak dlouhodobé vztahy mezi sebou mladí lidé vytvářejí už dříve (Langmeier & Krejčířová, 2006). Vztahy mezi studenty vysoké školy již jsou stabilnější a dlouhodobější než vztahy na střední škole. Většina vysokoškoláků je stále finančně závislá na rodičích, což oddaluje období úplné emancipace od primární rodiny. Vysokoškoláci zpravidla až kolem pětadvacátého roku života nastupují do zaměstnání, osamostatňují se a zakládají vlastní rodinu.

Období vysokoškolského studia je charakteristické tím, že studenti si částečně sami rozhodují o svém rozvrhu. Denní režim na vysoké škole není každý den stejný oproti pracovnímu životu, i když studijní úkoly a povinnosti zabírají značnou část času vysokoškolského studenta, zvláště pak o zkouškovém období. Studenti mají kolem sebe velký okruh přátel a známých a také se často seznamují s novými lidmi. Mají rovněž dostatek volného času věnovat se řadě zájmových činností či navštěvovat různé kulturní akce. Díky tomu mají velkou šanci potkat svého životního partnera a navazovat partnerské vztahy. Řada vysokoškoláků ale zatím partnera ještě nenašla a stále ho hledají nebo někteří partnera zatím ani nechtějí.

2 Partnerské vztahy

2.1 Definice partnerských vztahů

Přesné vymezení toho, co se rozumí pod souslovím „partnerský vztah“, je podle mého soudu složité již z toho důvodu, že jej odborná literatura sice používá, ale v zásadě jej nijak nevymezuje. Zdá se tedy, že uvedený pojem je používán mnoha autory do značné míry intuitivně bez exaktního vymezení.

V Psychologickém slovníku není pojem „partnerský vztah“ definován, definuje pouze jednotlivá slova tohoto sousloví, a to následovně:

Pojem PARTNERSKÝ vysvětluje jako „*sdužený společnými zájmy, sdílející společný život, třeba manželský*“ (Hartl & Hartlová, 2010, s. 393).

Pojem VZTAH vymezuje jako „*působení mezi dvěma nebo více jevy, objekty či osobami, v psychologii provázený emocionální vazbou a určitou mírou odpovědnosti*“ (Hartl & Hartlová, 2010, s. 678).

Jak je zřejmé z významu jednotlivých pojmů, jsou tyto pojmy definovány obecně, a proto samotné propojení smyslu těchto slov nám podle mého soudu nedokáže dát přesnou odpověď na otázku, co intuitivně vnímáme pod pojmem partnerský vztah.

Lze každopádně vyjít z toho, že vztah v našem pojetí bude vždy působit mezi více (zpravidla dvěma) lidmi, jedná se tedy o mezilidský vztah. V případě partnerských vztahů se však nejedná o jakoukoliv mezilidskou interakci, nýbrž se jedná o interakci intenzivní, je zde tedy úzká vazba. Partnerský vztah ve zde používaném pojetí ovšem není jakýkoliv kvalifikovaný či úzký vztah, to by totiž mohl být i vztah obchodních partnerů, nýbrž jde o vztah založený osobních na pozitivních emocionálních vazbách, doprovázený intimitou. Tuto skutečnost podle mého názoru vystihuje pojem soužití, pod nímž rozumím vzájemné sdílení se, pocity sounáležitosti, intimní vztahy, popřípadě sdílení společného obydlí. Většina psychologů se shoduje na tom, že pro partnerský vztah je důležitá i ta skutečnost, že jedinec přestane přemýšlet v rovině „já“ a začne přemýšlet v rovině „my“ (Willerton, 2012).

K uvedenému lze podotknout, že v soudobé vědě se při vymezení pojmu partnerský vztah nerozlišuje, zda vzniká mezi osobami různého či stejného pohlaví.

Mnou dovozené vymezení partnerského vztahu jakožto soužití více osob se tak blíží vymezení Šulové, která partnerský vztah vymezuje jako široký pojem týkající se soužití dvou jedinců včetně jedinců homosexuálních (Šulová, 2007).

2.2 Význam partnerského vztahu a partnerská očekávání

Partnerské vztahy mají značný význam pro socializaci jedince ve společnosti, jakož i pro formování jeho identity.

Marie Vágnerová (2007) chápe partnerství jako důležitou součást mužské i ženské identity, které jednotlivci mohou realizovat různým způsobem, což vyplývá z rozdílného chápání partnerství i vlastní pozice. Partnerský vztah, který se vytváří v rané dospělosti, nejdůležitější variantou intimního vztahu. Mladý člověk se vzdává části své identity a nahrazuje ji takzvanou párovou identitou. Partnerství je důležité pro osobní rozvoj jedince, neboť skrze partnerský vztah může dosáhnout lepšího sebepoznání.

Partnerské vztahy mohou hrát významnou roli rovněž při osobním rozvoji. Osobní rozvoj se ve vztahu podle Williho (2006) uskutečňuje tak, že partneři v sobě navzájem podněcují schopnosti, které mohou uskutečnit. Záleží však na tom, zda si budou navzájem oporou či jeden z nich bude kompenzovat nedostatky toho druhého.

Dosavadní stav poznání v psychologii je v zásadě ujednocen na závěru, že se muži a ženy podstatně liší ve svých představách a v očekáváních. Poněšický (2004) zdůrazňuje, že muži a ženy mají rozdílné představy o společném životě v partnerském vztahu. Příčiny těchto rozdílů spatřuje v nevědomých přáních, strachu a rozdílných vztahových vzorcích, které se mohou opakovat. Ženy od vztahu očekávají intenzivní komunikaci, důvěru, vzájemnost, kterou prožívaly ve vztahu s matkou, a dále větší jistotu a úctu, kterou v tomto vztahu neměly. Zároveň však očekávají, že se jejich partner bude podobat ideálu otce, který představuje přirozenou autoritu, oporu a potvrzení ženskosti. Mužovo vnímání partnerského vztahu je ovlivněno jeho vztahem s matkou, tedy obdivem a hýčkaním matky, což zahrnuje jednosměrnost, pohodlnost, samozřejmost a bezkonfliktnost.

Willi (2006) konstatuje, že ženám je ze strany mužů například vyčítáno, že chtějí mít muže doma, že mají potřebu muže poučovat, jsou příliš emotivní nebo naopak že muži nevěnují dostatečnou pozornost. Mužům je naopak vyčítáno, že se dostatečně nestarají o rodinu, jsou nezávislí, neprojevují ženám nedostatečné uznání, neberou je vážně a že jsou málo empatičtí a citově nepřístupní.

Při pojednání o očekáváních mužů a žen nelze nezmínit ani široce známé poznatky Kratochvíla (2009) vymezujícího vzájemná očekávání mužů a žen v manželství, která vyplývají z převládajících postojů a stereotypů ve společnosti ovšem s tím rizikem, že tyto představy jsou zpravidla nereálné a nesplnitelné.

První očekávání žen Kratochvíl (2009) označuje jako potřebu „**Posedět a popovídat**“, kdy většina žen má potřebu sdělit svému partnerovi všechny své prožitky a pocity a od svého partnera očekává, že si na ně udělá čas, bude jim empaticky naslouchat, popřípadě je i utěší. Zadruhé ženy očekávají ve vztahu **duševní porozumění**, což znamená, že se svým partnerem mohou plně sdílet vše, co prožívají včetně svých neúspěchů, selhání, zklamání. Od svého partnera očekávají, že jim bude naslouchat, bude je plně chápat, nebude jim nic vyčítat, bude respektovat jejich názory a že se i on jim bude svěřovat. Dále očekávají, že muž **vyčítí, co potřebují**. Muž má poznat, jakou má jeho žena náladu, a přesně jí podle toho má pomoci; ideálně by muž dělal vše z vlastní iniciativy a na nic se nepotřeboval ptát. Posledním očekáváním žen je **vyjadřování lásky ze strany jejího partnera celým svým životem**. Představa ženy je taková, že by měl její partner stále jednat tak, aby z toho cítila, že ji má rád. Projevy lásky mohou mít přitom různou podobu, například slovy, obdivem, oceněním, chováním, porozuměním, zodpovědností, věrností a utvrzováním její jedinečnosti.

První očekávání mužů lze shrnout do slov „**uvařeno a uklizeno**“, čímž je myšleno, že muži budou mít od manželky v manželství zajištěny všechny své potřeby, kupříkladu vaření, uklízení, pečení a praní, přičemž nejlépe aby od nich manželka nevyžadovala součinnost či pomoc. Dále muži očekávají **sex, kdykoliv se jim zachce**, tedy muž bude mít v partnerském vztahu snadné a dostupné uspokojování svých sexuálních potřeb tím, že mu jeho partnerka bude neustále k dispozici. Zatřetí očekávají **neustálý obdiv** ze strany partnerky, takže předpokládají, že je jejich partnerky budou neustále obdivovat, chválit a dávat jim to patřičně najevo jak v soukromí, tak i na společnosti. V neposlední řadě muži předpokládají, že je žena nebude **zatěžovat starostmi**, tedy žena by si měla vše zařídit sama (Kratochvíl, 2009).

Ačkoliv Kratochvíl výše uvedené očekávání mužů a žen vymezil pro účely manželství, dají se tato očekávání podle mého názoru vztáhnout na všechny dlouhodobé partnerské vztahy. Kratochvílova koncepce očekávání manželských vztahů, s níž přišel již před řadou let, je populární a akceptována i v současnosti; namátkou lze uvést Špatenkovou

(2006), Venglářovou (2008) či Voříška a Vysekalovou (2015). Na druhou stranu je vhodné brát uvedená očekávání tak trochu s nadhledem.

Podle Špatenkové (2006) se ve vztahu jako takovém obvykle hledá opora, důvěra, sdílení a intimita, což nabízí jak manželství, tak i nesezdané soužití. Určitou výhodou nesezdaného soužití je pocit svobody a nezávislosti; to vyhovuje některým mužům, nevyhovuje ovšem některým ženám. Ženy totiž spíše touží po bezpečí a jistotě a manželství je toho takovým malým příslibem, ale skutečně jen malým, protože ani v manželství není zaručeno, že bude fungovat a přetrvá, je však přeci jen obtížnější z manželství odejít než z nesezdaného soužití.

Existenci partnerských vztahů ovlivňují i odlišné představy o rolích mužů a žen ve společnosti. Karsten Hartmut (2006) tvrdí, že dospívající muži vidí jasněji svoji budoucnost ve vzdělání a v kariéře než realizaci v partnerském vztahu; jinými slovy chtějí nejprve dosáhnout vysněného vzdělání a zaměstnání a až později založit rodinu. Oproti mužům mladé ženy takto uspořádané představy o budoucnosti nemají. Do 60. let minulého století si mladé ženy svoje povolání volily prozatímne, a to do doby, než založily rodinu; následně se svého povolání vzdávaly. Vzdělání a povolání pro ně byla pouze cestou k dosažení manželství a rodičovství. Za posledních 40 let minulého století proběhla proměna pohlavních rolí ve společnosti doprovázená silnou emancipací žen. To vedlo k tomu, že ve společnosti značně přibýlo vzdělaných žen a že ženy vykonávají stále kvalifikovanější práce. Dnes většina mladých žen chce skloubit kariéru s rodinným životem, i když nemají příliš konkrétní představy o své budoucnosti, přičemž se rozhodují podle toho, jak se situace v partnerském a pracovním životě vyvine.

2.3 Navazování partnerských vztahů

2.3.1 Způsob seznámení

Jedinci se seznamují různými způsoby, které nelze poskládat zcela podle jednoho třídícího kritéria. Jako nejvhodnější se mi jeví členění seznámení podle toho, zda k němu došlo záměrně či bezděčně. **Záměrným seznámením** se rozumí, že jedinec, popřípadě jiná osoba vykonali zcela záměrnou činnost, aby se s někým seznámili, není přitom rozhodné, zdali se osoba chce seznámit se s neurčitou osobou zcela konkrétním jedincem.

Do první skupiny lze zařadit nejrůznější seznamky, a to v dnešní době zejména přes internet v různých seznamkách nebo přes tzv. *speed dating*, tedy seznamovací večer. Nelze opominout dříve oblíbenou formu tohoto druhu, a sice inzerát v novinách či jiném periodiku. Do druhé skupiny záměrného seznámení pak spadají případy, kdy se jedinec buď sám, nebo přes třetí osobu seznamuje se zcela konkrétní osobou, lze zařadit v minulosti hojně využívané námluvy rodičů, které v dnešní době s ohledem na svobodu jedinců jsou spíše marginální.

Byť záměrné seznamování není vnímáno zrovna přívětivě a přitažlivě, nemusí být tato nutně na škodu zvláště v prostředí, kde má jedinec málo příležitostí k jinému způsobu seznámení. Výhodou je, že jedinci mohou o sobě získat množství informací a tím posoudit, zda se k sobě budou hodit a rozumět si. Na druhou stranu nelze zaručit, že se jedinci do sebe navzájem zamilují, a to i při sebevětší shodě názorů. Tento způsob seznámení je vhodný zejména pro osamělé, nesmělé, handicapované muže a spíše osamělé, emočně vyprahlé, naivně romantické a zvědavé ženy. Je třeba si dát však pozor na podvodníky a zločince (Šmolka, 2004).

Bezděčným seznámením rozumím situaci, kdy jedinec se seznámí s jinou osobou, aniž by přímo o to usiloval. Sem lze většinu ostatních způsobů seznámení. První skupinu tvoří případy, kdy se jedinci střetávají opakovaně. Tady spadá seznámení v práci, při studiu či v zájmových aktivitách. Druhou skupinu tvoří známosti z dětství, ze základní či střední školy. Vedle toho (třetí skupina) se mohou jedinci setkat i při jednorázových příležitostech, jako například na hudebních klubech, koncertech, diskotékách, v hospodě, ale třeba i v parku, na ulici, či na chodbě školy apod. Lze sem zařadit i tzv. lásku na první pohled.

Při navazování vztahů během opakovaných činností je velkou výhodou, že jedinci mají společnou oblast (zájmovou aktivitu, zaměstnání či studium), která je pro oba společná, čímž je částečně usnadněna i vzájemná komunikace. Společná oblast může rovněž svědčit i o hodnotách a postojích jedinců, rizikem však je možnost soupeření či přílišné množství času strávených pospolu (zejména při studiu a při zaměstnání), kdy hrozí „pornorka“. Při navazování vztahu s osobou, kterou jedinec zná z dětství či ze základní či střední školy je zpravidla výhodou, že se partneři již navzájem znají včetně jejich minulosti, což usnadňuje vzájemnou prvotní komunikaci, nadto pocházejí-li jedinci i z podobného sociálního prostředí, mohou mít i podobné hodnoty a postoje. Seznámení v hudebních klu-

bech, hospodách či v jiných společenských akcích má tu výhodu, že člověk může poznat zcela pro něj doposud neznámé lidi. Rizikem tohoto seznámení však je, že toto prostředí zpravidla mnoho o jedinci nevypráví, možná tak o tom, že druhý jedinec se rád baví a chodí mezi lidmi. Mohou se zde seznámit i lidi zcela atypičtí, kteří jinak nemají mnoho společného (Šmolka, 2004).

Láska na první pohled může proběhnout naprosto kdekoliv, přičemž je zpravidla spojena s určitou romantickou představou o ideálnosti tohoto seznámení. Podle De Angelis (2003) může mít láska na první pohled dvě podoby. Zaprvé může jít o tělesnou touhu na první pohled, což zahrnuje sexuální chemii, která způsobuje, že jedinec připisuje vztahu více emocí, než kolik jich ve skutečnosti je; jedinec pocituje silnou fyzickou přitažlivost k osobě, která představuje mentální obraz dokonalého partnera. Zadruhé může jít o okouzlení vnějšími okolnostmi, kdy je člověk zamilovaný pouze do určité image; jde o vztah založený na fantazii, přitom ignoruje skutečnou povahu člověka. Riziko tohoto způsobu seznámení podle Šmolky (2004) spočívá v tom, že se jedná o naprosto náhodné setkání a partneři mohou být navzájem velmi rozdílní. Rovněž vzájemná informovanost nemusí být vždy spolehlivá, neboť člověk se může z různorodých důvodů snadno přetvařovat a záměrně zkreslovat svoji image. Rizikem mohou být rovněž i určité „růžové brýle“, tedy jedinec má zaslepené oči a nevidí zásadní chyby druhého.

2.3.2 Sebepoznání

Pro dobrý vztah je zásadní, aby člověk sám sebe připravil na setkání se s vysněným partnerem a zároveň aby byl schopen s ním udržet spokojený vztah. Pokud člověk není dostatečně zralý a vyrovnaný, tak se vztah časem rozpadne, nebo v opačném případě, pokud nebude schopen si partnera najít, tak mu vlastní vyžralost v ničem nepomůže. Proto je velmi důležité nejprve začít pracovat na sobě. Práce na sobě samém spočívá v tom, že si člověk uvědomí, co mu předali jeho rodiče a uvědomí si, z čeho si může vzít příklad a jakému naučenému chování je lepší se vyvarovat. Dále je potřeba, aby se člověk naučil rozumět svým emocím, naučil se mít rád sám sebe a nebyl příliš vztahovačný a některé věci si nebral osobně. Nakonec by měl člověk uzavřít svou minulost a odpustit křivdy, teprve po tom je připravený na správný vztah (Kalina, 2014).

Nejprve si člověk musí vytvořit určitou osobnost, aby mohl přitáhnout vhodného partnera. Podle Kaliny (2014) 70 % emočního nastavení mají vždycky oba partneři podob-

né. Záleží na tom, v jakých podmínkách člověk vyrůstal, podle toho potom má v mysli uložené emoční programy, které mohou být pozitivní i negativní. Pokud má člověk ohledně vztahu uložené spíše negativní program, bude ve vztahu prožívat více negativních situací, které se budou opakovat z minulosti, ale člověk si to většinou neuvědomuje a předpokládá, že tyto pocity prožívá poprvé (Kalina, 2014).

2.3.3 Chyby při výběru partnera

Americká vztahová poradkyně Barbara De Angelis (2003) se zabývá otázkou, proč některé vztahy nefungují. K tomu, aby vztah správně fungoval, nestačí pouze láska, ale partneři se k sobě navzájem musí hodit. Podle ní existují dva důvody, proč vztah nefunguje. První z nich je, že člověk si najde správného partnera, ale špatně miluje, což znamená, že oba navzájem mají například špatné komunikační návyky, nedokážou vytvářet intimitu ve vztahu, nebo o vztah nepečují. Druhý důvod je, že si jedinec vybere špatného partnera, který se k němu nehodí, což v praxi může znamenat, že mají neslučitelný životní styl, nemají dostatek společných hodnot, partner má závažné nedostatky, které brání úspěšnému soužití, či si vzájemně nedokážou poskytnout to, co potřebují. I když člověk miluje správným způsobem, nepomůže mu to, pokud jde o nesprávného partnera.

Jak naznačuje již De Angelis, při navazování vztahů je třeba dát si pozor na to, že podle psychologů každý jedinec není s ohledem kupříkladu na svůj temperament, osobní rysy či charakter vhodný pro trvalý harmonický partnerský vztah. V této souvislosti se dokonce hovoří o **partnerech nevhodných pro vztah** (Plzák, 2009), o **zakázaných partnerech** (Šmolka, 2005) či o **osudových partnerských chybách** (De Angelis, 2003).

Co se týká mužů, nevhodní jsou zejména muži alkoholici, či jinak závislí, muži hysteričtí a přehnaně žárliví (Šmolka, 2005), dále ještě muži, kteří jsou líní či vzteklí se sklony k násilí (Plzák, 2009). Co se týče partnerek, nevhodné a značně rizikové jsou ženy závislé, i když méně než v případě mužů. Ženy přehnaně žárlivé, hysterické, chorobně lenivé a promiskuitní (Šmolka, 2005), dále například ženy nepořádné (Plzák, 2009). De Angelis (2003) mimo již zmíněné považuje za nevhodné partnery ty, kteří mají diktátorské sklony, mentalitu oběti, závažnou sexuální poruchu, nebo kteří ještě nedospěli, jsou citově uzavření, neoprostili se od minulých vztahů nebo si nesou závažné poškození z dětství. Plzák (2009) má za to, že uvedené nevhodné predispozice lze rozpoznat zpravidla do šesti měsíců od vzniku vztahu.

Vedle vyloženě zakázaných partnerů existují jedinci, kteří by se sice pro vztah obecně hodili, **nejsou** však ještě **dostatečně vyvrálí**. Podle Kaliny (2014) nevyvrálý partner je podobný dítěti, zajímá se o uspokojení svých potřeb. Často neví, co chce a u ničeho nevydrží. Komunikace je s ním složitá, protože nedokáže přijmout názor druhého partnera, skáče mu do řeči, a tak často vznikají hádky. Také může být přehnaně kritický ke svému okolí a mívá problémy v oblasti finančního hospodaření. Sám sebe posuzuje jinak než druhé, nedokáže přiznat chybu, k druhým je velmi málo empatický, často žárlí, je podezřívavý, tvrdohlavý, sobecký a ublížený. Pokud člověk žije ve vztahu s takovým partnerem, nejedná se o partnerský vztah, ale spíše o vztah rodiče a dítěte, protože nezralý partner nedospěl a hledá k sobě rodiče.

De Angelis (2003) popisuje **syndrom návratu domů**, podle kterého si lidé vybírají svoje partnery. Podstatou je, že člověk na základě instinktu tíhne k tomu, co zná. Proto také podvědomě vyhledává emocionální situace, které mu připomínají jeho dětství, ať už byly pozitivní či negativní. Podvědomí se dále snaží dokončit neuzavření záležitosti z dětství, což může výběr partnera poznamenat způsobem, že si vybírá partnery podobné svým rodičům. Jedinec se zamilovává do partnerů podobných svým rodičům, nebo si takové partnery vybírá, aby jim podvědomě ublížoval, protože rodiče ublížili jemu. Proto si volí vztah, ve kterém zástupně trestá svoje rodiče, nebo se snaží svoje rodiče podvědomě v partnerském vztahu zachránit. V této souvislosti také zmiňuje **typy vztahů**, které **nemohou fungovat**. Mezi tyto typy patří zejména vztahy, ve kterých jednomu z partnerů záleží více na tom druhém, ve skutečnosti miluje partnerovi možnosti, takzvaná záchranná výprava, partner se stane modlou, okouzlení partnerovým zevnějškem, výběr ze vzdoru, partner je nedostupný (např. ženatý).

Nelze zapomínat, že na překážku dobrého partnerského vztahu mohou být některé na první pohled pro vztah kladné vlastnosti a povahové rysy, když překročí určitou únosnou míru. Může se jednat například o přílišný smysl pro pořádek, který se časem může změnit na pedantismus či puntičkářství. Taktéž drobná roztomilá žárlivost může postupem času přerůst do neustále kontroly a podezřívavosti. Byť velkou výhodou pro vztah je, pokud oba partneři mají společné zájmy a představy o volném čase, není na škodu, pokud se v některých ohledech partneři od sebe liší a tím se vzájemně doplňují (Šmolka, 2004).

Lze rozpoznat i další chyby při výběru partnera. Podle Kaliny (2014) je jednou z nejčastějších chyb při výběru partnera uposlechnutí rad rodičů a neposlechnutí svého

vnitřního přesvědčení. Dále častou chybou je přílišná zamilovanost, která brání vidět závažné nedostatky partnera.

2.4 Vývojové fáze partnerského vztahu

Partnerské vztahy nejsou od svého vzniku až do svého zániku neměnné, nýbrž se v nich projevuje určitá dynamika. V této podkapitole představím několik teorií vývoje partnerských vztahů, z nichž některé pracují s časovými periodami, jiné kladou důraz spíše na naplnění konkrétních úloh specifických pro danou vývojovou fázi.

2.4.1 Reissova kruhová teorie lásky (The Wheel Theory of Love)

S kruhovou teorií lásky přišel v roce 1960 Ira Leonard Reiss v knize *Premarital sexual standards in America*. Tato teorie vychází z toho, že každý z nás má základní potřebu intimity, potřebu někoho, s nímž můžeme být sami sebou, kdo nás bude poslouchat a rozumět nám. Tyto potřeby jsou nezbytné pro naplnění našich rolí jako partnera nebo rodiče. Klasická Reissova kruhová teorie líčí vývoj lásky jako kolovrat sestávající se ze čtyř paprsků (fází), z nichž každý navzájem popohání dopředu (Reiss, 1960, in Strong, DeVault, & Chohen, 2011).

Vzájemné porozumění (*Rapport*)

První fází je vývoj vzájemného porozumění, které zahrnuje pocit být v pohodě a schopen navzájem komunikovat a rozumět si. Podobnost sociálního a kulturního pozadí zvyšuje pravděpodobnost, že dvě osoby vytvoří vzájemné porozumění, stejně jako dohodu na hodnotách a shodu rolí. Jestliže pár vytvoří vzájemné porozumění, vztah se pravděpodobněji posune do další úrovně (Reiss, 1960, in Starbuck & Lundy, 2015).

Sebeodhalení (*Self-revelation*)

Druhou fází je sebeodhalení či sebezpřístupnění (*self-disclosure*). Když si partneři navzájem více důvěřují, odhalují více informací o sobě. Dochází ke sdílení představ o budoucnosti, hříchů minulosti, politických a náboženských přesvědčeních a jiných hodnotových orientací. Rozsah sebeodhalení se liší mezi pohlavími, neboť ženy častěji odhalí své pocity než muži (Reiss, 1960, in Starbuck & Lundy, 2015).

Vzájemná závislost (*Mutual dependency*)

Poté, co dva jedinci cítí vzájemné porozumění a začnou se odhalovat navzájem, mohou se stát vzájemně závislími. Každý potřebuje druhého ke sdílení radostí, strachů, vtipů stejně jako sexuální intimity a stávají se tak jeden druhému důvěrníky. Každý jedinec vyvíjí způsoby jednání a bytí, které nemůže naplnit sám. Chození na procházku není již něčím, co by jedinec provozoval sám, nýbrž partneři chodí na procházku dohromady. Tím dva lidé skutečně vytvářejí pár (Reiss, 1960, in Strong, DeVault, & Chohen, 2011).

Naplnění potřeby intimity (*fulfillment of the need for intimacy*)

Pár, který si najde cestu prvními třemi úrovněmi, pak bude zvažovat, jestli vztah poskytne i naplnění intimních potřeb. Reiss tím neodkazoval na pojetí komplementarity potřeb, ale na setkání univerzálnějších lidských potřeb jako potřebu někoho milovat, někomu se svěřovat a poskytovat někomu soucitné porozumění; tyto jsou spojeny s potřebou intimity (Starbuck & Lundy, 2015).

Naplnění potřeb intimity prohloubí vzájemné porozumění, připraví půdu pro větší sebeodhalení a pro ještě větší vzájemnou závislost. Borland, který na Reisse navázal, na základě toho dovozuje, že vztah se nepohybuje po kruhu (kolovratu), nýbrž po stále více se uzavírající spirále; tím se navazuje stále užší vztah s vnitřním já druhého jedince (Borland, 1975, in Strong, DeVault, & Chohen, 2011). Naopak pokud vztah přestává fungovat, kruh či spirála jako by se otáčely zpět, dochází k nenaplnění potřeb intimity, ke snižování vzájemné závislosti, k menšímu sebeodhalování a ke zmenšování vzájemného porozumění (Reiss, 1960, in Strong, DeVault, & Chohen, 2011).

2.4.2 Mursteinova teorie SVR (*Stimulus - Value - Role*)

V roce 1970 přišel Murstein (1970) se svou teorií vývoje vztahu, kterou založil na předpokladu třech etap, kterými musí každý pár projít před tím, než vstoupí do manželství nebo utvoří stabilní partnerskou dvojici.

Stádium stimulů (*Stimulus stage*)

V této první etapě navazování vztahu se potencionální partneři nacházející na otevřeném poli (ve skupině, kterou ještě úplně neznají) navzájem poznávají z hlediska smyslově vnímatelných charakteristik, například vzhled, sociální postavení a věk. Dochází

k zhodnocení všech vjemů z budoucího partnera a na základě toho se jedinci rozhodují, zda budou kontakt více prohlubovat.

Stádium hodnot (Value stage)

V případě, že v prvním stádiu došlo k vzájemné přitažlivosti a partneři spolu začali komunikovat, dochází mezi nimi ke hlubšímu zkoumání hodnot skrze verbální interakci. V diskuzi mohou porovnávat například postoje k životu, politiku, náboženství, mužské a ženské role a temperament. Také dochází k bližšímu zkoumání fyzického vzhledu. Pokud má dvojice v důležitých oblastech podobné hodnoty, vyvinou se u nich silnější city k sobě navzájem než v předchozí fázi. Avšak během zkoumání hodnot mohou zjistit, že jejich hodnoty jsou neslučitelné a ukončit kontakt.

Stádium rolí (Role stage)

V této fázi by si měl pár uvědomit dopad svého chování se širší okolím. Také by si partneři měli uvědomit, co si přejí v budoucnu a vzájemně tato očekávání sdílet. Rovněž by měli zvážit adekvátnost partnera pro manželství a měli by utvářet sexuálně kompatibilní vztah.

2.4.3 Fáze partnerského vztahu podle Vágnerové

Vágnerová (2007) dělí vývoj partnerského vztahu v mladé dospělosti do dvou etap, a to 1) na období zamilovanosti a romantické lásky a 2) na období realistického vztahu.

Období zamilovanosti a romantické lásky

V tomto stádiu dochází k vzájemnému poznávání a k postupnému sblížení mezi partnery, kteří na sobě obdivují vzájemnou odlišnost. Partner je často idealizován, což se projevuje romantickými představami a opomíjením reality. Také je zde přítomná milostná touha, která ovlivňuje rozumové hodnocení a chování jedince. Zamilovanost je podmíněná hormonálně a projevuje se pocitem povznesenosti a euforie. Tato fáze trvá obvykle kolem 1 roku, přičemž po skončení tohoto období se může objevit pocit ztráty a zklamání. Na druhou stranu ztráta zamilovanosti může prohloubit vzájemnou intimitu (Vágnerová, 2007).

Období realistického vztahu

V této fázi je partnerský vztah více založen na vzájemné intimitě. Emocionální pocity už nejsou tak silné jako na začátku, partneři se vzájemně posuzují racionálněji a atraktivita již není pro vztah tolik důležitá. Dochází k rozporu mezi mužskou potřebou uvolnění a ženskou potřebou sblížení. Na základě tohoto rozporu vzniká autonomní vztah, který je zralejší, tolerantnější a svobodnější. Toto období také vede člověka k pochopení, že ideál lásky není nikdy zcela naplněn (Vágnerová, 2007).

2.4.4 Fáze vztahů podle Matějkové

Matějková (2007) člení vývoj vztahu do dvou fází, a to do fáze zamilovanosti a do fáze lásky.

Zamilovanost

Tato fáze je u každého velmi individuální. Celkově se předpokládá, že doba zamilovanosti trvá 2, maximálně 3 roky. U někoho však může vymizet již po několika měsících.

0 až 3 měsíce: Začátek vztahu je charakteristický tím, že člověk zjišťuje, jestli má o něj partner zájem. Dochází k intenzivnímu vzájemnému poznávání. V tomto období se objevuje silné okouzlení druhým partnerem a silná sexuální přitažlivost a intimita. Avšak hodnocení partnera je v této době značně nekritické a člověk má tendenci si partnera idealizovat podle svých představ, což prohlubuje pocit sblížení.

3 až 6 měsíců: V této době se vztah stává vážným a partneři oficiálně vystupují jako pár. Dochází k hlubšímu emocionálnímu vývoji vztahu a k větší angažovanosti ve vztahu. V tomto období také dochází k poznávání partnerových zvyků, jeho rodiny, blízkých přátel, pracovního a osobního prostředí. Mělo by dojít ke zvažování, zda je partner vhodný pro budoucnost, či zda vykazuje nějaké závažné nedostatky jako například negativní životní návyky či abnormální osobnostní rysy.

6 a více měsíců: Pokud vztah funguje více jak 6 měsíců, stává se podle Matějkové dlouhodobým. Člověk by již měl znát partnerův životní styl a jeho zvyky. Partner je již vnímán realističtěji a dochází k prvnímu vyhranění se proti partnerovi, jehož odlišnosti jsou však chápány stále spíše pozitivně. Lidé v tomto období se také více zamýšlejí nad osobním souzněním s partnerem a plánují vztahovou budoucnost. Také poznávají širší sociální okolí partnera, jeho širší rodinu a známé (Matějková, 2007).

Láska

Toto období následuje po období zamilovanosti, tedy kolem třetího roku vztahu. Láska je již trvalý cit, který dává partnerům pocit bezpečí a jistoty. Pro toto období je charakteristická péče o druhého, odpovědnost a vzájemná úcta. Zároveň dochází k emocionálnímu útlumu, který se přetváří na radost z přítomnosti a blízkosti partnera. V tomto období se ve vztahu začínají objevovat první stereotypy a rutina (Matějková, 2007).

2.5 Rozpad partnerského vztahu

Vztah se může rozpadnout několika způsoby, jednou z možností je úmrtí jednoho z partnerů. Další možností je v případě, že partneři nejsou sezdáni, rozchod nebo v případě, že partneři jsou manželé, rozluka či rozvod.

Duck (2013, in Fine & Harvey, 2013) vytvořil model fáze rozchodu, neboť vnímá rozchod jako proces, ve kterém k důležitým rozhodnutím dochází postupně.

- a) **Fáze intrapsychická.** Jedná se o individuální proces reflexe vztahu. V této fázi se jeden z partnerů zabývá otázkami rovnosti, chováním partnera a individuální dynamikou vztahu. V podstatě jde o vnitřní rozhodovací proces o budoucnosti vztahu.
- b) **Fáze dyadická.** Jedinec svému partnerovi odhaluje svoje obavy ohledně vztahu a chce vztah znovu definovat, což někdy může být pro druhého partnera překvapivé. V tomto bodě se mohou rozhodnout pro nápravu vztahu, nebo pro rozchod.
- c) **Fáze sociální.** Tato fáze nastává, pokud se partneři rozhodnou pro rozchod. O tom se potom dozvídá sociální okolí páru.
- d) **Konečná fáze – tzv. opečovávání hrobu (*grave – dressing phase*).** V této fázi se partneři rozcházejí, žijí odděleně a každý si vytváří vlastní verzi příběhu.

Hill, Rubin a Peplau (1976) provedli longitudinální výzkum na rozpady vztahů, při němž oslovili na 5000 jedinců se žádostí o účast při výzkumu; do výzkumu se nakonec zapojilo 202 studentských párů, z nichž 103 se do dvou let rozešlo. Autoři na základě opakovaného dotazníkového šetření, které prováděli po období 2 let, zjistili, že častěji se rozešly ty páry, u kterých byla naměřena nižší intimita a vzájemná vazba. Dalšími faktory rozchodu pak byly nerovné zapojení do vztahu, rozdílný věk, vzdělávací aspirace, rozdílná inteligence a fyzická přitažlivost. Výzkumníci dále zjistili, že ženy jsou vnímavější k problémům ve vztahu a že je pro ně dlouhodobý partnerský vztah důležitější. Rozchody podle prů-

zkumu byly iniciovány z 51 % ženami, 45 % muži a v 7 % proběhl rozchod na základě společné dohody. Zajímavé rovněž je, že partneři zůstali častěji přáteli, pokud rozchod inicioval muž. Aktuálnost tohoto výzkumu do dnešní doby potvrzují například Starbuck a Lundy (2015).

2.6 Dělení partnerských vztahů

2.6.1 Podle délky trvání

Partnerské vztahy lze členit podle různých kritérií, z nichž si dvě klasická dělení představíme. Mezi nejzákladnější dělení vztahů, které se v odborné literatuře objevuje (Zacharová & Šimíčková – Čížková, 2011; Buss, 2009 či Willerton, 2012), je dělení vztahů podle jejich trvání na krátkodobé a dlouhodobé vztahy.

Krátkodobé vztahy

Krátkodobé vztahy či mimopartnerský sex jsou více spojovány s mužskou populací. Jedním z důvodů může být větší společenská tolerance. U mužů i u žen může mít krátkodobý vztah kompenzační funkci, který jim nahrazuje to, co v dlouhodobém vztahu chybí (Zacharová & Šimíčková – Čížková, 2011).

Muži jsou celkově více svolní k nahodilému sexu, pokud je osloví atraktivní partnerka, zatímco ženy, pokud partnera neznají, sex odmítají. V jednom výzkumu provedeném Bussem a jeho kolektivem se účastníků ptali, za jak dlouho by svolili k sexu, pokud by pro ně žádoucího partnera znali hodinu až 5 let. Ve známosti v trvání pěti let se muži a ženy nelišili, v ostatních případech však muži vždy převyšovali ženy. Muži také více oproti ženám ustupují ze svých požadavků ohledně žádoucí partnerky, zatímco ženy mají na krátkodobé partnery podobné požadavky jako na ty dlouhodobé, z čehož lze usuzovat, že žena považuje každého partnera za potencionálního manžela. U mužů napříč kulturami se objevuje tzv. **Coolidgův jev**, což se dá popsat jako sexuální vzrušení novostí, jinými slovy řečeno, muže tedy více vzrušuje nová partnerka a s prodlužováním vztahu vzrušení postupně ubývá. Zatímco pro muže je motivací k nahodilému sexuálnímu vztahu sex sám o sobě, ženy více motivují materiální zisky, tedy okamžitá dostupnost materiálních zdrojů. Také krátkodobé vztahy se využívají k získávání informací o možných partnerech pro manželství (Buss, 2009).

Nahodilý sexuální vztah má i řadu nevýhod a rizik. Pro muže je to zejména nebezpečí, že se nakazí pohlavní chorobou, získají špatnou pověst nebo je napadne žárlivý manžel. Také v případě jejich manželského vztahu riskují odvetu ze strany manželky či rozvod. Ženy riskují ztrátu svojí žádoucnosti a promiskuitní pověst. Také riskuje pohlavní zneužití. Neprovdaným ženám hrozí nebezpečí nechtěného těhotenství. Provdaná žena riskuje, že přijde o manželovi zdroje (Buss, 2009).

Dlouhodobé vztahy

Zde se klade velký důraz na volbu vhodného partnera. Pro muže je důležité zajistit si partnerku s kvalitními rodičovskými předpoklady. Žena se snaží získat partnera, který jejímu potomkovi zajistí, materiální zdroje, ochranu a kvalitní geny (Willerton, 2012). Problematika dlouhodobých vztahů se prolíná celou touto prací, a proto se jim nebudu na tomto místě podrobněji věnovat.

2.6.2 Dělení partnerských vztahů podle stylu intimního soužití

Tradičně se v odborné literatuře člení partnerské vztahy podle stylu (či formy) intimního soužití.

Manželství

Manželství je obecně partnerstvím, jež je společností již nějakým způsobem institucionalizováno a legalizováno (například státem, církví, rituálem). Manželství je společenstvím manželů, a proto pro jeho existenci není podstatné, zda mají manželé děti či nikoliv (Šulová, 2007); vzájemný vztah rodičů a dětí se však promítá do pojmu rodiny (Hrušáková, Králíčková, & Westphalová, 2014).

Na našem je manželství co do základu regulováno občanským zákoníkem, který je v § 655 vymezuje jako trvalý svazek muže a ženy vzniklý způsobem, který stanoví zákon, a jeho hlavním účelem je založení rodiny, řádná výchova dětí a vzájemná podpora a pomoc. Ze zákonné definice je zřejmé, že manželství je na našem území oproti některým jiným evropským zemím, například Nizozemsku či Francii, vyhrazeno výlučně pro svazky osob různého pohlaví, náš právní řád však umožňuje osobám stejného pohlaví, aby vstoupili rovněž do právem regulovaného svazku trvalé povahy, a sice registrovaného partnerství (Hrušáková, Králíčková, & Westphalová, 2014).

Manželství prošlo historicky několika vývojovými modely. **Patriarchální model** je historicky v naší kultuře zakotven a rovněž dlouhou dobu ve světě převládal, dnes se ovšem již v evropském prostoru takřka nevyskytuje; na rozdíl od toho ho lze rozpoznat v některých jiných částech světa. Přebývá v něm klasické rozdělné role, kdy hlavní slovo ve vztahu má muž, který je hlavou rodiny a který se má postarat o její ekonomické zabezpečení. Žena, která má na starosti fungování rodiny, se musí muži ve všem podřídit. Tento model byl postupně vystřídán **unilineárním – egalitárním modelem**, jehož podstatou je, že oba partneři mají rovné postavení, jejich role jsou však předem rodově dané. Posledním modelem je **moderní manželství**, kde mají sice manželé rovněž rovné postavení, jejich role však již nejsou předem určeny a je tak na páru, jak se dohodnou a jak si rozdělí povinnosti. Společně s moderním manželstvím se hovoří také o tzv. **dvoukariérových manželstvích**, kdy oba manželé mají možnost se seberealizovat. To ovšem má ten důsledek, že některé úlohy a povinnosti (zejména péče o děti) jsou přeneseny na jiné osoby, například na prarodiče, známé a přátele, či na veřejné instituce, například na školy a jiná školská zařízení (Novák & Hrgašová, 2007).

Od tradiční podoby manželství se někdy odlišuje tzv. **otevřené manželství**, které je určitou modifikací tradičního modelu založené na jisté formě dohody manželů; rozeznává se více podob, které se od sebe rozlišují v zásadě podle věrnosti, resp. naopak svobody v sexuální oblasti. První variantou je tzv. **polootevřené manželství**, v němž se zpravidla manželé dohodnou na možnosti věnovat se svým zájmům a přátelům. Oba partneři jsou autonomní, navzájem se podporují, dělí si povinnosti podle svých schopností a možností a snaží se o kompromisy, podstatné však je to, že jsou si manželé navzájem věrní, a to jak z hlediska důvěry, tak i z hlediska sexuality. Druhou variantou je tzv. **úplně otevřené manželství**, které se vyznačuje velkou svobodou jedinců, a to včetně sexuální oblasti; oba manželé tak mohou mít i jiné sexuální partnery (Hrgašová & Novák, 2007).

Nesezdané soužití

Jandourek (2008) definuje nesezdané soužití jakožto obdobu manželského soužití, nicméně jedinci spolu neuzavřeli spolu sňatek.

Nesezdané soužití se tradičně vyskytuje ve dvou formách. Krátkodobě v podobě společného soužití zpravidla „na zkoušku“, které je praktikováno před uzavřením manželství, anebo dlouhodobě jako alternativa k manželství (Chaloupková, 2006).

Nesezdané soužití je z hlediska práva neformální, není tedy nijak zvláště právně regulováno. To má samozřejmě na jednu stranu výhodu v podobě větší míry volnosti a flexibility, na druhou stranu je zde v některých ohledech snižena ochrana, například v otázce výživného či v otázce dědění mezi druhem a družkou (Hrušáková, Králíčková, & Westphalová, 2015).

Singles a jiné zvláštní styly intimního soužití

Anglický pojem *single* lze přeložit jako samostatný, jednotlivý nebo svobodný. Pod něj se dají zahrnout všichni jedinci, kteří z jakéhokoliv důvodu nemají partnerský vztah. Jako pravý singles se potom označují ti, kteří nechtějí trvalý partnerský vztah ani rodinu, nechtějí se nikomu přizpůsobit, dělit o finance či být za někoho zodpovědní. Zároveň chtějí být svobodní, věnovat se kariéře, či preferují nezávazné střídání sexuálních partnerů (Hargašová & Novák, 2007). Jedince singles lze rozdělit do tří skupin: První skupinu tvoří jedinci, kteří si tento životní styl zvolili dobrovolně, neboť jim vyhovuje a pravděpodobně v něm budou pokračovat. Druhou skupinu tvoří jedinci, kteří berou singles jako dočasné období partnerského experimentování či mají jiné priority. Do poslední skupiny spadají jedinci bez partnera, kteří nejsou se svou situací spokojeni, ale nedokážou s tím nic dělat (Vágnerová, 2007).

Další zvláštní formou je swinging čili výměnný sex, kdy se pár rozhodne spojit s jiným párem či páry za účelem výměnného sexu, a to zpravidla jako relaxační forma zábavy. V neposlední řadě lze zmínit skupinové či multilaterální manželství vyskytující se buď ve formě vzájemného soužití dvou a více párů, nebo ve formě triády, tedy manželství tří a více osob či manželského páru se svobodným jedincem (Hargašová & Novák, 2007).

Homosexuální soužití

Zvláštní formu intimních vztahů tvoří homosexualita, kterou lze vymezit jako soužití dvou osob téhož pohlaví (dvou mužů nebo dvou žen). Homosexuální jedinci mohou v zásadě tvořit podobně vztahy jako heterosexuální jedinci a podobné styly soužití. Přichází tedy do úvahy singles, střídání partnerů, nesezdané soužití či registrované partnerství (Hargašová & Novák, 2007), a proto nelze tuto kategorii klást výše uvedeným způsobům soužití tvořícím jinou množinu, nýbrž se jedná o párovou kategorii ve vztahu k soužití osob různého pohlaví, přičemž jednotlivé formy soužití se mohou do značné míry podobat.

Registrované partnerství je zákonem o registrovaném partnerství upravený relativně trvalý svazek dvou osob stejného pohlaví, který vede obdobně jako manželství ke změně osobního statusu, tento svazek však není zcela postaven na roveň manželství, neboť se jím například nezakládá zvláštní majetkový režim. Rovněž společné osvojení dítěte přichází do úvahy jen u manželů (Hrušáková, Králíčková, & Westphalová, 2015).

3 Vztahové aspekty

3.1 Atraktivita

Atraktivita a tělesná přitažlivost jsou pro partnerské vztahy důležitým prvkem. Důležité jsou především na začátku vztahu, kdy jedinci posuzují potenciální partnery zejména z pohledu atraktivity, tedy tělesného vzhledu a dalších vlastností, které může pozorovat na první pohled.

Fyzická atraktivita se týká především vzhledu a zevnějšku, zatímco osobní atraktivita je tvořena osobnostními rysy, vlastnostmi, schopnostmi, postoji, zájmy, potřebami a sociálním postavením (Farková, 2009).

Ženy i muži přikládají atraktivitě velký význam. Pro muže je důležitá zejména tělesná atraktivita ženy, která je předpokladem reprodukční schopnosti. Pro ženy je v nerovném sociálním prostředí důležitější atraktivita daná společenským postavením, které předpokládá dobré zajištění zdrojů do budoucnosti (Buss, 2009).

V souvislosti s atraktivitou se někdy zmiňují tzv. **kanály lásky**, jimiž se myslí ty vlastnosti partnera, které ovlivňují jeho přitažlivost. Může se jednat jak o vlastnosti fyzické, tak i další charakteristiky. Příkladem mohou být například partnerovi oči, hlas, vzdělání, záliby atd. (Kalina, 2014).

Na téma atraktivity byla provedena řada výzkumů. Walster et al. (1966) provedli výzkum na Minnesotské univerzitě, kde studenty a studentky náhodně spárovali, a ještě před tím jim daly osobnostní testy (MMPI), aby zjistili, kdo se komu bude líbit. Avšak jediným predátorem toho, jak moc se jedinci partner líbil a jak moc se s partnerem chtěl znovu setkat, byla atraktivita.

Aktuálnost zmíněného výzkumu potvrzuje Aronson (2012). Podle něho z různých výzkumů plyne, že lidé přisuzují atraktivním lidem lepší vlastnosti, jsou považováni za sexuálně přitažlivější, mají tendenci více si je oblíbit a také je více odměňovat. Navíc v různých situacích je tendence zacházet s atraktivními lidmi více příznivě.

Zajímavý výzkum u vysokoškoláků provedli Eastwick a Finkel (2008), kteří využili tzv. rychlého seznámení (*speed dating*), kdy se jedinci během večera navzájem seznamovali s různými jedinci opačného pohlaví. Bylo zjištěno, že zatímco muži oficiálně kladou vyšší důraz na vzhled svého partnera než ženy, ve skutečnosti zde však žádné rozdíly zjiš-

těny nebyly. Výsledek tohoto výzkumu byl interpretován tak, že v tomto případě statusy vysokoškoláků byly obdobné, a proto fyzická atraktivita se stala hlavním faktorem toho, s kým se chce jedinec znovu setkat.

Z dalšího výzkumu provedeného McGee a Shevlinem (2009, in Fugère, Leszczynski, & Cousins, 2015), v němž požádali participanty, aby četli krátké medailonky potencionálních partnerů, vyplývá, že muži i ženy, kteří byli popsáni jako mající velký smysl pro humor, byli vnímáni atraktivněji než jako jedinci s průměrným či žádným smyslem pro humor.

Ačkoliv v uvedeném výzkumu nebyly nalezeny rozdíly pro pohlaví, mnohé ostatní komparační studie tvrdí, že smysl pro humor je mnohem důležitější pro ženy než pro muže. Ženy mají za to, že muži jsou mnohem atraktivnější, když jsou vnímáni jako humorní. Vztah mezi humorem a atraktivitou je přitom dost možná obousměrný, neboť se zvyšujícím se smyslem pro humor se zvyšuje atraktivita a se zvyšující se atraktivitou se posiluje vnímání humoru (Fugère, Leszczynski, & Cousins, 2015).

3.2 Vytvoření dojmu

Pro vzájemnou interakci mezi lidmi, jakož i pro navazování partnerských vztahů hraje důležitou roli vytvoření si dojmu o druhém člověku; ten si jedinec vytváří mnohdy bezděčně. Fialová (2006) zmiňuje, že první dojem se utváří již asi po čtyřech minutách vzájemné komunikace. Největší pozornost se věnuje vizuálnímu vnímání, tedy pohlaví, rase, věku, postavě, vzhledu, oblečení a neverbální komunikaci. S pomocí toho si jedince vytvoří základní představu o druhém člověku včetně jeho atraktivity a rozhodne se, zda je mu druhá osoba sympatická a důvěryhodná.

Stejně jak jedinec pozoruje chování druhých lidí, i on sám vytváří na druhé jedince dojem, a to prostřednictvím vysíláním určitých signálů do svého okolí, které lze rozdělit na tělesné znaky, role osoby ve společnosti a rysy osobnosti. Hodnocení podle vzhledu je více spojováno s ženami než s muži, naopak muž je daleko více posuzován v oblasti výkonnosti, úspěchu a moci. Žena se prezentuje svým tělem, srdcem a expresivitou, zatímco muž se prezentuje rozumem a racionalitou. Zajímavé však je to, že u lidí, jejichž vzhled je považován za přitažlivý, se předpokládá, že jsou v mnoha ohledech lepší; lidé mají tendenci podle vzhledu často určovat i ostatní charakteristiky člověka (Fialová, 2006).

Obdobně Aronson (2012) s poukazem na obecnou teorii odměny týkající se přitažlivosti vysvětluje, že máme raději lidi, kteří jsou fyzicky líbiví než nevhlední, neboť nám přinášejí „estetickou“ odměnu. Stejně tak máme raději lidi s podobnými názory, jako jsou naše, neboť když na takové lidi narazíme, odmění nás tím, že nám dají konsensuální potvrzení našich názorů.

V literatuře jsou vcelku populární tipy a rady, které by měly napomoci vytvoření správného dojmu z druhého člověka. Šmolka (2005) tvrdí, že první, čeho by si měl jedinec u svého partnera všimnout, je to, jak ten druhý mluví. Partneři by se vzájemně měli ptát na otázky, které se týkají základních hodnot a očekávání ve vztahu. Je nutné brát některé odpovědi s rezervou, protože nemusí být vždy pravdivé a dotazovaný partner může odpovídat podle toho, co chce ten druhý slyšet. Rozhodně by si také vzájemně měli všimnout partnerova chování, protože chování podléhá menší kontrole než mluvení a je ovlivněné sociálními rolami. Pokud se chování jedince vymyká obvyklé roli, jeho chování nejspíše odráží určitou stálou osobnostní charakteristiku. Také fyzický vzhled hraje při výběru partnera důležitou roli, když právě vzhled většinou bývá první motivací k bližšímu seznámení. Ze vzhledu lze vydedukovat rasu, věk, pohlaví a do jisté míry také převládající emoční ladění, životní styl a způsob trávení volného času. Také úprava zevnějšku vypovídá o určitých charakteristikách jedince, například o tom, jakým dojmem chce působit na druhé, jaké je vlastní sebepojetí či jak o sebe pečuje. Za povšimnutí stojí také to, v jakých podmínkách partner vyrůstal, zda šlo o spíše otevřenou, či uzavřenou rodinu, jaký v ní převládal styl komunikace a kdo měl rozhodovací pravomoc. Rovněž je třeba věnovat pozornost nonverbální komunikaci, obzvláště mimice, která vyjadřuje druh a intenzitu emocí, dále pantomimice, očnímu kontaktu a intonaci hlasu. Doteky a vzdálenost při první komunikaci určují, o jaký kontakt půjde a má-li druhý partner zájem o hlubší známost. Temperament, který lze charakterizovat jako způsob reagování na okolní svět, je pro harmonický vztah neméně důležitý. V době známosti jsou pro ty, kteří si hledají partnera, více přitažliví jedinci s výraznými rysy temperamentu. Pro dlouhodobý vztah je naopak lepší, pokud má jedinec spíše umírněný temperament, neboť výrazné rysy se věkem ještě více prohlubují. Totéž platí o povahových vlastnostech. Při výběru partnera jsou v neposlední řadě důležité zájmy hodnoty a postoje; partneři by si měli uvědomit, jestli jsou ochotní tolerovat zájmy toho druhého.

3.3 Zamilovanost

K partnerským vztahům patří dále pojem zamilovanosti, u něž se většina odborníků shoduje na tom, že se jedná o přechodný stav, který časem odezní. Nicméně zamilovanost má podstatnou úlohu při vzniku milostných vztahů, které by jinak nevznikly.

Poněšický (2004) pojímá zamilovanost jako výjimečný stav. Když se dva lidé do sebe navzájem zamilují, pak se spojuje vnímání svého já se svým ideálním já a s ideálem partnera. Když člověk cítí, že je někým milován, přijímán a někdo mu rozumí, pak také u sebe začne vnímat, že je skutečně výjimečný. Protože každý člověk vnímá rozdíl mezi tím, jaký doopravdy je a jakým by chtěl být. Ale v lásce se může se chovat zcela přirozeně, volně, nemusí si na něco hrát ani se přetvařovat, druhý jedinec ho přijímá a má ho rád takového, jaký je. Při zamilovanosti se jako první začne projevovat cit, teprve později jako kontrola nastupuje rozum. Když opadne prvotní zamilovanost, začnou se objevovat rozdílné názory na vzájemný vztah, chování a společný život. Začínají se projevovat rozdílné zkušenosti z dětství a sociálního prostředí a také nevědomé přání a strachy.

Podle Williho (2006) je důležité od zamilovanosti odlišit lásku na první pohled, která je popisována jako rychlé vzplanutí a projekce svého ideálního obrazu na partnera, kterého pořádně neznáme. Zamilovanost je oproti tomu racionálnější a zralejší.

Weiss (2010) zamilovanost přirovnává k narkotickému stavu, ve kterém hormony způsobují chemickou intoxikaci organismu a vyvolají tak pocity excitace a euforie. Po čase jsou tyto hormony nahrazeny jiným typem hormonů, které vyvolají pocity bezpečí, klidu a vyrovnanosti.

Willi (2006) provedl výzkum, ve kterém se pokoušel zjistit, zda je zamilovanost důležitá pro trvalý partnerský vztah. Oslovil 605 lidí, z nichž 66 % bylo v manželství, 24 % svobodných a 10 % rozvedených. Zjistil, že 25 % se zamilovalo hned první den seznámení a 30 % až po dvouměsíční známosti. Výsledky výzkumu ukázaly, že lidé, kteří se zamilovali hned na začátku, byli ve vztahu stejně spokojeni, jako ti, co se zamilovali později. Dalším zjištěním bylo, že obě pohlaví se zamilovávají stejně rychle, ale muži to dávají více najevo. Tento výzkum dále obsahoval dotaz na velkou lásku a bylo zjištěno, že existuje rozdíl mezi zamilovaností a vzájemnou sympatií. Zatímco sympatie většinou bývají vzájemné, při zamilovanosti nemusí být láska opěťovaná. Avšak zjistilo se, že 60 % osob žijících v manželství žije se svou velkou láskou, kdežto pouze 29 % svobodných osob žijících v trvalém vztahu

uvedlo tuto skutečnost. Manželé, jejichž vztah začal velkou láskou, mají nízkou rozvodovost, nicméně se ukázalo, že šťastnější jsou svobodní partneři v trvalém vztahu. Nejméně spokojení byli manželé s dětmi.

3.4 Intimita

Podobně jako láska i intimita je v psychologii těžko uchopitelný konstrukt, zejména proto, že intimita jako taková může nabývat mnoha podob a charakteristik a může být prožívána ve vztahu k různým osobám. Výrost (2008) a Slaměník (2011) shodně tvrdí, že nejtýpističtější znakem intimity je překročení hranice, za kterou se nacházejí výsostné zóny jedince, je vlastně sebeodhalováním, vyjadřuje nejhlubší emoce vůči jinému jedinci a je synonymem blízkosti dvou lidí.

Schopnost intimity v sobě zahrnuje vytvoření hlubokého, niterního vztahu, který dává pocit jistoty a bezpečí (Müller, 2011). Intimita se zpravidla prohlubuje spolu s trváním vztahu, čemuž napomáhá povídání například o zájmech, postojích, veřejném dění, kultuře, a to za předpokladu, že se tím sbližují stanoviska (Slaměník, 2011).

V milostném vztahu znamená intimita tělesnou a duševní něhu, otevření se druhému člověku, důvěru, vzájemnou úctu a respekt, pravdivé poznávání partnera a schopnost milovat ho i s jeho chybami, s tím související pravdivé poznání citů k partnerovi, společně sdílená budoucnost, tvořivost a smysl pro humor, objevování a vědomí výlučnosti intimního vztahu (Říčan, 2004).

Moss a Schwebel (1993) provedli analýzu 61 definic intimity a zjistili, že intimita se skládá z pěti složek, a sice závazku, afektivní intimity, fyzické intimity, kognitivní intimity a vzájemnosti.

Erikson (2015) z hlediska vývojové psychologie považuje rozvoj intimního vztahu, jako hlavní úkol období mladé dospělosti. Intimita podle něj vzniká, pokud mladí lidé spojí svoji identitu, kterou si vytvořili v adolescenci s identitou druhého komplementárního jedince. Intimitu chápe jako schopnost odevzdání se v situacích, které vyžadují oběti a kompromisy.

3.5 Láska

Lásku bychom mohli definovat jako cit, který lidé prožívají ve vztahu k druhým osobám. Avšak jednotná a všezahrnující definice lásky v psychologii neexistuje, zejména

proto, že láska není jednorozměrný, ale spíše složitý, mnohostranný prvek, který se projevuje v různých vztazích (Aronson, 2012). Tedy každý člověk může prožívat lásku zcela jedinečným způsobem ve vztahu k různým osobám.

V psychologii se láska řadí mezi emoce, která může mít mnoho dimenzí a podob. Rubin (1970) píše, že láska je považovaná za nejhlubší a nejvýznamnější cit. Weiss (2010) uvádí, že láska je pevně zakotvena v evoluční historii člověka, stala se součástí jeho genů, protože pomáhá udržet partnerský vztah do doby, než vychová děti. Maslow (2014) zařadil lásku mezi základní lidské potřeby. Také ji rozdělil na lásku vyžadující (D-lásku), která má doplňovat nedostatek a sytit potřebu lásky a nevyžadující (B-lásku), což je láska k bytí druhého člověka. Lee (in Sternberg, 2001) popsal **šest druhů lásky**, které pojmenoval řeckými nebo latinskými názvy. Mezi tři primární druhy lásky patří *éros* (erotická láska), *ludus* (hravá láska) a *storgé* (přátelská láska). Mezi sekundární druhy, které jsou kombinací primárních, patří *agapé* (altruistická láska), *pragma* (pragmatická, racionální láska) a *mania* (manická či přivlastňující) láska. Fromm (2010) popisuje pět druhů lásky podle osoby, ke které je láska prožívána. Jedná se o lásku bratrskou, lásku mateřskou, lásku erotickou, lásku k sobě a lásku k Bohu.

Asi nejznámější psychologickou teorií, která se zabývá láskou, je **Sternbergova trojúhelníková teorie lásky**. Sternberg (1986) a jeho kolektiv si na začátku kladli otázku, proč některé vztahy vydrží a jiné ne? A jak se od sebe jednotlivé milostné vztahy liší? Autor této teorie rozdělil lásku do tří komponent, a to na intimitu, vášeň a závazek, které tvoří pomyslný trojúhelník. Intimita v láskyplných vztazích souvisí s pocitem blízkosti, sounáležitosti a připoutanosti. Jedná se převážně o emocionální složku vztahu. Vášeň je pak složkou motivační a váže se k pocitům vzrušení a zkušenosti milostného vztahu. Závazek znamená rozhodnutí udržet vztah, proto ho můžeme považovat za složku kognitivní.

Na základě těchto tří komponent Sternberg (1986) vytvořil 8 druhů lásky, které rozdělil podle zastoupení jednotlivých komponent. Prvním typem je neláska, která neobsahuje žádnou komponentu. Mít rád obsahuje pouze intimitu, bláznivá láska pouze vášeň a prázdná láska jenom závazek. Romantická láska v sobě zahrnuje intimitu a vášeň, přátelská láska se skládá z intimity a závazku a fatální láska z vášně a závazku. Nejdokonalejším typem lásky, který zahrnuje všechny tři komponenty je láska úplná.

Sternbergova teorie je v psychologii velmi populární a uznávaná i v dnešní době. V zahraničí na ni poukazují např. Diana Jackson-Dwyer (2014) či Gene H. Starbuck a Karen

Saucier Lundy (2015). U nás z ní vycházejí například Výrost (2008) či Slaměník (2011), na Slovensku se tato teorie stala podkladem pro výzkum autenticity v partnerských vztazích mladých dospělých provedený Evou Nábělkovou a Natálií Balážovou (2015), pro výzkum perfekcionismu a vybraných aspektů partnerských vztahů provedený Evou Nábělkovou a Petrou Ďurišovou (2015) a pro výzkum emoční inteligence v souvislosti s vybranými aspekty partnerského vztahu provedený Evou Nábělkovou a Dianou Kriškovou (2014).

3.5.1 Měření lásky

Někteří psychologové se na základě teorií pokusili o měření lásky. Rubin (1970) vytvořil takzvanou Love Scale (Škálu lásky) a Liking Scale (škálu mít rád), jejichž pomocí se snažil změřit intenzitu lásky. Poté na základě experimentu zjistil, že páry, které podle Škály lásky byly označeny za silněji milující, si více a delší čas vzájemně hleděli do očí. Dále za účelem měření lásky vytvořili Hendrick a Hendricková (1986) 42 položkový dotazník tzv. Love Attitudes Scale, který odpovídá druhům lásky dle Leeho.

3.6 Kompatibilita partnerského vztahu

De Angelis (2003), Willi (2006), Kalina (2014) a další dovozují, že pro zdravý a harmonický partnerský vztah je významná jeho tzv. kompatibilita, jíž mají na mysli, že se jedná o partnerský vztah, v němž se oba partneři cítí dobře, vzájemně si sedí a mají pocit, že žijí s nejlepším možným partnerem.

Podle Kaliny (2014) se vzájemná partnerská kompatibilita projevuje ve třech oblastech. První z nich je fyzická přitažlivost, dále pak emoční doplňování, což znamená, že si partneři navzájem sdělují svoje pocity, umí si vzájemně doplnit svoje citové potřeby, povzbuzují se a motivují. Třetí oblastí je propojení na nejhlubší úrovni osobnosti. Jedná se o vzájemné propojení, souznění a harmonii; to však přichází později, pokud jsou splněny předchozí dvě podmínky.

Willi (2006) označuje výběr partnera jako základní kámen partnerského vztahu. Od partnerského vztahu lidé často očekávají, že partner jim pomůže od neuspokojivých vztahů a jejich život se změní. Mladí lidé většinou touží se odpoutat od původní rodiny, v pozdější fázi života je cílem odpoutání od dosavadních vztahů.

4 Partnerské preference a výběr partnera

4.1 *Pluralita teorií*

Gene H. Starbuck a Karen Saucier Lundy (2015) zdůrazňují, že jedinec potká řadu lidí, z nichž však jako potencionální partner přichází do úvahy jen několik z nich. Podle autorů existuje několik teorií, které vysvětlují výběr partnera. Ty lze členit do tří základních skupin. První skupinu tvoří teorie individualistické kompatibility, které se zaměřují na psychologické nebo osobnostní charakteristiky individua a zkoumají, jak tyto charakteristiky vedou k tomu, že se dva jedinci navzájem přitahují. Sem spadají především teorie projekce rodiče do partnera založené na freudovské psychoanalýze a teorie komplementarity potřeb (Theory of Complementarity Needs). Druhou skupinu tvoří teorie kompatibility hodnot a rolí, které jsou podpořeny lidovým rčením vrána k vráně sedá; některé z těchto teorií se zaměřují na význam stejných hodnot, jiné teorie kladou důraz na jednotnost v rolích. Třetí skupinu pak tvoří modely sekvenčních etap, které pojednávají o procesu utváření vztahu. Sem řadí The Wheel Theory of Love a Mursteinovu teorii S–V–R, o nichž bylo pojednáno již výše v podkapitole zabývající se vývojem partnerských vztahů. Vedle toho autoři poukazují na genderové rozdíly a na teorie sexuální strategie čerpající poznatky z evoluční psychologie a sociobiologie.

4.2 *Psychoanalytický pohled na výběr partnera*

Psychoanalytický pohled na výběr partnera vychází z poznatků Sigmunda Freuda (1971), který ve spise „K uvedení narcismu“ píše, že prvním sexuálním objektem dítěte je jeho matka, či jiná pečující osoba. Tato volba objektu dítěte souvisí s výživou, péčí a ochranou, proto jej Freud nazývá typem opěrným. Dítě si potom v dospělosti hledá partnera podle této osoby. Ovšem existuje i druhý typ volby objektu, který Freud nazývá jako narcistický, kdy si dítě volí milostný objekt podle sebe sama. Podle Freuda jsou člověku vrozeny dva původní sexuální objekty, a to osoba vlastní, nebo osoba pečující, přičemž jedinec si může vybrat, které volbě dá přednost.

Na Freuda navázala později řada autorů, konkrétně Willi (2006) ke zmíněné Freudově teorii dodává, že člověk, který uplatňuje opěrný typ objektu, v dospělosti hledá partnera, který nahrazuje rodiče, tedy touží po péči a ochraně. Zatímco u narcistického

typu objektu si jedinec touží po partnerovi, s nímž bude mít pocit, že je milovaný a oceňovaný.

Starbuck a Lundy (2015) upozorňují, že je však obtížné freudovskou teorií projekce rodiče do partnera prokázat, neboť je problém definovat, jaké jsou konkrétně společné charakteristiky rodiče a partnera. Nadto některé běžné charakteristiky lze shledat mezi dvěma náhodně vybranými jedinci po celém světě, nelze se pak divit, že partner má stejné vlastnosti jako matka partnera nebo otec partnerky. Rovněž některé charakteristiky jsou stejné v důsledku toho, že jedinci tendují k výběru partnera ze stejné sociální třídy, se stejnou rasou a náboženstvím, přičemž je pravděpodobné, že oba rodiče jedince budou tyto charakteristiky rovněž naplňovat.

Výběrem partnera se dále v minulosti zabýval i Carl Gustav Jung (1998), podle něhož v dospělosti se vliv rodičů od dospělého muže odštěpí a jako kompenzace nastupuje archetyp animy, která zahrnuje ženský princip; každý muž tak v sobě nese rovněž část žensství. Muž však ženské rysy vytěsňuje, což vede k přesunu těchto rysů do nevědomí. Poté si volí partnerku, která odpovídá jeho animě. To znamená, že tato žena je schopna přijmout projekce jeho duše. Žena má v sobě zase část mužského principu, který Jung nazývá *animus*.

Na Junga navázal Corneau (2000) zdůrazňující, že každý člověk v sobě nosí představu o svém ideálním partnerovi, což ho vede k tomu, aby hledal lásku a vytvářel partnerský vztah. Obraz (archetyp) muže nebo ženy, které má každý v sobě, je ovlivněn rodičem opačného pohlaví, a to tak, že tento obraz může zůstat ukryt v rodičovském komplexu. Poté dochází k narušení soběstačnosti a archetyp se změní v protiklad, tím vysvětluje, proč si člověk hledá partnera, který má podobné povahové vlastnosti jako jeho rodič.

4.3 Teorie vazby

Blízko k psychoanalytickému směru má teorie vazby (Theory of Attachment), s níž jako první přišel John Bowlby (2010), který popsal chování dítěte k matce během prvních týdnů jeho života. Citovou vazbou je sada behaviorálních systémů, díky nimž dítě reaguje na podněty přicházející od druhého člověka, čímž se uskutečňuje vazba ke konkrétním osobám. Dítě je schopno od 12 týdne rozpoznat mateřskou osobu, na kterou reaguje. Tato vazba se nejvíce vyvíjí od 6 až 7 měsíce a může trvat až do tří let. V tomto období je dítě nejvíce připoutané k matce. To se projevuje například větší vokalizací a úsměvem při

interakci s matkou, utišení pláče v přítomnosti matky, pláč při matčině odchodu apod. Avšak Bowlby předpokládá, že vazebné chování nezmizí, ale přenáší se do dalších vztahů. V dospělosti se prvky vazebného chování pouze rozšiřují a stávají se složitějšími.

Hazan a Shaver (1987) zaměřili svůj výzkum na vazebné chování v dospělosti v milostných vztazích. V jednom časopise uveřejnily dotazník, který obsahoval 95 otázek. Tyto otázky byly zaměřeny na nejdůležitější milostný vztah respondenta, údaje o toto vztahu a také demografické údaje respondenta, dále pak údaje o vztazích s rodiči v dětství a následně pak jejich typické pocity ve vztazích. Na konci tohoto dotazníku měl respondent popsat, co je pro něj romantická láska. Po tomto sběru dat pak autoři výzkumu udělali analýzu 620 dotazníků. Poté určili typ připoutání u zúčastněných, a to 56 % bylo bezpečně připoutaných, 25 % vyhýbavě a 19 % ambivalentně. U bezpečně připoutaných zjistili, že více věří v šťastný vztah, nemají problém s navazováním vztahů, důležitá je pro ně důvěra a láska ve vztahu, přijímají a podporují svého partnera, jejich vztah vydrží delší dobu a mají nižší rozvodovost. Vyhýbavý typ lidí pochybuje o existenci trvalé lásky, nepotřebují partnera, aby byl šťastní. Považují za nepříjemné mít blízky vztah, mají strach z intimity, jsou zdrženliví a emočně nestabilní. Ambivalentní typy prožívají extrémní sexuální přitažlivost a žárlivost spolu s emocionálními výkyvy. Tito lidé si přejí být druhým velmi blízko, pochybují o partnerově lásce a mají strach, že je opustí.

Bowlbyho teorii dále rozvinula Ainsworthová se svým týmem, která zkoumala reakce dítěte na odchod matky ve výzkumné laboratoři. Na základě tohoto výzkumu vymezila tři typy připoutání dítěte k matce, a to na typ A – vyhýbavě připoutání, typ B – bezpečné připoutání a typ C – ambivalentní připoutání. Na konkrétním typu připoutání má největší podíl reakce matky na dítě. Pokud matka citlivě reaguje na potřeby dítěte, pak jde o bezpečný typ vazby, naopak pokud matka nereaguje na potřeby dítěte, vzniká tím vyhýbavé chování dítěte. Ambivalentní typ vazby vniká u těch dětí, jejichž matka na jejich potřeby reaguje jen někdy (Willerton, 2012).

4.4 Teorie komplementarity potřeb

S teorií komplementarity potřeb přišel Winch (1954). Tato teorie je založena na specifické aplikaci obecné teorie motivace a z toho vyplývající selektivní interakci výběru partnera. Zato teorie je založena na tezi, že každý jedinec hledá v rámci svých možností takového partnera, který mu poskytne největší uspokojení jeho psychologických potřeb.

Tento proces je individuální, a ne zcela uvědomovaný. Osoby, které se navzájem přitahují, zaznamenávají v chování svoje vlastní vzory potřeb. Z toho vyplývá, že osoby v páru se budou od sebe spíše povahově lišit. Příkladem může být dominantní jedinec, kterého bude přitahovat spíše submisivní jedinec než dominantní. Vzhledem k tomu, že si lidé hledají partnera jen mezi lidmi, které znají, dochází k tomu, že se partneři v sociálních charakteristikách neliší.

Tato teorie má podporu v lidovém rčení, že protiklady se přitahují, nicméně nebyla empiricky podpořena několika výzkumy, které se ji pokusily testovat. Je totiž obtížné vymezit potřeby jedince, ještě obtížnější je pak definovat komplementaritu. Nejčastěji byly v tomto ohledu studovány variace dominance a submise. Nalezení partnera, který je obecně dominantní ve vztahu, nicméně ještě neznámá, že se pár dal dohromady právě z tohoto důvodu. Nadto dominance se mohla vyvinout až poté, co se pár zamiloval. Také fakt, že je jedinec dominantní, neprokazuje, že má tento jedinec vlastní potřebu být ve vztahu dominantní (Starbuck & Lundy, 2015).

4.5 *Teorie kompatibility hodnot a rolí*

Teorie kompatibility hodnot říká, že jedinci jsou přitahováni jinými, kteří mají stejné ideály o tom, co je dobré, správné a vhodné. Dřívější studie vycházející z tohoto přístupu empiricky prokázaly, že partneři tendují k tomu mít stejné postoje a hodnoty. Hodnota jednotnosti může redukovat potencionální konflikt ve vztazích. Například u dvou jedinců vyznávajících předmanželskou čistotu nebo předmanželskou promiskuitu je méně pravděpodobné mít problém ohledně tohoto tématu než u jedinců bez takové shody. Rovněž konverzace jsou uvolněnější ve skupinách se stejnými hodnotami, nadto když si dvě osoby reprodukuje hodnoty, tak si navzájem poskytují validitu (Starbuck & Lundy, 2015).

Rovněž teorie kompatibility hodnot je kritizována. Konkrétně je vytýkáno, že byt výsledky naznačují, že páry tendují k podobnosti hodnot, podobnost vyplývá z homogenních proměnných a ze skutečnosti, že podobná individua se s větší pravděpodobností potkají navzájem. Rovněž se vytýká, že podobnosti se tvoří až během partnerského vztahu, než aby byly rozhodujícím kritériem v rámci partnerské interakce (Starbuck & Lundy, 2015).

K teorii hodnot mají blízko teorie konsensu rolí s tím rozdílem, že role jsou daleko specifitější očekávání v chování než hodnoty, které jsou více obecné. Teorie konsensu

rolí předpokládají, že jedinci s podobným očekáváním rolí se s větší pravděpodobností dají dohromady. Osoby mají vlastní individuální scénář ohledně očekávání o své roli a o roli svého partnera. V průběhu vztahu pak partneři musí si sjednat vzájemný scénář, kterým se bude řídit partnerský vztah, kdo bude nakupovat apod. Shody na vzájemném scénáři lze přitom dosáhnout i přesto, že původně tyto scénáře byly zásadněji odlišné. To však ukazuje, že vztah je něco dynamického, než že by se jednalo o záležitost jednoho okamžiku (Starbuck & Lundy, 2015).

Rovněž u nás se někteří autoři zabývají problematikou výběru partnera na základě podobnosti (homogamie) a odlišnosti (heterogamie).

Petr Šmolka (2005) se domnívá, že při výběru partnera hrají podobnosti či odlišnosti důležitou roli. Stran podobností uvádí, že pokud je mezi partnery shoda v základních hodnotách, aktivitách, životních cílech a stylu, pak je tato podobnost pro vzájemný vztah jistě výhodná. Ovšem tyto aspekty jsou spíše povrchní a větším prediktorem shody mohou být spíše zdánlivě maličkosti jako zkušenosti z původních rodin, kulturní a výchovné vzorce nebo to, zda partneři pocházejí z města či z vesnice. Na druhou stranu, pokud je míra podobnosti mezi partnery až moc vysoká, může to být pro vzájemný vztah spíše škodlivé a je zde nebezpečí, že může dojít k příliš uzavřenému soužití. V naší kultuře je při výběru partnera rovněž důležitá věková, vzdělanostní, do jisté míry i sociální podobnost a je zde značná národnostní homogamie. Stran odlišností Šmolka zdůrazňuje, že rčení, že se protiklady přitahují, platí jen do jisté míry, často si totiž někteří jedinci volbou partnera s protikladnými vlastnostmi kompenzují vlastní nedostatky. V případě odlišností by mělo docházet k vzájemnému doplňování, ne však ve všech oblastech, neboť existují protikladné vlastnosti a postoje, u kterých odlišnost vhodná není, například jeden z partnerů zaměřen na kariéru a druhý na rodinu nebo jeden z partnerů je extrovert a druhý introvert. Volba partnera s protikladnými vlastnostmi pak nemusí být příliš šťastná a z dlouhodobého hlediska může vztahu spíše uškodit. Zvláště nevhodné pro vztah je, pokud se názory v páru rozcházejí v hodnotách podstatných pro vztah. U žen to bývají hodnoty jako vnější přitažlivost, zdraví, úspěšná reprodukce a vytvoření šťastného domova. Pro muže to jsou zase schopnosti imponovat a úspěšná kariéra.

Podle Katrňáka (2008) výběr partnera na základě homogamie či heterogamie vystihuje charakteristiku partnerů, sociální fenomény a reprodukci společnosti a z toho plynoucí změnu struktury obyvatel. Homogamii lze posuzovat z více hledisek. Statusová ho-

mogamie nastává tehdy, pokud pár tvoří dva jedinci vyrůstající ve stejné společenské třídě, a ukazuje, nakolik člověka při výběru partnera ovlivňuje prostředí, ve kterém vyrostl. Vzdělanostní a zaměstnanecká homogamie ukazuje, jak velký vliv má při výběru partnera vzdělání nebo zaměstnání. Věková homogamie vyjadřuje výběr partnera na základě rozdílného věku. Katrňák se na základě svých výzkumů v otázce homogamie manželských párů v České republice domnívá, že výběr partnera je v tuzemsku do jisté míry předem určen. I když je volba partnera všeobecně vnímaná individuálně a svobodně, výzkum dokládá, že zde velkou roli hrají sociální charakteristiky. Jde však pouze o typ partnera, a nikoliv o konkrétní osobu. Největší vliv na výběr partnera má věk, vzdělání a zaměstnání, kdy zde existuje vysoká míra homogamie. Dále pak výběr partnera ovlivňuje rodinný stav a sídelní původ. Z výzkumu také vyplynulo, že muži a ženy se párují na základě sociálních charakteristik, tedy že si hledají partnery ze stejné sociální skupiny.

4.6 *Teorie sexuálních strategií*

Velkou oblibu při vysvětlování výběru partnera si za posledních 40 až 50 let postupně získaly poznatky evoluční psychologie, sociobiologie a teorií sexuálních strategií, které jsou postaveny na poznatcích Charlese Darwina (Starbuck & Lundy, 2015). Darwin (2007) jako první přišel s teorií pohlavního výběru, jímž vysvětluje, jak dochází k zachování určitých druhových znaků. Princip pohlavního výběru podle něj spočívá v tom, že samci mezi sebou soupeří o samici a zvítězí ten, který je silnější, má lepší obrannou strategii, hezčí zbarvení nebo nějaké jiné vlastnosti zaručující mu lepší přístup k samicím; tito vítězní jedinci potom mají více potomků, kteří dědí jejich znaky.

V návaznosti na Darwina v roce 1948 Bateman přišel s tezí, že i když průměrný celoživotní reprodukční úspěch obou pohlaví z povahy věci je shodný, protože jedinci jednoho pohlaví nemohou z povahy věci vyprodukovat více potomků než dědici druhého pohlaví, rozptyl celoživotního reprodukčního úspěchu se však může mezi jedinci znatelně lišit, tedy že někteří jedinci mohou mít více potomků než jiní (Bateman, 1948 in Barrett, Dunbar, & Lycett, 2007).

Nicméně až do 70. let minulého století však byla Darwinova teorie pohlavního výběru partnera většinově odmítána. Ke změně situace přispěly nové vědecké poznatky, které se snažily aplikovat Darwinovy poznatky i na oblast výběru partnera (Starbuck & Lundy, 2015; Buss, 2009).

Velkou zásluhu na změně paradigmatu měl David M. Buss, který od 70. let minulého století se svým kolektivem provedl řadu výzkumů. Ve svém prvním v této oblasti výzkumu se Buss (2009) zaměřil na nejzřejmější evolučně předvídatelné rozdíly v partnerských preferencích. Použil k tomu dotazníkovou metodu, kterou získal data od 186 manželských párů a 100 svobodných vysokoškoláků. Po tomto výzkumu začal svoje poznatky ověřovat na mezinárodních výzkumech, ve kterých byly zastoupeny všechny nábožensky i etnicky významné skupiny. Tohoto výzkumu se zúčastnilo celkem 10 047 osob. Jedná se o největší studii ohledně výběru budoucího partnera, jaká se kdy uskutečnila. Z tohoto výzkumu vyplynulo, že při výběru partnera a při pohlavním chování se uplatňují strategické postupy. Tyto pohlavní strategie mají za úkol řešit problémy, které brání v dosažení milostného aktu. Projevují se jako psychologické mechanismy, mezi něž patří například partnerské preference, pocity lásky, touhy nebo žárlivost. Tento systém je také citlivý na informace z vnějšího prostředí jako tělesné rysy, náznak zájmu, či informace o schopnosti najít si žádoucího partnera. Většina těchto strategií probíhá na nevědomé úrovni. Výsledky Bussovy studie si však protiřečily s konvenčními názory, a tak postupně vznikl nový pohled na mužskou a ženskou pohlavní psychologii.

Teorie sexuálních strategií vychází z toho, že reprodukční systémy mužů a žen jsou odlišné, neboť žena je reprodukčně schopná mít v zásadě jen jedno dítě ročně, a to ještě během relativně krátkého reprodukčního života, kdežto reprodukční možnosti mužů jsou omezené méně. V důsledku toho si jednotlivé pohlaví vytvořily vlastní sexuální strategie. Na základě teorií sexuálních strategií tak lze odlišit partnerské preference zvláště pro muže a zvláště pro ženy (Starbuck & Lundy, 2015; Buss, 2009). Vedle toho lze odlišit zvláště i strategie pro krátkodobé vztahy a pro vztahy dlouhodobé; oba druhy vztahů mají přitom své výhody a nevýhody. Konkrétně se uvádí, že zatímco u dlouhodobých vztahů jsou benefity pro obě pohlaví obdobné, u krátkodobých vztahů je obecně větší přínos pro muže, kteří jimi mohou lépe využít svůj reprodukční potenciál (Buss & Schmitt, 1993). Pro ženy, které mají obecně omezený reprodukční život, je tak výhodnější mít dlouhodobý vztah s partnerem, který jim zajistí materiální podporu a ochranu. To potvrzují i výzkumy, podle nichž hledají muži mnohem častěji než ženy krátkodobé vztahy a po seznámení s potencionálním partnerem jsou ochotnější mít dříve intimní styk než ženy. Rovněž muži oproti ženám kladou na krátkodobé vztahy nižší požadavky než na vztahy dlouhodobé (Starbuck & Lundy, 2015; Weiss, 2009).

4.6.1 Ženské partnerské preference

Ženské partnerské preference vycházejí podle teorií sexuálních strategií z omezeného reprodukčního života. Barrett, Dunbar a Lycett (2007) s poukazem na výše uvedený Batemanův princip (teze, že i když průměrný celoživotní reprodukční úspěch obou pohlaví z povahy věci je shodný, rozptýl celoživotního reprodukčního úspěchu se však může mezi jedinci znatelně lišit) zdůrazňují, že ženy jsou pohlavím s menší variabilitou, a proto je pro ně vhodné stát se vybíravějšími, čímž vyvinou větší tlak na druhé pohlaví (muže). Vybíravost se projevuje ve výběru toho, s kým se budou ženy rozmnožovat. Lze předpokládat, že si budou vybírat muže podle jeho vlivu na úspěch, se kterým může být vychován potomek, a to podle kvality jeho genotypu anebo na základě schopnosti přispět k rodičovské odpovědnosti.

Obdobně další odborníci dovozují, že se výběr partnera u žen vyvinul na základě přežití a reprodukce, kdy se u žen vyvinula schopnost důkladně si své partnery vybírat. Preferují muže, kteří přinášejí nějaký užitek, především jeho zdroje, například poskytování potravy, přístřeší a ochrany. Vyvinulo se to z toho, že žena musela projít obdobím těhotenství, následného kojení a péčí o potomky a v tomto období potřebovala partnera, který měl dostatečné prostředky, aby jí i společným potomkům zajistil přežití. Bussovy mezinárodní studie ukazují, že tato preference u žen přetrvává do dnešní doby a že ženy na celém světě touží po finančních zdrojích u partnera asi dvakrát více než muži. S tím souvisí i preference partnerů, kteří mají vyšší společenské postavení, které jim zajistí lepší přístup ke zdrojům, lepší postavení potomků, větší teritorium a lepší zdravotní péči. S autorem Schmittem provedl Buss výzkum u studentů na Michiganské univerzitě, kde tito studenti seřazovali 67 vlastností pro dlouhodobý i krátkodobý vztah. Výsledky výzkumu potvrdily, že kladou u svých dlouhodobých partnerů důraz na kariéru a úspěch v zaměstnání (Buss, 2009; Buss & Schmitt, 1993).

Ženy tak evolučně kladou důraz na zdroje a všímají si již během chození, nakolik je partner lakomý či naopak ochotný se o svůj majetek dělit, například poskytováním darů. Tento závěr je přitom výsledkem evolučního naprogramování, a nikoliv výsledkem sociální struktury (Starbuck & Lundy, 2015).

Další preferencí žen při hledání partnera je věk, kdy si ženy v průměru volí partnery starší o 3 a půl roku. Příčinou tohoto jevu je, že téměř ve všech kulturách mají starší

muži vyšší sociální postavení a lepší přístup ke zdrojům. V dnešní době hodnotí ženy svoje potenciální partnery podle pravděpodobnosti získat zdroje a postavení v budoucnu. S tím také souvisí preference mužů, kteří jsou pracovití a ambiciózní (Buss, 2009).

Ženy považují u svých protějšků rovněž za velmi důležitou je spolehlivost a stabilitu, které mají ženám zaručit, že jim muž bude poskytovat zdroje nepřetržitě po celou dobu vztahu. V mezinárodní studii bylo kontaktováno 104 čerstvě sezdaných párů, které byly zkoumány testy osobnosti a posuzovány psychology. V rámci výzkumu také měly určit, jaké újmy jim jejich partner způsobil za poslední rok. Výsledky výzkumu potvrdily, že emočně nestabilní muži jsou pro ženy velkou zátěží, protože jeho charakter zahrnuje velkou řadu nežádoucích vlastností jako například závislost či lenost (Buss, 2009).

Další ženami preferovanou vlastností je, aby muž měl dostatečnou inteligenci, nejlépe vyšší jako ony. Očekávají totiž, že díky tomu budou muži schopni lépe řešit problémy a rovněž vydělají více peněz než ony; to je pak promítnutím role poskytnutí ochrany (Starbuck & Lundy, 2015). V mezinárodní studii ženy tuto vlastnost zařadili na 5. místo z 18 vlastností. Preference je zapříčiněna tím, že inteligentní lidé toho v životě více dokážou, lépe řeší problémy a orientují se v kultuře, avšak rozdíl v inteligenci nesmí být příliš veliký, neboť to vztahu spíše škodí (Buss, 2009).

Důležitým prvkem pro dlouhodobý vztah je rovněž vzájemná snášenlivost. Tento prvek v sobě zahrnuje komplementární vlastnosti obou pohlaví, které vedou k dělbě práce mezi pohlavími, tak i vlastnosti, které jsou podobné, aby se oba partneři snesli. V celosvětovém měřítku dlouhodobé vztahy vytvářejí především páry, které jsou si navzájem charakterově podobné. Tato podobnost se projevuje nejčastěji v hodnotovém žebříčku (korelace +50), inteligenci (+40), příslušnosti ke skupině. Dále se pak tato podobnost projevuje v povahových vlastnostech jako například extroverze, vnímavost, kde korelace dosahuje hodnoty +25. Buss ve své studii prováděné v Cambridge na 108 studentech, kteří měli dlouhodobý vztah, zjišťoval úroveň inteligence a povahových vlastností a zároveň jejich preference v těchto oblastech. Ženy preferují partnery, kteří jim jsou charakterově podobní, a to v dominanci, nebojácnosti, svědomitosti, pracovitosti, vřelosti, laskavosti, zodpovědnosti, a hlavně v inteligenci, chápavosti a tvořivosti. U těch, kteří v těchto oblastech nevykajají, je tendence volit si partnery, kteří jsou na tom podobně. Tato tendence má za úkol sjednotit zájmy partnerů a dosáhnout tak společných cílů, jako například výchovu dětí či udržování dobrých vztahů s příbuznými a okolím. Podobnost je prevence proti vzá-

jemnému způsobování ztrát. Vlastnosti jako svědomitost, inteligence a vlídnost jsou na seznamovacím trhu velice žádané, proto ti, kteří těmito vlastnostmi hojně disponují, si mohou dovolit vyhledávat partnery s podobnou mírou těchto vlastností. Jedinci, kteří mají tyto vlastnosti v menší míře, si hledají partnery, kteří mají hodnotu těchto vlastností podobnou. Tím eliminují riziko, že by je partner s vyššími hodnotami opustil v případě, že by si našel rovnocenného partnera (Buss, 2009).

Z hlediska tělesných vlastností ženy preferují muže vysoké, silné a sportovně založené. Tato preference se vyvinula z potřeby ochrany před agresivními muži. Vysocí muži tak mají více potenciálních partnerek, dostává se jim více odpovědí na seznamovací inzeráty a dosahují vyššího statusu. Taktéž ženy ve všech kulturách preferují muže, kteří mají dobré zdraví. V opačném případě by se žena v dřívějších dobách vystavila riziku nákazy či přenosu genů špatného zdraví na děti nebo předčasného úmrtí partnera (Buss, 2009).

Neméně důležitou charakteristikou je pro ženy ochota muže se jim zavázat. Závaznost se nejčastěji projevuje pocity lásky, která je univerzální a objevuje se ve všech kulturách. Hlavní složkou závaznosti je věrnost, což znamená poskytování sexuálních, ekonomických, citových a genetických zdrojů jedné osobě. Tato tvrzení byla potvrzena mezinárodními studii o výběru partnera, kdy mezi 18 možnými vlastnostmi potenciálního partnera byla láska na prvním místě. K zajištění závaznosti patří ještě další dvě vlastnosti, a to laskavost a upřímnost. Mezinárodní studie prokázala, že ženy upřednostňují muže, kteří jsou chápaví a laskaví. Nelaskaví muži bývají sobečtí, neochotní dostát závazku a mají sklon k povýšenosti, nevšímavosti, bezohlednosti a hrubosti (Buss, 2009).

4.6.2 Mužské partnerské preference

Z pohledu evoluce jedinou věc, kterou muž potřeboval pro svou reprodukci, bylo oplodnit nějakou ženu. Ovšem mnoho žen požadovalo závaznost, aby k oplodnění svolilo; pokud by muž nevyhověl tomuto požadavku, nedokázal by přilákat žádoucí partnerku a jeho hodnota na seznamovacím trhu by značně klesla. Také děti vyrůstající bez otcovské podpory v dřívějších dobách značně strádaly. Mužské preference se v minulosti týkaly především reprodukční schopnosti partnerek, tedy vyšší hodnotu měly ženy, které byly schopné porodit spoustu dětí. Tato vlastnost se sice nedala pozorovat přímo, přesto se u mužů vyvinula vodítka, které v sobě zahrnují pozorovatelné rysy; jedná se především o mládí a krásu (Buss, 2009).

Mladí ženy preferují muži zejména z toho důvodu, že ženská plodnost je omezená a s přibývajícím věkem klesá. V průměru ve všech kulturách touží muži po ženách mladších o 2,5 roku. Čím více však muž stárne, tím mladší partnerku preferuje. Za ukazatele ženského mládí a krásy muži považovali rysy tělesného zjevu jako například pevné napětí kůže, mladistvý krok, energie, jasné oči a zářivé vlasy a celková symetrie zejména obličeje. Co se týče tělesných proporcí, pojetí ideálu krásy se v různých kulturách liší (Buss, 2009).

Ovšem existuje jedna mužská preference, kterou objevila Devendra Singh (1994), jedná se o preferenci nízkého poměru pasu a obvodu boků (WHR – *waist-hip ratio*). Výzkumu se zúčastnilo 147 žen a 64 mužů, kterým bylo předloženo 6 náčrtů figur žen s různým WHR. Muži hodnotili ženy s nižším WHR jako přitažlivější bez ohledu na hmotnost.

Další výzkum potvrdil, že preference nižšího WHR je mezikulturní. Při výzkumu preferencí WHR byly mužům ze čtyř rozdílných kultur předloženy fotografie 10 žen před plastickou operací a po ní, kdy došlo ke snížení WHR. Muži měli za úkol zhodnotit jejich atraktivitu. Výsledky ukázaly, že všichni muži považovali pooperační snímky s nižším WHR za atraktivnější (Singh, Dixson, Jessop, Morgan & Dixson, 2010).

Poměr boků a pasu je u obou pohlaví do začátku puberty stejný. V pubertě se u ženy vlivem hormonů začne tuk ukládat v oblasti boků, čímž se tento poměr oproti mužům snižuje. Ženy s nižším poměrem jsou považovány za více plodné, zatímco ženy s vyšším poměrem mají problémy otěhotnět a mívají děti v pozdějším věku. Vyšší poměr boků je také ukazatelem tělesných nemocí a připomíná těhotenství, čímž ubírá ženě na atraktivitě. Proto se mezi muži vyvinula preference pro ženy s nižším poměrem, která je zároveň spolehlivým ukazatelem plodnosti (Buss, 2009).

Jedním z největších mezipohlavních rozdílů mezi muži a ženami je v oblasti preference tělesného vzhledu. Zatímco muži při výběru svých partnerek jednoznačně pokládají přitažlivost a krásu za důležitou, ženy přitažlivost partnerů hodnotí jako žádoucí, avšak není pro ně zásadně důležitá. Tato preference mužů pro tělesnou krásu, byla prokázána v mnoha výzkumech a vlivem médií na společnost tato preference ještě více vzrůstá. Také mezinárodní studie o výběru partnera prokázala, že muži tělesnému vzhledu potenciálních partnerek přikládají větší význam, než je tomu naopak a že tento trend je univerzální psychologický mechanismus napříč všemi kulturami (Buss, 2009).

V minulosti také kladli muži velký důraz na cudnost (panenství) partnerky, zvláště před vstupem do manželství. To souviselo s jistotou otcovství, která je pro muže z reprodukčního hlediska důležitá. Dnes se tato preference v různých kulturách liší, zvláště klesla tam, kde ženy jsou ekonomicky nezávislé na mužích. Pro zajištění jistoty otcovství je pro muže důležitá také věrnost partnerky. Podle výzkumů amerických mužů je věrnost partnerky nejvýše hodnocenou vlastností, zatímco nevěru a promiskuitu partnerky muži považují za nejméně žádoucí (Buss, 2009).

4.6.3 Následovníci Davida Busse

Výzkumy Davida Busse mají v soudobé vědě velký ohlas a uznání. V zahraničí jeho poznatky citují například Willerton (2012), Aronson (2012), Starbuck a Lundy (2015), u nás z nich vychází kupříkladu Petr Weiss (2009).

Petr Weiss (2009) považuje při výběru partnera za důležitou sexuální atraktivitu, která je ovlivňována pěti kritérii, a sice věkem partnerů, sociálním postavením partnera, vzhled, chování a tzv. odoranty. U mužů považuje Weiss věk při výběru dlouhodobé partnerky za nedůležitější kritérium, a to kvůli poměrně krátkému plodnému období žen, kdy si muž snaží najít mladší partnerku, aby k ní měl přístup nejlépe po celé její plodné období. Naopak pro ženy nehraje věk partnera až tak důležitou roli, protože mužská plodnost není věkem tak moc ovlivněna, nadto s vyšším věkem lze u mužů předpokládat vyšší sociální pozici a blahobyt. Pro ženy je naopak nejdůležitějším faktorem výběru partnera sociální postavení společně s finančním zajištěním, a to i při vědomí rizika, že muži s vyšším sociálním postavením jsou častěji nevěrní, pro muže naopak není sociální postavení ženy rozhodujícím kritériem. Ačkoliv vyššího sociálního postavení dosahují většinou starší muži, lze již u mladších mužů vyzorovat určitý potenciál, např. vzdělání, profese či inteligence. Pro ženy je rovněž podstatné, aby byl partner ochoten investovat do ní a do jejich potomků, aby byl spolehlivý a dokázal vytrvat ve vztahu.

Vzhled je podle Weisse (2009) pro většinu jedinců druhým rozhodujícím kritériem při výběru partnera. Muži si většinou vybírají partnerky s průměrnou váhou a typickým průměrem mezi pasem a boky naznačujícím větší plodnost, důležitá je zpravidla i velikost ňader. Většina žen na vzhledu muže preferuje takové vlastnosti, které vypovídají o kvalitě jeho testosteronu a imunity, např. symetrie postavy, tmavší a hustší vousy a výška postavy. Ženy jsou dále citlivé na chování, konkrétně behaviorální indikátory mužů signalizující

jejich zdravotní stav a sociální vizibilitu; preference jednotlivých žen se však liší, neboť některé ženy preferují muže kulturistu, jiné preferují vědce či básníka. Chování žen je pro muže zajímavé tehdy, pokud zvyšuje sexuální přitažlivost žen. Co se pak týče odorantů, jejich vliv je většinou nevědomý. Ženy jsou na odoranty citlivější, v důsledku čehož jsou jimi více ovlivnitelné. Odoranty jsou ukazateli tělesného zdraví a atraktivity. U žen se odoranty mění v závislosti na menstruačním cyklu, což vede právě ke zvýšení atraktivity v období ovulace.

Weiss nebyl jediným, kdo zkoumal vliv odorantů v partnerských vztazích, nýbrž byl zkoumán rovněž ve výzkumu Lundströma & Jones-Gotmana (2009) zabývajících se otázkou, jak romantická láska moduluje ženskou identifikaci mužských odorantů. Výsledky výzkumu prokázaly pozitivní korelaci mezi ženami a odoranty jejich partnerů, a negativní korelaci mezi ženami a kamarády opačného pohlaví. Ukázalo se rovněž, že romantická láska odklání pozornost ženy od jiných potencionálních partnerů.

4.6.4 Kritika teorií sexuálního chování

Rovněž teorie sexuálního chování, jakož i sociobiologie nejsou přijímány bez výhrad. Konkrétně je vytýkáno, že takové teorie vysvětlují některá zjištění lidské intimity, nicméně data nezbytně neprokazují tyto teorie. Dále domněnkou teoretického přístupu je, že široké variace chování přecházejí z generace na generaci, ovšem není definitivně prokázáno, že takové věci jako sexuální zájem a preference jsou dědičné charakteristiky. Nevědomé, geneticky podmíněné sexuální strategie jsou rovněž pouze jedním z možných vysvětlení takových fenoménů jako například věkové preference, je totiž celkem pravděpodobné, že ženy preferují starší muže s tím, že jejich vlastní ekonomické zabezpečení je omezené. Rovněž je vytýkáno, že uvedené genderové odlišnosti jsou přehnané; jedinci totiž většinou hledají partnera s podobnými vlastnostmi. Shodné zájmy, politické a náboženské založení, jakož i další faktory jsou pak stejně důležité, ty však mezi jedinci značně liší (Starbuck & Lundy, 2015).

4.7 Genderové rozdíly při výběru partnera

V celém textu mé práce je na řadě míst poukázáno na skutečnost, že podle odborné literatury hrají v partnerských vztazích důležitou roli rozdíly mezi muži a ženami, tato

otázka je však do určité míry sporná, neboť podle některých autorů odlišnosti mezi muži a ženami nejsou až tak velké.

Starbuck a Lundy (2015) píší, že z některých studií vyplývá, že ženy více milují než muži. Vysvětluje se to tím, že ženy mohou samy sebe hlouběji investovat do intimních vztahů, rovněž po celou dobu svého života mají ženy více bližších přátel než muži a interakce mezi ženami častěji zahrnují diskuze na téma rodiny a vztahů, kdežto muži preferují jiné oblasti typicky praktikování nebo sledování sportu. V tomto ohledu asi nepřekvapí, že muži i ženy vyprávějí o svých blízkých vztazích častěji svým matkám než mužům. Autoři ovšem upozorňují, že některé studie sice shledávají genderové rozdíly, ale menší, než by se na první pohled mohlo zdát. Například podle výzkumu Rubina z roku 1973 byly shledány jen malé rozdíly mezi muži a ženami, neboť u kategorie „love for partner“ bylo u žen naměřeno skóre 90,57, zatímco u mužů jen 90,44. Podobně v kategorii „liking for partner“ bylo naměřeno skóre u žen 89,10 a u mužů 85,30. Jediný signifikantní rozdíl byl pak naměřen v kategorii „love for friend“, a to u žen skóre 64,79 a u mužů skóre 54,47.

V některých dalších výzkumech bylo dokonce na rozdíl od populačního vnímání zjištěno, že muži se chovají ve vztazích romantičtější než ženy, dříve ve vztahu použijí slovo láska než ženy, dříve se zamilují, dříve sdělují, že jsou si tím jistí, a rovněž mají vyšší skóre na romantické škále než ženy. Uvedené se přitom často vysvětluje tím, že ženy více ve vztazích riskují než muži, neboť ženy jsou závislejší na ekonomické podpoře a sociálním statusu svého partnera než naopak. Jiné vysvětlení spočívá v tom, že muži častěji svůj základ zakládají na fyzické atraktivitě, která může být podmíněna téměř okamžitě, kdežto ženy hledají jiné kvality, u které trvá déle posoudit, a proto se zamilují pomaleji. Muži se pak nejen dříve zamilují, ale rovněž zůstávají déle zamilovaní a více odolávají rozpadu vztahu. Každopádně podle Starbucka a Lundy, rozdíly v zamilovanosti mezi muži a ženami nejsou plně pochopené, mohou být naopak přehnané a mohou zakrývat signifikantní podobnosti, neboť jak ženy, tak i muži věří, že láska je velmi důležitá pro jejich životy (Starbuck & Lundy, 2015).

V České republice se objevují dva názory na odlišnost mužů a žen. První z nich je, že muži a ženy se přirozeně odlišují, a proto je vnímají, jako dvě od sebe odlišné kategorie. Druhý názor tvrdí, že rozdíly je třeba vnímat z pohledu kontextu, ve kterém se tyto kategorie vyvíjely. Univerzální mužství a ženství neexistuje, spíše má podobu mnoha forem (Gjuričová & Kubička, 2009).

Muži svojí mužnosti přikládají větší význam než ženy své ženskosti, proto se snaží více vyhovět tradičnímu očekávání. Podle tradičního pohledu na maskulinitu by muži měli být silní a nezávislí, mají sklony k majetnictví a ovládání druhých. Jsou taky ochranně založení, ale pouze tehdy, pokud je jejich hrdinství náležitě oceněno. Maskulinita také předpokládá dominanci, úsilí o moc a nadřazenost. Muži mají tendenci soupeřit s ostatními a také se u nich více objevuje rizikové chování. Muži dále touží po tom, aby vynikli, a s tím také související sklon k přeceňování, především svých schopností. Z tohoto pohledu jsou více zaměřeni na výkonnost, a to ve všech oblastech. U nich se však na druhou stranu projevuje strach ze selhání. Muži jsou také považováni za racionálnější než ženy (Vágnerová, 2007).

Ženy jsou podle tradičního předpokladu vnímány jako submisivní a snadno se přizpůsobující. Jsou více emotivní a více vyjadřují svoje pocity navenek. Také kladou větší důraz na mezilidské vztahy. U žen se předpokládá větší míra empatie a emoční podpory. S tím také souvisí snazší ovlivnitelnost, hlubší sociální vcítění a lepší schopnost naslouchat. U žen se rovněž očekává menší zaměření na výkon a při zátěži vyhledat pomoc. S feminitou je spojena v neposlední řadě větší péče a důraz na vzhled (Vágnerová, 2007).

4.8 Sociální vlivy na výběr partnera

Ve středověku a novověku byli životní partneři vybíráni zpravidla rodinou podle společenských předpokladů (majetku, postavení, původu, ...) bez ohledu na emoční stránku a sexuální přitažlivost. Od 18. století se v umění (zejména v divadelních hrách) začíná ve větší míře objevovat spojení sňatku s láskou, a to v případech patrného majetkového rozdílu mezi partnery. Určitou ideou se tak stává manželství založené na ideálu lásky, které není domlouváno rodinou ani utvářeno majetkovými poměry. Výzkum milostné korespondence z Québecu z let 1860 až 1988 ukazuje, jak postupně ve společnosti začaly převládat sňatky z lásky a výběr partnera jednotlivcem nad sňatky z rozumu a kontrolou rodiny při výběru partnera. Ze studie vyplynulo, že cca do roku 1920 byl vliv rodiny na výběru partnera ještě poměrně silný, takže jedinec uvažoval o své budoucnosti s ohledem na představy rodiny. V dalším období (cca do roku 1960) role rodiny při výběru partnera mizí, a to ve prospěch výběru partnera jednotlivcem. Od roku 1960 se definitivně rodina stahuje do ústraní a přenechává volbu partnera samotnému jedinci. V tomto období se rovněž upouští od uzavírání sňatků podle pořadí narození sourozenců a také se postupně zvyšuje

vzdálenost rodiště obou partnerů. Přes naznačené změny se ovšem ukázalo, že muži i ženy mají stále tendenci si volit partnera podle sociální a kulturní podobnosti a podle stejné společenské úrovně. Tuto volbu ovlivňuje kapitál rodiny, který do jisté míry utváří osobnost jedince, a také rodiny, které se pohybují v prostředí, kde si jejich potomci mohou najít partnery. Dalo by se říci, že rodiny vlisují výběr partnera dopředu pomocí výchovných strategií (De Singly, 1999).

Willi (2006) považuje výběr partnera na základě osobní sympatie za poměrně nový. Podle něj je hranicí rok 1968. Před tímto rokem si jedinci mnohdy vybírali partnery, kteří byli úzce vázaní na původní rodinu, kteří byli pro ně dosažitelní, často ze stejné sociální vrstvy. Často se stávalo, že se důvěrně znali z dětství. V této době však vznikala i spousta manželství na základě těhotenství. Charakteristické pro tyto vztahy bylo, že si oba partneři drželi větší osobní odstup, vztahy mezi rodiči a dětmi však byly intenzivnější. Dříve se také kladl větší důraz na sociální reprezentaci, proto většina vztahů fungovala z hlediska zajištění existence. Dnešní vztahy jsou více globalizované, jsou daleko větší možnosti kontaktu, což rozšířilo spektrum potenciálních partnerů. Tzv. mezikulturní svazky nejsou nijak výjimečné, což ovšem předpokládá větší přizpůsobení obou partnerů.

V podrobnostech k historickému vývoji při vnímání lásky a při výběru partnera lze čtenáře odkázat na Starbucka a Lundyho (2015).

Na základě historického zkoumání se tradičně člení výběr partnera na tradiční a moderní.

Tradiční výběr partnera

V tradičním modelu hraje primární roli zájem rodiny, který sleduje zpravidla ekonomický či jiný prospěch. Model je postaven na tom, že širší rodina odpovídá za manželství, neboť rodiče vybírají budoucího partnera svým dětem, které se úsudku rodičů podřizují a důvěřují mu. Manželství je zde chápáno jako povinnost a existuje zde velmi silný vztah spíše k instituci manželství než k osobě partnera. Tímto způsobem se udržovala sociální struktura rodiny, neboť rodina smlouvala sňatek mezi ekonomicky, společensky a nábožensky podobnými partnery (Katrňák, 2008).

Moderní výběr partnera

Pro tento model je typické, že výběr partnera je ponechán v rukou jednotlivce a rodina tuto volbu přímo neovlivňuje. Podmínkou ke vzniku vztahu je vzájemná sympatie a

náklonnost jedinců. Jedinec však musí být při hledání partnera aktivní a do značné míry pouze na něm záleží, jak se bude partnerský vztah vyvíjet a jestli vydrží. Oproti tradičnímu modelu je zde mnohem delší fáze seznamování a sblížování. Volbu partnera v moderní době ovlivňují hlavně tři faktory: První skupinu tvoří individuální faktory, které jsou založeny pouze na snaze, preferencích a náklonnosti mezi lidmi; pouze takhle to však podle autora většinou nefunguje. Druhou skupinu tvoří strukturální faktory, které reprezentují nabídku na sňatkovém trhu, tedy ohraničující množinu, z níž může být potencionální partner vybrán. Třetí skupinu pak tvoří sociální faktory, které zahrnují sociální rozdíly jako vzdělání, náboženské vyznání, kulturní a prostorové rozdíly (Katrňák, 2008).

K uvedenému dichotomickému členění výběru partnera na základě historického vývoje lze dodat, že u některých autorů se setkáváme s názorem, že současný výběr partnera se odlišuje nejen od modelu tradičního, nýbrž vyznačuje se i určitými odchylkami od modelu moderního. Kupříkladu Willi uvádí, že v současnosti stejně jako u moderního modelu výběru partnera si dnes většina lidí volí partnera sama podle svých osobních náklonností, na druhou stranu je na ústupu model, kdy většina lidí si vybírá partnera, kterého znala ze svého blízkého okolí, naopak s přibývajícím rozvojem komunikačních technologií a se zvýšenou dostupností cestování se lidé nevyhýbají ani tzv. mezikulturním vztahům (Willi, 2006).

Lze tedy uvažovat o tom, že se vytvořil třetí typ výběru partnera, který lze považovat za modifikovaný moderní výběr partnera. Tento modifikovaný typ je charakteristický rozvojem moderních způsobů komunikace, jakož i vyšší mobilitou obyvatelstva, a to nejen vnitrostátní, nýbrž mezinárodní, ba dokonce celosvětovou.

5 Výzkumy partnerských preferencí

5.1 Zahraniční výzkumy

Největším výzkumníkem v oblasti partnerských preferencí je bezesporu David M. Buss, který v této oblasti od roku 1980 do roku 2009 podnikl mnoho výzkumů, které měly pro psychologii značný přínos a které zcela ovlivnily pohled na problematiku partnerských preferencí a výběru partnera v psychologii. Za zmínku stojí především jeho mezikulturní studie 37 kultur, jejíž výsledky jsem již zmiňovala výše v části týkající se teorie sexuálních strategií. Podrobnější informace o této studii píše Buss v článku *Sexual Strategies: A Journey Into Controversy* (2013) Na Busse poté navázala celá řada autorů, jak jsem uváděla výše, namátkou lze zmínit Aronsona (2012).

Jedním z výzkumů, na kterém se Buss spolupodílel, byl výzkum Botwina, Busse a Shackelforta (1997), který se zabýval Osobností v partnerských preferencích. Výzkumný soubor tvořily dva vzorky. První vzorek tvořilo 59 vysokoškolských studentských párů, které spolu chodily minimálně 6 měsíců, druhý tvořilo 107 novomanželských párů z běžné populace do jednoho roku po svatbě. Tyto páry vyplňovaly osobnostní dotazníky (např. pětifaktorový model, který zahrnoval 40 bipolárních párů adjektiv) a také s nimi byly dělány rozhovory. Pětifaktorový model zahrnoval faktory: živost (Surgency), intelekt – otevřenost, emoční stabilita, svědomitost, přívětivost. Celkově nejvíce ceněné charakteristiky u obou pohlaví byly přívětivost a intelekt – otevřenost. Dále pak ve výzkumu měli muži i ženy určit 20 nejvíce žádoucích charakteristik při výběru partnera. Muži nejvíce preferovali spolehlivost, vřelost, spravedlnost, inteligenci, snadnou čitelnost, pravdomluvnost, bezpečnost, pracovitost, uvolněnost a emocionální stabilitu. Ženy naopak preferovaly vřelost, spolehlivost, férovost, inteligenci, pravdomluvnost, pracovitost, emoční stabilitu a velkorysost. V případě 17 z 20 nejvíce žádoucích charakteristik se tyto překrývaly u obou pohlaví, celkově však ženy byly náročnější u potencionálních partnerů, což se nejvíce projevilo ve faktorech živost a intelekt – otevřenost. Ve vzorku novomanželských párů pak ženy vykazovaly vyšší preferenci pro velkorysost. U párů byla vysoká korelace v pití alkoholu a kouření a u manželských párů v politické orientaci.

Dalším, kdo zkoumal partnerské preference, byl například Robin Goodwin (1990), který se zabýval otázkou, jaký osobnostní typ milostného partnera mladí lidé preferují.

Jeho výzkumu se zúčastnilo 129 žen a 87 mužů, kteří neměli partnera a byli studenty na univerzitě v Kentu. Studenti nejprve vyplňovali dotazník ohledně charakteristiky preferovaného partnera. Z uvedeného dotazníku pak na základě faktorové analýzy vzniklo 5 osobnostních typů partnerů (milý – ohleduplný, společenský – vzrušující, umělecký – inteligentní, bezstarostný – přizpůsobivý, politický – konzervativní. Nejvyšší preference byla pro partnera typu milý – ohleduplný se smyslem pro humor. Na škále bipolárních charakteristik byl nalezen signifikantní rozdíl mezi pohlavími, kdy muži vykazovali vyšší preferenci pro partnerky, které byly více submisivní a introvertní.

5.2 Tuzemské výzkumy

5.2.1 Výzkum představ mladých lidí o manželství a rodičovství v ČR

V České republice není bohužel mnoho výzkumů, v nichž by se autoři zabývali partnerskými preferencemi. V tomto ohledu je spíše výjimkou výzkum od kolektivu autorů knihy *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství*, který proběhl již před asi 20 lety na téma, jak by měl vypadat životní partner. Tohoto výzkumu se zúčastnilo 1293 respondentů, z toho 631 mužů a 662 žen. Zhruba polovina respondentů měla v té době trvalý partnerský vztah. Z hlediska obecného trendu se ukázalo, že nejvíce preferovanými vlastnostmi při výběru partnera jsou dobrý vztah k dětem, zodpovědnost a poctivost, smysl pro rodinný život a tolerance. Dále se ukázalo, že pro ženy byly tyto vlastnosti celkově důležitější než pro muže. Pro ženy bylo důležité materiální zajištění rodiny a společenský status a také více v případě ideálního partnera zdůrazňovaly ctižádostivost, rozhodnost, úspěch v zaměstnání a vysokoškolské vzdělání. Pro muže byl zase na rozdíl od žen důležitější hezký vzhled a pěkné vystupování. Dále se ukázalo, že muži i ženy s vysokoškolským vzděláním přikládali větší důležitost vzdělání a inteligenci. Ženy však byly oproti mužům náročnější, protože navíc ještě preferovaly osobitost, toleranci a zodpovědnost. Naopak ženy s nižším vzděláním upřednostňovaly více viditelné vlastnosti, a to zejména finance, vzhled a úspěch. Z toho lze dovodit, že vysokoškolští studenti jsou specifickou skupinou, která má odlišný životní styl a také žebříček hodnot. Ty z žen, jejichž partnerský vztah byl dlouhodobý, přikládaly menší význam vzhledu a vystupování. Autoři také zkoumali celkový postoj k partnerskému životu a s tím související představy o ideálním partnerovi. Předpokládali, že ti partneři, kteří upřednostňovali založení rodiny, budou preferovat jiné

vlastnosti. Tento předpoklad se také potvrdil. Muži, kteří chtěli vstoupit do manželství, celkově považovali za důležitější ty vlastnosti, které k tomu byly důležité, a to vztah k dětem, smysl pro rodinný život, zodpovědnost a poctivost. Ti z mužů, kteří chtějí žít bez stálé partnerky, zase vyžadují finanční zabezpečení a hezký vzhled. Avšak tuto variantu zvolilo jen poměrně málo mužů. Ženy, které volily život bez partnera, byly pouze čtyři. Ty, které směřovaly do manželství, pokládaly za důležitý smysl pro rodinný život, zodpovědnost a poctivost partnera. Navíc ty, které se svým partnerem nechtěly vstoupit do manželství, upřednostňovaly finanční zabezpečení, ctižádostivost, rozhodnost, hezký vzhled a vystupování. Ti z respondentů, kteří chtěli mít děti, přikládali větší význam dobrému vztahu k dětem (Fialová, Hamplová, Vymětalová, & Kučera, 2000). Více podrobně o tomto výzkumu se zmiňuji ve své bakalářské diplomové práci.

5.2.2 Aktuální šetření Centra pro výzkum veřejného mínění

Dílčí výzkumy na téma partnerských vztahů dlouhodobě v České republice provádí Centrum pro výzkum veřejného mínění (dále též „CVVM“) spadající pod Sociologický ústav Akademie věd ČR. V únoru 2016 provedlo CVVM šetření na téma postojů českých občanů k manželství a rodině, a to prostřednictvím zjišťování míry souhlasu či nesouhlasu s 16 různými výroky o partnerském soužití a rodičovství. V tomto šetření, jehož se zúčastnilo 1080 dotázaných, se zjistilo, že podle 57 % procent dotázaných je v pořádku, když spolu lidé žijí, aniž by plánovali sňatek. Podporu 51 % dotázaných získal také výrok, že pokud mají rodiče společnou domácnost, není nutné, aby byli manželé. 41 % respondentů souhlasilo s tvrzením, že hlavní výhodou manželství je finanční jistota, s tím naopak nesouhlasilo 27 % respondentů. S výrokem, že hlavním důvodem uzavírání sňatků je mít děti, zcela či spíše souhlasilo 30 % respondentů naopak 41 % respondentů zcela či spíše nesouhlasilo. S výrokem, že ženatí muži a vdané ženy jsou obecně spokojenější než svobodní, souhlasilo 26 % respondentů, naopak 31 % vyslovilo nesouhlas. 51 % respondentů (oproti 27 % souhlasícím) nesouhlasilo s tvrzením, že pro výchovu dětí je velmi důležité, aby měli jejich rodiče uzavřen sňatek, 55 % respondentů (oproti 18 % souhlasícím) nesouhlasilo, že svobodní lidé mají menší vážnost mezi lidmi než vdané a ženatí a 56 % respondentů (oproti 12 % souhlasícím) nesouhlasilo, že manželství je zbytečná instituce. Téměř tři čtvrtiny respondentů vyjádřily svůj nesouhlas s výroky, že není správné, aby partneři žili spo-

lečně v jednom bytě, pokud nebyli oddáni, a že špatné manželství je lepší než žádné (CVVM, 2016a).

Z výzkumu byly zjištěny zřetelné diference podle pohlaví, věku, vzdělání, náboženského vyznání a rodinného stavu respondentů. Například respondenti starší 60 let byli obecně méně tolerantní k soužití partnerů bez uzavřeného sňatku, mladí lidé ve věku 15 až 19 let u většiny výroků častěji připustili, že v otázkách týkajících se manželství zatím nemají jasno. Rozdíly mezi respondenty s různým stupněm dosaženého vzdělání nebyly tak výrazné jako v případě jiných kritérií (pohlaví, věku, rodinného stavu a náboženského vyznání), ale šlo u nich vystopovat, že například vysokoškolsky vzdělaní lidé častěji souhlasí s tím, že je pořádku, když spolu lidé žijí, aniž by plánovali sňatek (CVVM, 2016a).

V únoru 2016 bylo CVVM provedeno rovněž šetření na Názory veřejnosti na roli muže a ženy v rodině. Šetření bylo opět provedeno dotazníkovým způsobem, zúčastnilo se jej 1080 dotázaných, jimž bylo položeno 13 otázek na jednotlivé činnosti v rodině, přičemž respondenti měli za úkol odpovídat, zdali by danou činnost měl dělat rozhodně muž, spíše muž, oba stejně, spíše žena či rozhodně žena. Z šetření vyplynulo, že muž by měl výlučně v rodině provádět běžné opravy v domácnosti (85 % respondentů), finančně zajišťovat domácnost (64 % respondentů); 35 % respondentů si však myslí, že by finančně zajišťovat domácnost měli zajišťovat oba partneři. Žena by naopak měla výlučně vařit (68 %), 50 % respondentů si pak myslí, že by měla rovněž výlučně uklízet, na druhou stranu 49 % respondentů se domnívá, že uklízet by měli oba partneři stejně. U většiny ostatních činností pak převládá názor, že oba partneři by měli určitou činnost provozovat stejně. Nejčteněji byl tento názor zastáván u pěstování koníčků (91 % respondentů), pěstování společenských kontaktů (85 %), dalšího vzdělávání (83 %), u iniciativy v intimním životě (75 %), u usilování o profesní kariéru (63 %), u starání se o rodinný rozpočet a pečování o děti (60 %), nakupování potravin (55 %) a rovněž u výkonu veřejné funkce (50 %); v posledně zmiňovaném případě 39 % respondentů odpovědělo, že by vykonávat veřejné funkce měl pouze muž (CVVM, 2016b).

Názory respondentů byly významně ovlivněny pohlavím dotázaného. Ženy častěji, než muži uváděly, že by zkoumané činnosti měli vykonávat oba partneři (výjimku tvoří finanční zajištění domácnosti a starosti o rodinný rozpočet, kde se významnější rozdíl mezi pohlavími neobjevil), naopak muži častěji, než ženy přisuzují ženám nakupování potravin,

péči o děti, uklízení, jakož i iniciativnost v intimním životě a mužům více připisují další vzdělávání, pěstování koníčků, starost o rodinný rozpočet a provádění oprav v domácnosti. Rovněž rozdíly byly patrné podle věku respondentů, kdy se odlišovali zejména respondenti starší 60 let, kteří se častěji domnívali, že ženy by měly v domácnosti pečovat o děti, muži by se měli věnovat dalšímu vzdělávání, usilovat o profesní kariéru, spravovat rodinný rozpočet, vykonávat veřejné funkce či pěstovat společenské kontakty. Při srovnání studie s předešlými šetřeními jsou patrné některé tendence (například přisuzování starání se o profesní kariéru čím dál více oběma partnerům), zcela zásadní rozdíly však zjištěny oproti předchozím rokům nebyly (CVVM, 2016b).

5.3 Aktuální demografické údaje

Podle statistických údajů, žilo ke konci roku 2015 v České republice 10 553 843 obyvatel, přičemž více je žen (5,37 milionu) než mužů (5,19 milionu). Z hlediska složení obyvatelstva bylo 31 % osob svobodných, 47,4 % osob má rodinný stav ženatý či vdaná, 13,2 % je osob rozvedených a 8,4 % je osob ovdovělých. Ze statistických dat vyplývá, že dlouhodobě klesá počet osob ženatých a vdaných (v roce 2005 jich bylo ve společnosti ještě 52,7 %) ve prospěch osob svobodných a rozvedených. Statisticy tento trend vykládají jako důsledek dlouhodobého trendu odkládání sňatků do pozdějšího věku, vysokého počtu rozvodů či úplného odmítání sňatků; je třeba počítat i s tím, že určitá nezanedbatelná část osob se rodinným stavem svobodný/á žije s partnerem v nesezdaném soužití. O odkládání vstupu do manželství svědčí ta skutečnost, že mezi lety 2005 a 2015 se výrazně proměnilo složení obyvatel ve věkové skupině 30 až 34 let, kde vzrostlo procentuální zastoupení svobodných z 29 % na 55 % a naopak procentuální zastoupení osob žijících v manželství se snížilo z 60 % na 39 % a zastoupení rozvedených osob z 11 % na 5 % (ČSÚ, 2016).

V roce 2015 bylo v České republice uzavřeno 48 191 manželství, což je o 2,6 tisíce sňatků více než v roce 2014 a nejvíce za posledních 7 let. Do manželství vstupovalo 76,5 % dosud svobodných ženichů a 76,8 % nevěst, v celkem 32 689 případech (tj. 67,8 %) vstupovali do manželství oba doposud svobodní snoubenci. Průměrný věk při prvním sňatku činil 32,4 roku u mužů a 29,8 let u žen, průměrný věk všech ženichů pak činil 35,7 let a u nevěst činil 32,6 let; nevěsty tak bývají v průměru o 3 roky mladší než ženichové. Nejčastěji muži uzavírají sňatek mezi 30–34 lety (27,4 % ženichů), u žen je nejčetnější věkovou

skupinou 25–29 let (35,2 % nevěst). Míra sňatečnosti, tedy kolik osob by vstoupilo do manželství při trendu daného roku, u mužů činila 55 % a u žen 62 %; pro porovnání v roce 2005 činila míra sňatečnosti u mužů 62,8 % a u žen 69,1 %. Dvě třetiny sňatků se uzavírají od června do září, kdy nejčetnějším měsícem byl v roce 2015 měsíc srpen, naopak minimum sňatků se uzavírá v zimě. 10,7 % sňatků je uzavíráno s osobou cizího státního příslušenství, když tradičně je více mužů cizinců (7 %) než žen cizinek (4,5 %). Minimum je pak případů, kdy se u nás berou dva cizinci (ČSÚ, 2016).

Podle statistiky jsou manželství z hlediska vzdělání do značné míry homogamní, stabilně totiž více jak polovinu sňatků uzavírají snoubenci se stejným vzděláním. K zajímavému historickému vývoji však došlo u rozložení sňatků, kde jeden ze snoubenců má vyšší vzdělání. Zatímco na přelomu 70. a 80. let minulého století měl ženich častěji vyšší vzdělání než nevěsta, od konce 90. let se tato situace obrátila. Z hlediska věku je stabilně více jak polovina sňatků, kde muž je starší, kterých je více jak polovina, postupně však narůstá zastoupení, v minulosti spíše neobvyklých svazků s mladším mužem. Zajímavé je, že se v těchto ohledech od sebe nijak dramaticky neliší manželství a nesezdaná soužití (Kohoutová, 2014).

Podle údajů Českého statistického úřadu existovalo v roce 2011 v České republice 234 346 nesezdaných soužití, to je 8,8 % z celkového počtu rodin a 11,2 % z rodin úplných. Tato data se však liší regionálně a podle velikosti bydliště. Nejvíce úplných rodin tvořených nesezdaným párem se vyskytovalo v Kraji karlovarském (14,6 %), následovaly Praha (14,4 %) a Ústecký kraj (14,2 %) a velká města nad 100 000 obyvatel (13,9 %). Naopak nejméně jich žilo v nejmenších obcích do 200 obyvatel (8,6 %) a podle krajů pak v kraji Vysočina (7,9 %) a ve Zlínském kraji (8,3 %). Většinu nesezdaných soužití tvoří rodiny bez závislých dětí (56,3 %) a osob se statusem spíše svobodný/á (42,1 %), (Statistika&my, 2013).

Rozvodem bylo v roce 2015 ukončeno 26 083 manželství, což je 0,7 tisíce méně než v roce 2014. Návrh na rozvod podaly nejčastěji ženy (44 %), 31 % bylo společných návrhů a 35 % návrhů činili muži. Nejčastěji se manželství rozpadá po 5 až 9 letech jeho trvání (23,3%), dále pak po 10 až 14 letech trvání (16,9 %), sňatky v trvání do 5 let se rozpadají v 16,9 % případů. Průměrně se manželství rozpadá po 13 letech jeho trvání. V roce 2015 činila rozvodovost 46,5 %, což při zachování této úrovně rozvodovosti by rozvodem skončilo takřka každé druhé manželství (ČSÚ, 2016).

V roce 2015 se narodilo 110 764, což je asi o 900 více než v předchozím roce. Mimo manželství se v tomto roce narodilo celkem 52 976 dětí, což činí 47,8 % všech narozených dětí. Pro srovnání v roce 2001 se do manželství narodilo 76,5 % dětí a v roce 1989 dokonce 92,1 %. Výrazné rozdíly jsou přitom mezi jednotlivými regiony, neboť v Kraji ústeckém a v Kraji karlovarském se rodí přes 60 % dětí mimo manželství, kdežto v Kraji zlínském, na Vysočině, v Praze a v Kraji jihomoravském se takto rodí okolo 40 % dětí (Statistika&my, 2015). Průměrný věk žen při porodu činí 30 let a v případě narození prvního dítěte činí 28,2 let (ČSÚ, 2016).

Empirická část práce

6 Výzkumný problém, cíle výzkumu a výzkumné otázky

Výzkumný záměr a cíl

Výběr partnera a partnerské vztahy jsou pro studenty vysoké školy jedním z hlavních témat, kterým se během svého studia zabývají. To vyplývá ze skutečnosti, že většina populace studuje na vysoké škole na pomezí adolescence a období mladé dospělosti, tedy v období života, kdy je člověk na vrcholu tělesné síly a fyzického vývoje, pročež by měl být nejnávykonnější a měl by mít nejvíce energie. Rovněž jeho inteligence, tělesná krása a atraktivita v tomto období dosahují vrcholu (Říčan, 2004).

Z hlediska socializace dochází ze strany jedince k většímu pochopení sociálních norem a rozvoji morálky. Rovněž se proměňují role v mezilidských vztazích, kdy pro mladého jedince již není natolik důležitá primární rodina, která v této době plní spíše jen podpůrnou funkci, naopak se do popředí dostávají partnerské vztahy, přátelé a kolegové ze studia a spolupracovníci. V tomto období zpravidla dochází k volbě životního partnera a partnerství je v tomto období nejdůležitějším intimním vztahem (Vágnerová, 2007), a proto je důležité tomuto tématu věnovat pozornost i u studentů vysokých škol.

V teoretické části bylo uvedeno množství různých teorií, které se zabývají výběrem partnera a jeho preferovanými vlastnostmi. Existují rovněž výzkumy na toto téma. Situace v České republice je však odlišná, když neexistuje zrovna mnoho opublikovaných výzkumů, které by se touto problematikou podrobně zabývaly. Jsou sice k dispozici určité šetření Centra pro výzkum veřejného mínění, ta jsou však úzce profilované a nadto zkoumají problematiku spíše z pohledu sociologického. Rovněž jediný „pořádný“ tuzemský výzkum na toto téma od Fialové et al. (2000) je již více jak 15 let starý, tedy nelze jej považovat za zrovna aktuální. I z tohoto důvodu se domnívám, že již rozhodně nastal příhodný čas k tomu, aby byl proveden aktuální výzkum na toto téma, který by se pokusil zmapovat dovozené závěry zahraničních teorií i na tuzemské populaci, v mém případě konkrétně na populaci vysokoškolských studentů Univerzity Palackého v Olomouci.

Obecným cílem mého výzkumu bylo podrobně zjistit, jak studenti na vysoké škole prožívají vztahy, jaké preferují partnery a jakou formu vztahu upřednostňují.

Výzkumné otázky

V rámci zaměření svého výzkumu jsem si konkrétně předem definovala následující výzkumné otázky, s nimiž ve výzkumu pracuji:

- 1) Jaké aspekty partnerských preferencí jsou pro studenty Univerzity Palackého v Olomouci důležité?
- 2) Jaké jsou strategie výběru partnera podle studentů Univerzity Palackého v Olomouci?
- 3) Jaký je pohled studentů Univerzity Palackého v Olomouci na dlouhodobé vztahy?
- 4) Jak působí rodinné prostředí na výběr partnera u studentů Univerzity Palackého v Olomouci?
- 5) Jakou formu partnerských vztahů studenti Univerzity Palackého v Olomouci preferují?

7 Popis zvoleného metodologického rámce a metod

Vzhledem ke zkoumané problematice jsem zvolila **kvalitativní výzkumný design**, který umožňuje bližší pohled na zkoumání názorů, zkušeností, problémů a prožívání partnerských vztahů studentů.

Podle Hendla (2016) jde o **fenomenologické zkoumání**, jehož cílem je popsat a analyzovat prožitou zkušenost.

Kvalitativní výzkum je charakterizován svou pružností, tedy výzkumník může v průběhu výzkumu modifikovat výzkumné otázky. Sběr dat v tomto typu výzkumu probíhá delší dobu, nejčastěji v přirozených podmínkách a zároveň dochází k analýze dat (Hendl, 2016). Jedná se o přístup, který využívá principů jedinečnosti, neopakovatelnosti, kontextuálnosti, procesuálnosti a dynamiky. Pro popis, analýzu a interpretaci využívá kvalitativních metod (Miovský, 2006).

7.1 *Metody získávání dat*

Jako hlavní metodu získávání dat jsem použila **polostrukturovaný rozhovor** (*interview*), při kterém se využívá předem dané schéma, které je pro výzkumníka závazné. Obvykle je však možné zaměňovat pořadí otázek či je jinak formulovat. Také je možné využívat tzv. *inquiry*, které slouží k upřesnění a dovysvětlení odpovědí respondenta (Miovský, 2006). Hendl (2016) tento typ rozhovoru nazývá jako rozhovor pomocí návodu, přičemž návodem je seznam otázek, které je nutné v rámci rozhovoru probrat.

Polostrukturovaný rozhovor obsahoval na začátku 7 oblastí podle výzkumných otázek s tím, že první dva okruhy byly věnovány anamnestickým údajům, a 26 otázek, později došlo k dílčím úpravám, ale v zásadě jsem se snažila držet výchozího rámce. Oblasti, které jsem do výzkumu zařadila, se týkaly především aktuálního prožívání partnerských vztahů, partnerských preferencí, výběru partnera, působením studia na partnerské vztahy, vlivem rodiny na partnerské vztahy a preferovanou formu vztahu do budoucna. Celou osnovu rozhovoru lze nalézt v příloze č. 3.

Další metodou, kterou jsem při získávání dat použila, byl **dotazník zaměřený na preferenci vlastností potenciálních partnerů**, který jsem zčásti převzala od autorů Fialové et al. (2000) a zčásti doplnila o další vlastnosti. Takto modifikovaný dotazník jsem použila

již při své bakalářské diplomové práci. Dotazníkové šetření však sloužilo pouze jako nástroj k doplnění a zpřesnění získaných dat z rozhovoru.

7.2 Postup při získávání dat

Participanty jsem nejčastěji oslovovala prostřednictvím internetu, využila jsem sociální síť Facebook, program Skype a e-mail. Zbylou část respondentů jsem oslovila osobně, dokonce někteří jedinci se do výzkumu hlásili sami, neboť je oslovili respondenti, kteří se již výzkumu předtím zúčastnili.

Většina rozhovorů (18) proběhla formou osobního setkání, dva rozhovory pak byly realizovány pomocí Skype z důvodů nedostupnosti respondentů, kteří po delší dobu nebyli na univerzitě přítomní. Rozhovory trvaly od 20 do 50 minut, přičemž průměrná délka rozhovoru se pohybovala okolo 30 minut. Sběr dat probíhal od listopadu (2016) do února (2017). Nejvíce rozhovorů jsem realizovala v univerzitní knihovně v budově Zbrojnice, protože se jednalo o prostředí, které je studentům známé a které jim zároveň poskytovalo možnost relativní míry soukromí. Další rozhovory jsem pak uskutečnila v prostorách škol, vysokoškolských kolejí, obchodního centra a jeden rozhovor pak proběhl v kavárně. Snažila jsem se pro respondenty zajistit co největší soukromí, i když to ne vždy bylo úplně možné. Zároveň jsem ještě před setkáním respondentům navrhla, aby si sami zvolili, kde se chtějí setkat, tak, aby jim to co nejvíce vyhovovalo. Již před samotným setkáním jsem respondentům vysvětlila, jak bude rozhovor probíhat.

Většina respondentů projevovala hned od začátku o dané téma zájem, to nasvědčuje tomu, že toto téma je mezi studenty aktuální, zejména se zajímali o výsledky výzkumu. Všichni respondenti ochotně odpovídali na otázky, ačkoliv měli možnost vynechat otázky, které by pro ně byly nepříjemné, nikdo této možnosti nevyužil. Pouze jedna oslovená studentka nakonec účast na výzkumu odmítla z důvodu, že se pro ni jedná o citlivé téma. Tuto studentku jsem pak v rámci výzkumného souboru nahradila jinou studentkou.

Dotazník preferovaných vlastností jsem respondentům předložila až po skončení rozhovorů, neboť jsem usoudila, že by výčet vlastností v dotazníku mohl ovlivnit jejich výpovědi. Dotazník jsem jim zaslala elektronicky, aby měli dostatek času na zamyšlení. K tomu jsem využila aplikaci Google formuláře.

7.3 *Etika ve výzkumu*

Výzkum jsem provedla plně **ve shodě se současnými etickými pravidly**. Respondentům jsem hned na začátku **sdělila účel a smysl výzkumu** a ujistila jsem je, že **účast** ve výzkumu je zcela **dobrovolná** a **rozhovor je anonymní**. Sdělila jsem jim, že rozhovor je z důvodu další analýzy dat bude na záznamové zařízení pořízen audiozáznam, ten však záznam bude použit pouze pro výzkumné účely. Následně jsem respondenty požádala o podepsání **informovaného souhlasu**, který podepsali buď fyzicky, nebo jim byl poslán v elektronické podobě s následným stvrzením doplnění svého jména a příjmení. Vzor informovaného souhlasu je uveden v příloze č. 7 této práce.

Žádný z respondentů neměl proti tomuto postupu výhrady, a proto bylo možné přistoupit k rozhovorům samotným. V průběhu výzkumu jsem si jednotlivé rozhovory přepočítala do počítače a evidovala je anonymně. Hned po přepsání rozhovorů jsem nahrávky smazala. Jednotlivým respondentům jsem přidělila označení R1 – R20. Získaná data mám uložena v počítači, k němuž mám přístup pouze já a je zabezpečený heslem, aby se k těmto datům nemohla dostat nepovolaná osoba.

7.4 *Metody zpracování dat*

Po dokončení rozhovorů jsem zvukový záznam přepsala do podoby tzv. **doslovné transkripce**. Hendl (2016) doslovnou transkripci popisuje jako převod mluveného projevu do psané podoby. Tento proces je časově velmi náročný, avšak nezbytný pro podrobné vyhodnocení dat. Poté je možné s textem dále pracovat, jako například zvýrazňovat, srovnávat či vytvářet seznamy. Pokud je pro výzkum důležitá obsahově-tematická rovina, je možné text stylisticky upravit do spisovné podoby. Také mnoho vyhodnocovacích technik vychází z tohoto druhu transkripce.

Následně jsem pro zpracování výsledků použila **interpretativní fenomenologickou analýzu**, která vede k porozumění zkušenosti člověka na idiografické úrovni, tedy jaký význam přisuzuje své zkušenosti či prožité situaci. Interpretativní fenomenologická analýza využívá principy fenomenologie, hermeneutiky a idiografického přístupu. Pro tento přístup je důležitý doslovný přepis nahrávky. V rámci analýzy se uplatňuje následující postup: Opakované čtení transkriptu, tvorba poznámek a komentářů, rozvíjení vznikajících

témat a hledání souvislostí (Koutná, Kostínková, & Čermák, 2013 In Čermák, Řiháček, & Hytych, 2013).

Při tvorbě interpretativní fenomenologické analýzy jsem postupovala podle pokynů v publikaci Koutná, Kostínková, & Čermák (2013 In Čermák, Řiháček, & Hytych, 2013). Nejprve jsem všechny rozhovory několikrát přečetla, následně jsem přepis rozhovoru vytiskla na papír, podtrhala důležitá slova a připsala poznámky a komentáře. Poté jsem identifikovala vznikající témata. Následným krokem bylo hledání souvislostí mezi tématy a vytváření shluků. Mnohdy jsem kvůli složitosti zařazení témat do shluků musela vytvářet pomocné poznámky a schémata. Potom jsem začala se sepisováním analýzy podle okruhů výzkumných otázek. Témata jsem doplňovala komentáři a přímými citacemi respondentů. Na začátku každé výzkumné otázky jsem vytvořila schéma pro lepší orientaci v textu.

8 Výzkumný soubor

8.1 Kritéria výběru

Kritéria pro účast ve svém výzkumu jsem stanovila tak, že účastník musí být aktuálně **studentem či studentkou na Univerzitě Palackého v Olomouci**, a to v **prezenční formě studia**; výzkumný soubor tedy tvoří studenti a studentky Univerzity Palackého v Olomouci. Uvedený výzkumný soubor jsem zvolila zcela záměrně, neboť ke studentům Univerzity Palackého v Olomouci mám velmi blízko, vždyť sama jsem studentkou této univerzity. Rovněž z hlediska postupu sběru dat byl předmět zkoumání vhodný, neboť dobře znám olomoucké vysokoškolské prostředí, díky čemuž mohla jsem snadněji navázat kontakt se studenty; rovněž velkou výhodou v tomto ohledu byla časová flexibilita.

Jelikož jsem zvolila **kvalitativní výzkum**, nebylo mým cílem vyslechnout co největší vzorek, naopak jsem zcela úmyslně tento vzorek omezila na **20 jedinců**. Záměrně jsem přitom vybrala takové zastoupení respondentů, aby byli rozdělení **podle pohlaví přesně napůl**. Již od počátku jsem chtěla, aby v souboru byli zastoupeni studenti ze všech fakult univerzity, což se mi nakonec podařilo. Nadto jsem v ideálním případě chtěla z každé fakulty pro výzkum získat vždy minimálně muže a ženu. To se mi povedlo u všech fakult s výjimkou Pedagogické fakulty a Cyrilometodějské teologické fakulty.

Při získávání respondentů do výzkumu jsem použila nepravděpodobnostní metody výběru. Tedy výběr metodou **prostého záměrného výběru**, který se vyznačuje tím, že potenciaální účastníci jsou do výzkumu vybíráni podle určitého kritéria (Miovský, 2006). Tedy v mém případě jsem se snažila respondenty vybírat tak, aby v souboru byli zastoupeni respondenti ze všech fakult univerzity. Dále jsem použila **metodu sněhové koule**, kdy jsem své kamarády a respondenty žádala o to, zdali by mi mohli děle pro tento výzkum někoho doporučit. Hendl (2016) tuto metodu charakterizuje jako volbu dalších případů na základě doporučení zkoumaných jedinců.

8.2 Charakteristika výzkumného souboru

Výzkumný soubor lze charakterizovat pomocí několika vlastností. Věková struktura respondentů se pohybuje v rozmezí 21 až 24 let, což je vzhledem ke zvolenému výzkumnému souboru (studentům Univerzity Palackého v Olomouci) zcela adekvátní. Byť jsem se

při osobních rozhovorech nedotazovala na konkrétní ročník studia, lze s ohledem na obvyklý nástup na vysokou školu okolo 20. roku studia a věkové rozložení předpokládat, že respondenty byli zpravidla studenti vyšších ročníků.

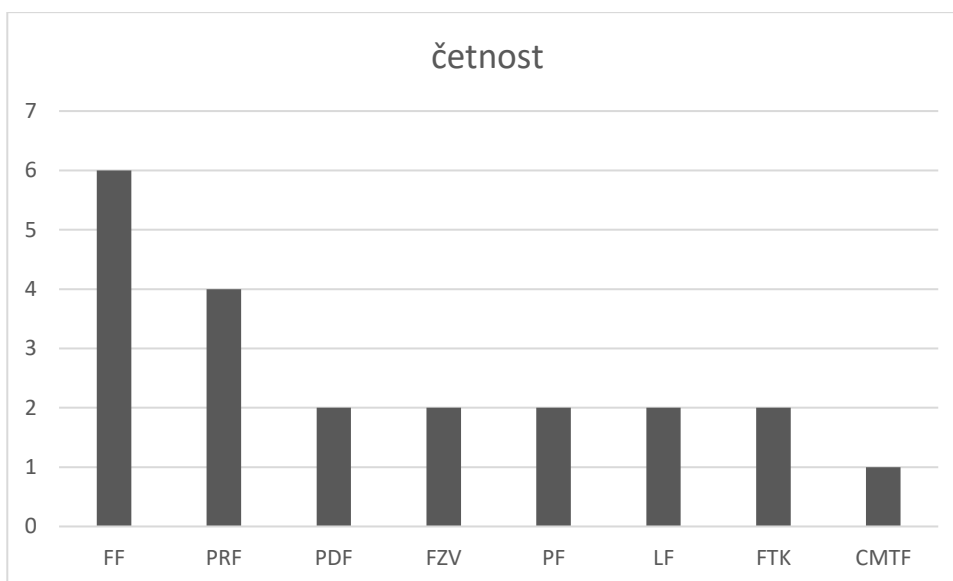
Tabulka č. 1: Popisné charakteristiky souboru z hlediska pohlaví a věku

	Počet	Relativní četnost	Aritmetický průměr (věk)	Směrodatná odchylka (věk)	Medián (věk)	Minimum (věk)	Maximum (věk)
Muži	10	50 %	22,5	0,774597	22,5	21	24
Ženy	10	50 %	23	1,024695	23	22	24
Celý soubor	20	100 %	23	0,9	23	22	24

Z tabulky vyplývá, že rozložení respondentů podle pohlaví je shodné. To je – jak jsem již uvedla – způsobeno tím, že jsem zcela úmyslně volila vzorek studentů tak, aby každé pohlaví mělo rovné zastoupení. Rovněž nejsou nijak velké rozdíly mezi pohlavími ve věku; to však pro zvolený kvalitativní výzkum nemá až takový význam.

Jednotliví respondenti pocházeli z různých fakult Univerzity Palackého v Olomouci, což znázorňuje graf č. 1. Nejvíce zastoupených má Filozofická fakulta UPOL, a to 6 respondentů, naopak Cyrilometodějská teologická fakulta měla pouze 1 zastoupení.

Graf č. 1: Jednotlivé fakulty respondentů

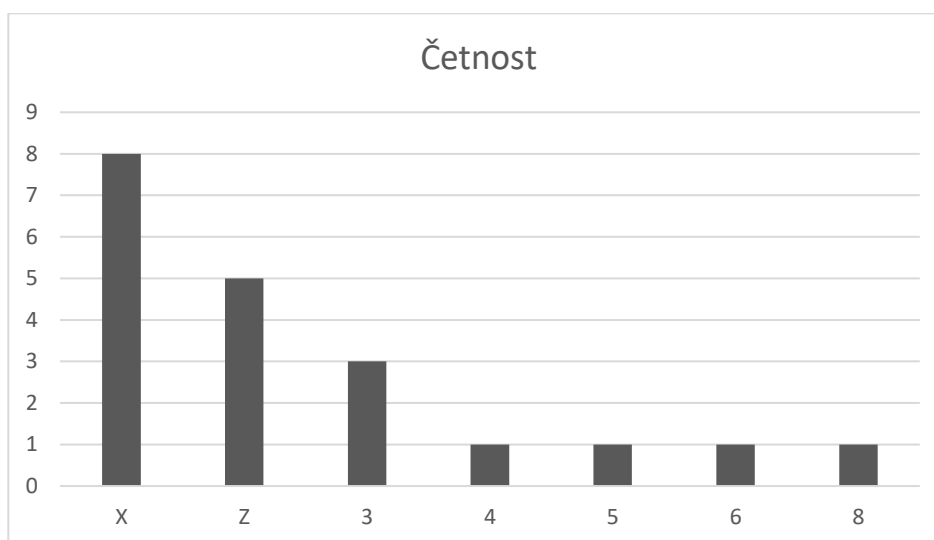

Pozn. FF – respondenti studující na Filozofické fakultě UPOL (25 %); PRF – respondenti studující na Přírodovědecké fakultě UPOL (20 %); PDF – respondenti studující

na Pedagogické fakultě UPOL (10 %); FZV – respondenti studující na Fakultě zdravotnických věd UPOL (10 %); PF – respondenti studující na Právnické fakultě UPOL (10 %); LF – respondenti studující na Lékařské fakultě UPOL (10 %); FTK – respondenti studující na Fakultě tělesné kultury UPOL (10 %) a CMTF – respondenti studující na Cyrilometodějské teologické fakultě UPOL (5 %).

Výzkumný soubor lze dále charakterizovat podle aktuální situace respondentů v partnerském vztahu. 8 respondentů nemá v současnosti partnera/partnerku, 5 respondentů má začínající vztah, následují 3 respondenti, kteří mají vztah trvající 3 roky. Zbývá 4 respondenti mají vztah trvající delší dobu, konkrétně v trvání 4, 5, 6, respektive 8 let.

Graf č. 2: Existence partnerského stavu respondentů podle trvání vztahu

Pozn. X – respondenti bez partnera (40 %); Z – respondenti v začínajícím vztahu (25 %); 3 – respondenti ve vztahu trvajícím 3 roky (15 %), 4 – respondenti ve vztahu trvajícím 4 roky (5 %), 5 – respondenti ve vztahu trvajícím 5 let (5 %), 6 – respondenti ve vztahu trvajícím 6 let (5 %) a 8 – respondenti ve vztahu trvajícím 8 let (5 %).

Tabulka č. 2: Existence partnerského stavu respondentů podle pohlaví a četnosti

	Počet	Ve vztahu	Relativní četnost	Bez vztahu	Relativní četnost
Muži	10	6	60 %	4	40 %
Ženy	10	6	60 %	4	40 %
Celý soubor	20	12	60 %	8	40 %

Z tabulky č. 2 vyplývá, že celkem 60 % respondentů má v současnosti partnerský vztah, naopak 40 % respondentů se ve vztahu nenachází. Stejné relativní četnosti nastávají i při rozdělení respondentů podle pohlaví; tato skutečnost nebyla mým záměrem, jedná se tedy o nahodilý stav.

Pro větší přehlednost uvádím ještě tabulku všech respondentů.

Tabulka č. 3: Přehled respondentů

Respondent	Pohlaví	Věk	Fakulta	Vztah a jeho trvání
R1	Žena	23	Filozofická fakulta	ANO, 6 let
R2	Muž	24	Filozofická fakulta	ANO, 4 roky
R3	Muž	23	Filozofická fakulta	NE
R4	Muž	23	Přírodovědecká fakulta	ANO, 8 let
R5	Žena	21	Pedagogická fakulta	ANO, 3 roky
R6	Žena	22	Fakulta zdravotnických věd	ANO, začínající
R7	Žena	24	Pedagogická fakulta	NE
R8	Žena	22	Filozofická fakulta	NE
R9	Žena	23	Právnická fakulta	NE
R10	Muž	22	Fakulta zdravotnických věd	ANO, začínající
R11	Žena	23	Přírodovědecká fakulta	ANO, 5 let
R12	Muž	24	Přírodovědecká fakulta	NE

Partnerské preference vysokoškolských studentů UPOL

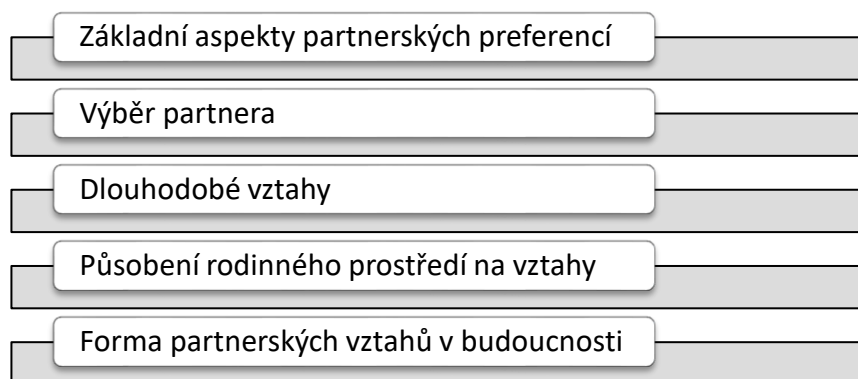
R13	Muž	22	Právnická fakulta	ANO, začínající
R14	Muž	22	Filozofická fakulta	NE
R15	Žena	21	Lékařská fakulta	NE
R16	Muž	23	Fakulta tělesné kultury	ANO, 3 roky
R17	Muž	23	Lékařská fakulta	ANO, 3 roky
R18	Žena	24	Fakulta tělesné kultury	ANO, začínající
R19	Muž	24	Přírodovědecká fakulta	NE
R20	Žena	22	Teleologická fakulta	ANO, začínající

9 Výsledky

Cílem této kapitoly diplomové práce je prezentovat výsledky výzkumu a odpovědět na výzkumné otázky, které vychází z výpovědí respondentů na otázky týkající se partnerských preferencí a dalších aspektů vztahu. Kapitulu jsem rozdělila podle témat výzkumných otázek do podkapitol, které jsem dále rozdělila na oddíly podle témat, které se po provedení interpretativní fenomenologické analýzy objevily.

Pro větší přehlednost textu jsou **jednotlivá témata** zvýrazněná tučným písmem a jsou doplněna o *úryvky z výpovědí respondentů*, které jsou značeny kurzívou. Za každým úsekem analýzy je uvedeno zodpovězení dané výzkumné otázky.

Schéma č. 1: Přehled členění analýzy

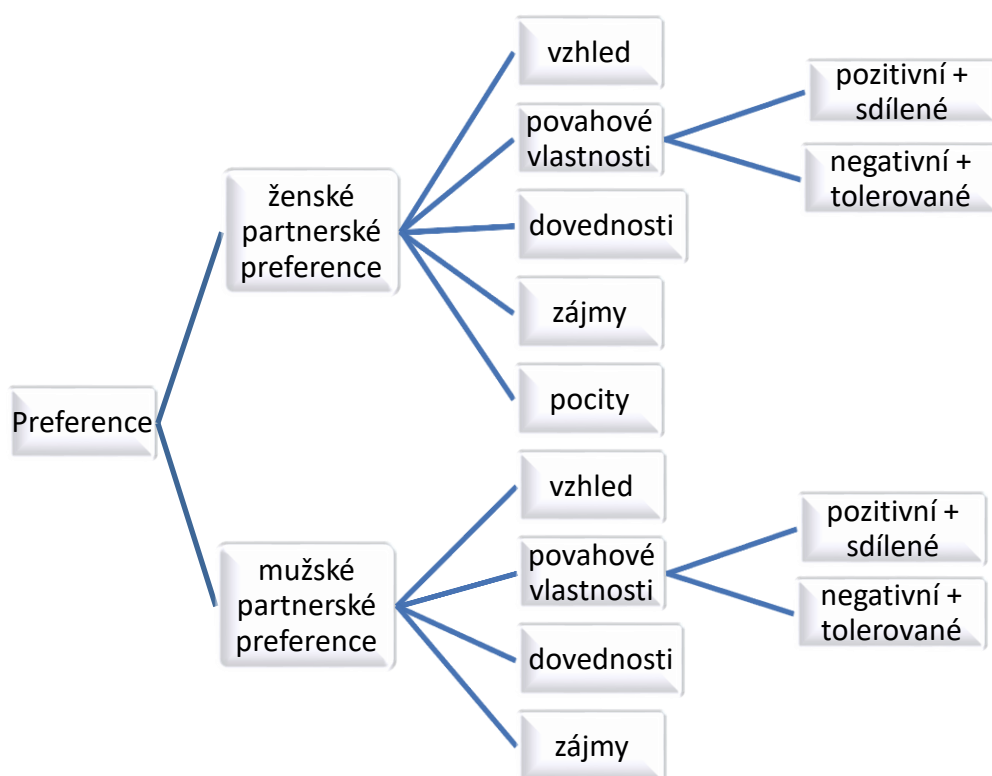

9.1 *Základní aspekty partnerských preferencí studentů*

V rámci této podkapitoly jsem se zaměřila na ty aspekty partnerských vztahů u partnerských preferencí, které jsou pro studenty důležité.

Při analýze výpovědí jsem zaznamenala velké množství různých preferencí a charakteristik, které respondenti považovali za důležité pro partnerský vztah. Tyto preferované aspekty jsem se pokusila rozdělit do několika kategorií a podkategorií. Pro větší přehlednost jsem vytvořila následující schéma, které toto rozdělení zobrazuje.

Schéma č. 2: Mužské a ženské partnerské preference

Rozdělení na ženské a mužské partnerské preference jsem zvolila z důvodu odlišnosti preferencí podle pohlaví. Toto základní dělení jsem dále rozdělila na charakteristiky, které se týkají vzhledu, povahových vlastností, dovedností a zájmů. Následně jsem povahové vlastnosti, které byly nejvíce uváděny a obsahovaly velké množství informací, rozdělila podle toho, zda se jednalo o pozitivní vlastnosti nebo negativní.

Vzhledem k tomu, že respondenti uváděli některé aspekty ve více kontextech, jejich rozdělení nebylo vůbec jednoduché, a tudíž některé charakteristiky spadají do více než jedné oblasti. Například některý z respondentů považoval určitou charakteristiku za dovednost a jiný ji označil jako zájem.

9.2 Ženské partnerské preference

V této podkapitole jsem se zabývala tím, jaké vztahové aspekty jsou pro ženy při výběru partnera důležité. Kromě preferencí v oblasti vzhledu, povahy, dovedností a zájmů se ve výpovědích žen objevovalo téma **budoucnosti** (R1, R5, R7, R9, R18), které respondenty vysvětlovaly jako **společné vize a názory** na budoucnost.

R1, R5: „Abychom měli společnou vizi, co se týče budoucnosti.“

R7: „Aby měl podobný názory, jako mám já na budoucnost.“

R9: „Aby právě měl stejný názor na tu budoucnost, jakože založit rodinu a žít normálně.“

Z uvedených výpovědí lze usoudit, že téma společných názorů na sdílenou budoucnost je pro ženy důležité, a tudíž při volbě partnera preferují ty muže, kteří s nimi chtějí být v dlouhodobém vztahu, který bude naplňovat jejich představy.

Některé ženy také vyjadřovaly **pocity** (R1, R6, R11), které u nich má preferovaný partner vyvolávat, jako například **pocit štěstí** (R1), **dobrý pocit** (R6) nebo **aby se cítily samy sebou** (R1, R11).

9.2.1 Vzhled

Co se týče ženských preferencí v oblasti vzhledu, hned na začátku rozhovoru dvě respondentky uvedly, že fyzický vzhled partnera je pro ně důležitý a že se jim musí **líbit** (R6, R7).

R7: „Tak důležité je, aby se mi líbil.“

Naopak některé studentky (R8, R15), uvedly, že vzhled pro ně není zas tolik důležitý, například R15 to vyjadřuje slovy: „Jak říkám, na ten vzhled až zas tak nehledím.“

Celkově všechny ženy (R1, R5, R6, R7, R8, R9, R11, R15, R18) až na jednu z respondentek, která byla menšího vzrůstu (R20), uvedly, že se jim líbí **vyšší muži** nebo **vyšší, než jsou ony**. Dále čtyři respondentky preferovaly **tmavé vlasy** (R1, R5, R11, R18), jedna **světlé vlasy** (R9) a tři preferovaly **hnědé oči** (R5, R7, R8). Co se týče vzhledu postavy, tak ženy touží spíše po **štíhlé postavě** muže (R11, R20), **ne moc svalnaté** (R7, R20) a po tom, aby to byl **sportovní typ** (R5, R20).

R1: „Líbí se mi takový vyšší muž, tmavé vlasy většinou.“

R7: „Mě se líbí hnědoocí a vyšší, a nelíbí se mi moc svalnatí.“

R5: „Sportovní typy, spíše vyšší postava, spíše tmavší typy, takže třeba hnědé vlasy, hnědé oči, celkově tak do sportovní.“

Některé ženy zase hovořily o tom, že se jim líbí muži, kteří mají **velká ramena** (R8), **dlouhé vlasy** (R15), **zženštilý obličej** (R15) nebo jsou trochu **zarostlí** (R18).

Například respondentka R15 si svého partnera představuje takto: „Ale kdybych si měla vybrat nějakého úplně dokonalého muže, tak vyšší než já, takový ani namakaný, ani příliš hubený. Mně se líbí takové ty zženštilé obličejky z nějakého důvodu a dlouhé vlasy jsou hezké a tak.“

Tedy lze shrnout, že kromě toho, že ženy preferují spíše vysoké muže sportovní postavy, se každé přirozeně může líbit něco jiného.

Další aspekt, který se objevuje v souvislosti se vzhledem, ale zároveň s povahou, je sympatičnost. Dvě respondentky sdělily, že partner by jim měl být něčím **sympatický** (R6, R8) nebo něčím **zajímavý** (R6).

R8: „*Asi takový, nevím, tam ani nejde spíš o nějakou konkrétní podobu, tam jde spíš asi o sympatii, každý kluk vyzařuje sympatii něčím jiným... To má v sobě každý kluk.*“

9.2.2 Povahové vlastnosti

Povahovým vlastnostem z hlediska preferencí připisovaly ženy největší význam. Nejvíce se vyjadřovaly zejména k vlastnostem, které by měl jejich partner mít, tedy ke kladným vlastnostem.

R1: „*Aby měl smysl pro humor, aby si uměl sám ze sebe udělat legraci, aby byl chytrý, hodný, spolehlivý, asi tak.*“

R7: „*Měl by mít smysl pro humor, měl by být aktivní a měl by chtít něco dokázat v životě nebo v práci nebo prostě se nespokojit s nějakým pohodlím, ale třeba neustále být aktivní.*“

R8: „*A co se povahy týče, tak asi aby byl komunikativní, aby to nebyl člověk, z kterého budu lomcovat každé slovo, a aby byl třeba zodpovědný, hodný samozřejmě, mohl by mít rád děti, to by bylo taky super.*“

9.2.3 Pozitivní povahové vlastnosti

V oblasti žádoucích vlastností ženy udávaly velké množství různých charakteristik. Některé spolu souvisely, jiné byly spíše výjimkou. Nejvíce preferovanou vlastností, kterou uvedla většina studentek, je **smysl pro humor**, nebo **podobný humor** (R1, R5, R6, R7, R9, R11, R15).

R1: „*A co týká povahově, aby měl smysl pro humor, aby mě uměl rozesmát.*“

R15: „*A smysl pro humor, ale takový, aby byl kompatibilní s tím mým*“

Další hojně zmiňovanou charakteristikou je **inteligence** (R1, R6, R7, R9, R15); tyto ženy se vyjadřovaly, že chtějí, aby jejich partner byl **chytrý**, **inteligentní** nebo **vzdělaný**. Například R9 o tom hovoří takto: „*Aby byl chytřejší než já, vzdělanější, aby mě právě v tomto mohl imponovat.*“ Určitá míra inteligence je důležitou preferencí při výběru part-

nera, zvláště pokud jde o studentky vysoké školy, kde je téma vzdělání velmi aktuální a spojené s očekávaným přínosem do budoucnosti.

Respondentky často vyjadřovaly, že by chtěly partnera, na kterého by se mohly **spolehnout** (R1, R5), zároveň by byl **zodpovědný** (R5, R6, R8) a **stabilní** (R5). Z toho lze usoudit, že ženy touží po jistotě ve vztahu a že vlastnostem, které s touto jistotou souvisí, přiřkládají velký význam.

Respondentka R6 popisuje **pocit zabezpečení** takto: „A měl by se chovat celkově tak, aby ve mně vzbudil pocit, že se o mě postará, když by o něco šlo, já jsem taková tvrdohlavá a samostatná, ale prostě ten pocit jako toho zabezpečení, nemyslím teďka ty finance a tak, ale takový to vzbudit pocit důvěry a **zodpovědnosti**.“

R5: „Tak měl by být spolehlivý, měl by mít smysl pro humor, měl by být zodpovědný... mít takový smysl pro zodpovědnost, odhodit občas ego, když třeba nebudou někdy peníze tak i přes jeho vysněný povolání by šel pro potřebu dělat nějakou pro něj třeba podřadnější práci.“

Další dvě respondentky mluvily o tom, že jejich partner by měl mít **smysl pro rodinu** (R9) a **měl by mít rád děti** (R8). Tato vlastnost do jisté míry navazuje na předchozí a ukazuje, že studentky dávají přednost partnerům, kteří mají dispozice pro rodinný život. Například R9 to popisuje takto: „Jakože založit rodinu a žít normálně, nemít takový hektický život, ale jako by klidný, a nezáleží na tom, jak bude moc rodina vydělávat, ale aby byla spíš spolu.“

Některé ženy vyjadřovaly svoje preference směrem k vlastnostem, které souvisí s **extrovertní povahou**. Dvě respondentky uvedly, že si přejí, aby jejich partner byl spíše **extrovert** (R6, R11), další dvě vyjadřují, že jejich partner by měl být **zábavný** (R6, R18), **komunikativní** (R8, R15) a **pozitivní** (R6). Opačné vlastnosti byly vnímané spíše negativně. Tato skutečnost může být způsobená taky tím, že výzkumu se účastnily ženy, které byly spíše extrovertnější povahy.

R6: „Tak to už jsem říkala, ale přišla jsem na to, že preferuji extroverty, měli by být schopní se mi postavit.“

R8: „Asi by mi vadilo, kdyby to byl ne takový tajnůstkař, ale kdyby za žádnou cenu nechtěl mluvit o svých problémech, že jako já vím, že to chlapi nedělají, ale prostě takový ... jakože jsou i chlapi, kteří prostě klidně jako něco řeknou, nebo jako když jim něco vadí, ale asi třeba jako chlap, který bude otevřený, teda spíš bude otevřený pro společnou ko-

munikaci, že prostě jako občas je dobré v tom vztahu byla nějaká otevřená komunikace a ne aby si každý v tom vztahu něco tutlal pokud je nějaký problém, tak se řekne a vyřeší a nebude se to hromadit.“

Studentky dále uváděly, že je pro ně důležité, aby je jejich partner **respektoval** (R15, R20), oba si byli ve vztahu **rovni** (R15) či aby je partner **toleroval** (R20).

R20: *„Tak měl by být tolerantní, měl by mít úctu, respektovat, žádné omezování. Nebo jakože neměli bychom se takto omezovat navzájem, každý ve svobodě. Respektovat se, vzájemně se přijímat.“*

R1: *„Najít si partnera, na kterém nebudu já úplně závislá. Ale zase bych právě nechtěla mít partnera jenom nějakou takovou tu bačkoru, kterého jakože jenom mám, ale chtěla bych, abychom byli oba takový vyrovnaný v tom vztahu, co se třeba plánuje.“*

Naproti tomu některé respondentky uvedly, že u partnera očekávají **dominanci** (R6, R15) a **rozhodnost** (R6).

R6: *„Takže ne jako submisivní, ale spíše dominantní, zároveň, se musí umět hádat jako ve smyslu, že bychom se měli hádat, ale musí umět argumentovat a diskutovat.“*

Další preference už byly spíše individuální a bylo těžké mezi nimi najít nějaké spojení.

Zmiňovanými vlastnostmi byly rovněž **upřímnost** (R7, R20), **skromnost** (R9), **laskavost** a **dobrosrdečnost** (R18).

R18: *„Hmm, tak laskavý, dobrosrdečný, zábavný, nevím, teď mě nic nenapadá.“*

Dále ženy preferovaly, aby jejich partner byl **hodný** (R1, R8), **aktivní** (R7), **milující** (R5), **kreativní** (R5) a aby měl **smysl pro to, co je dobré** (R15).

Dvě respondentky povídaly, že je pro ně důležitá **víra v Boha** (R5, R8). Respondentka R8 to popisuje takto: *„Co bych možná nezvládala, je asi to, že by nebyl věřící a že to by mi vadilo, že s ním nemůžu prožívat vlastně to nejnítěnější, co vlastně máme a je to naopak to, co by nás spojovalo. Když třeba by už fakt byla krize, tak toto by bylo něco, co by nás dávalo třeba dohromady.“*

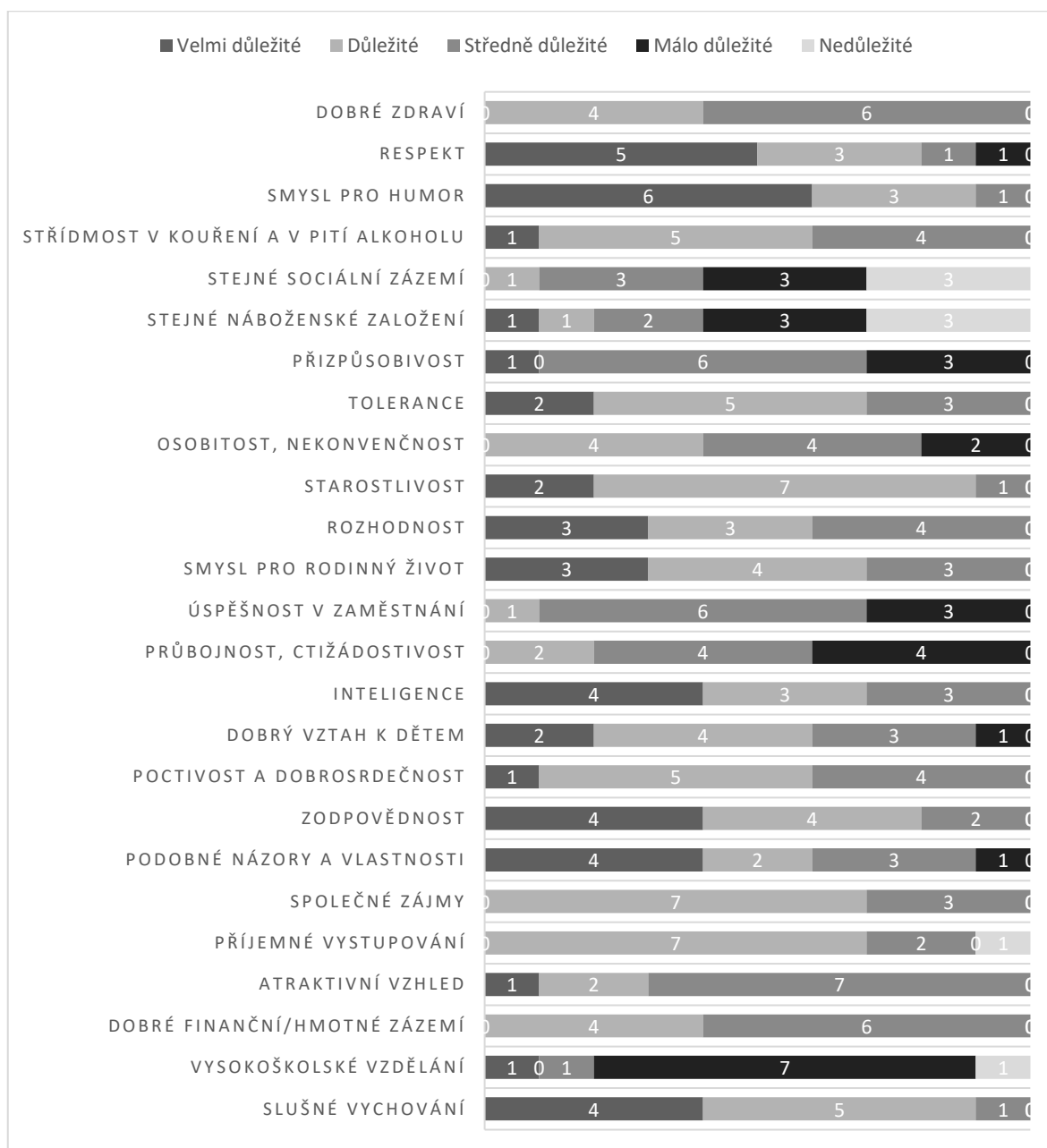
Zvláštní oblastí jsou ty vlastnosti a aspekty, jejichž nositelem není jedinec sám o sobě, ale utváří se v páru. Tyto vlastnosti jsem pojmenovala jako **sdílené vlastnosti**. Pro respondentky v této oblasti bylo důležité **vzájemné porozumění** (R1, R8), **společné vize** (R1, R5), **společné hodnoty** (R5, R7, R20), **společné zájmy** (R6, R7) a **důvěra** (R11, R20).

R5: *„Nějaký společný hodnoty, abychom měli společnou vizi.“*

R8: „Jakože jo no je hrozně pěkné, že je třeba pěkný, šikovný, já nevím, co všechno, ale když si nebudeme navzájem rozumět, tak to je vcelku naprd.“

Pro porovnání uvádím výsledky dotazníkového šetření respondentů. Z šetření vyplývá, že respondentky kladly největší důraz na smysl pro humor, slušné vychování, respekt, zodpovědnost a inteligenci. O něco méně významné byly vnímány rozhodnost, tolerance, podobné názory a vlastnosti, společné zájmy, poctivost a dobrosrdečnost, střídmost v kouření a alkoholu či dobrý vztah k dětem. Na opačném pólu (tedy nejméně významné) byly označeny stejné sociální zázemí, vysokoškolské vzdělání, stejné náboženské založení, průbojnost a ctižádostivost, úspěch v zaměstnání a přizpůsobivost.

Graf č. 3: Důležitost jednotlivých vlastností u partnera podle respondentek

V porovnání s vlastnostmi uváděnými v rozhovoru se tyto charakteristiky vcelku shodují. Stejně jako při rozhovorech ženy kladou důraz na smysl pro humor, respekt, zodpovědnost a inteligenci. V rozhovorech se objevili také rozhodnost, tolerantnost, společné zájmy, dobrý vztah k dětem a střídmost.

9.2.4 Negativní vlastnosti

Respondentky zmiňovaly nejen vlastnosti, které by jejich vysnění partneři mít měli, ale také ty, které by u svých partnerů nechtěly a které by jim vadily. V těchto vlastnostech mezi respondentkami je jen malá shoda, tedy každé ženě vadilo něco trochu jiného.

Dvě respondentky uvedly, že by jim vadilo, kdyby jejich partner byl **sobecký** (R5, R18), jiné zase uvedly, že nechtějí, aby jejich partner byl příliš **introvertní** (R8, R11), **lakomý** (R7, R11) a **žárlivý** (R9, R11).

R18: „Neměl by být sobecký a chladný.“

R11: „Hmm, neměl by být introvert a neměl by být žárlivý a majetnický.“

Mezi další negativní vlastnosti studentky zařadily **aroganci** (R1), **nepolehlivost** (R1), **nedochvilnost** (R1), **agresivitu** (R6), **jednoduchost** (R6), **ješitnost a jizlivost** (R7), **opilství** (R9), **vybíravost v jídle** (R9), **povýšenost a namachrovanost** (R15), **velkou hlasitost** (R15), **nepořádnost** (R20). Vadilo by jim také, kdyby jejich partner byl **nudný** (R6), **chladný** (R18), **omezující** (R20) a **lhář** (R7).

R7: „Neměl by být lakomý, neměl by lhát samozřejmě a neměl by být ješitný možná a jizlivý a tak.“

R1: „Aby byl takový nějaký arogantní, dominantní, aby všechno muselo být podle něj, právě nepolehlivý, nedochvilný, to je jasné.“

9.2.5 Tolerance negativních vlastností

Pokud jde o to, jaké negativní vlastnosti by ženy ještě tolerovaly, nejde ani tak o konkrétní vlastnosti, ale spíše o určitou **míru** (R1, R5, R7, R8, R15) těchto vlastností. Většina respondentek odpověděla, že pokud by určitá negativní vlastnost nebyla ve velké míře, tak jsou ochotny ji ještě tolerovat.

R1: „Třeba takový nepořádný, tak to bych tak ještě jako zvládla, a takovou tu občasnou dominanci, to by mi taky ještě tak nevadilo, ale všechno tak jako v mezích, no jako většinou zvládnou, ale nesmí to být už jako přes...“

R7: „*Tak každéj je nějakej a v rámci mezí, pro mě přijatelných se dá tolerovat víc nedostatků.*“

R15: „*Jako každá vlastnost se dá snášet v nějaké malé míře, pokud by to nebylo vyloženě extrémní, že bych to nemohla snášet nějaké charakteristiky.*“

Pokud se jedná o konkrétní vlastnosti, některým ženám by nevadila **nepořádnost** (R1), **dominance** (R1), **náladovost** (R6), **přílišná upřímnost** (R6), **opilost** (R6, R18), **kouření** (R15), **nedochvilnost** (R11), **občasná výbušnost** (R11) a **časově náročný zájem** (R5).

R5: „*To je těžká otázka, třeba kdyby měl hodně v oblibě nějakej sport nebo by to byl hudebník, který by jezdil nějak častěj na nějaký turnaje, nebo tak, ale nesmělo by to být tak nějak přes hranici, musel by si jasně vymezit čas pro nás, pro mě.*“

R6: „*Nevadí mi, když se napije, jakože do určitý míry ted'ka jsem mladá, ale jakože bych to nepreferovala, ale prostě nevadí mi jako opilost nebo to... Nevadí mi, když je někdo upřímný takovým tím nerudným způsobem, jakože neomaleně.*“

9.2.6 Dovednosti

Ve výpovědích studentek se často opakuje očekávání, že jejich partner bude zvládat drobné **domácí práce** (R1, R6, R7, R8), tedy drobné opravy v domácnosti. Tato preference může vyplývat z toho, že jen málokteré ženy tyto dovednosti zvládají. Respondentky to popisují takto:

R1: „*Aby uměl tak nějak zastat ty práce, které jsou potřeba, no v tý domácnosti to máme pořád tak nějak rozdělený na mužský ženský práce, takže když je opravdu něco potřeba opravit něco, co nefunguje, tak jsem ráda, když to umí, myslím, že by to mohl umět.*“

R8: „*Aby to byl použitelný chlap, a ne nějaká naninka, aby uměl opravit žárovku, uměl spravit to a to a to, aby to dokázal zastávat taky ty chlapské práce.*“

Kromě domácích prací, ženám imponuje, pokud si muž dokáže zjednat **respekt od ostatních** a **stát si za svými názory** (R1, R5, R15), také se jim líbí, pokud muž dokáže **organizovat** a **plánovat** (R1, R6), **komunikovat** a **vycházet s lidmi** (R7, R8, R9) a v neposlední řadě také **vařit** (R9, R15, R20).

R6: „*Měl by umět rozhodnout a měl by umět zařídit věci, výlety, anebo prostě organizovat něco.*“

R5: „*A měl by si stát asi vždycky za svýma názorama, nestydět se za ně.*“

R9: „*Měl by umět vařit, měl by umět rozumět si s lidmi celkově.*“

Některé ženy zmínily dovednosti jako **řídít auto** (R7), **vychovávat děti** (R8), **hrát na hudební nástroj** (R11, R15), **pracovat** (R9), **uklízet** (R20), **odpočívat** (R5), **lichotit** (R6), **naslouchat** (R5) a **mít rozhled** (R11).

R15: „*Tak byla bych ráda, kdyby to byl muzikant, ale to není podmínkou, ale určitě bych chtěla, abychom si mohli popovídat o nějakých hlubších věcech, aby to nebylo jen takové povrchní, ten vztah. A vařit by bylo fajn, kdyby uměl. To jsou ty protiklady, já neumím vařit. A musel by se umět postavit za to, co věřím nebo co si myslím, že je správné.*“

9.2.7 Zájmy

Pro některé ženy nebyly až tak důležité konkrétní zájmy, ale chtěly, aby jejich partner měl **nějaký svůj zájem** (R1, R6, R7, R11), kterému by se věnoval.

R1: „*Jinak na tom asi moc nezáleží, jako jsem ráda, když nějaký má, ale v podstatě ať si dělá, co chce, ať to jsou počítačové hry nebo hrát fotbal, to je mi asi jedno, ale jsem ráda, když nějaký má, když nejsme taky pořád jenom spolu.*“

Šest respondentek dále uvedlo, že by se jim líbilo, kdyby se jejich partner věnoval nějakému **sportu** (R5, R6, R9, R11, R18, R20), což odpovídá aktuální oblíbenosti sportu ve společnosti. Sport také patří mezi nejčastěji provozované zájmové aktivity, zejména u mužů.

R5: „*No, tak to asi záleží na něm, ale vždycky jsem si vysnila takovýho kluka, který by rád chodil na nějaký sport, často s kamarády a uměl si odpočinout i jako beze mě, ale i jako se mnou. Takže celkově věnovat se sportu.*“

Některé respondentky poznamenaly, že by chtěly, aby měl jejich partner s nimi nějaký zájem společný (R6, R7).

R9: „*Aby mě s ním bavil volný čas, abych věděla, že to není promrhaný čas, ale nějakým způsobem využitý ten čas, jako by že má zájem někam jezdit, na nějaké výlety nebo něco takového... kultura, nějaká hudba nebo filmy, přátelé, sport, abychom mohli něco takto společně, cestování, vzdělání.*“

R7: „*Nějakej koníček třeba, jakejkoliv, který by ho naplňoval, a třeba já mám ráda turistiku, tak třeba turistiku.*“

Ostatní zájmy, mimo již zmíněné, jsou u každé ženy individuální, podle toho, co ona sama ráda dělá, co ji zajímá, nebo co je právě trendem ve společnosti. Mezi tyto zájmy patří **hudba** (R5, R8, R15), **výlety do přírody** (R9, R15) a **cestování** (R7, R9, R18), **kultu-**

ra (R8, R9), *tanec a zpěv* (R8), *filmy* (R9), *vzdělávání* (R9), *knihy* (R15, R18), *kamarádi* (R5, R9) a dvě respondentky uvedly, že by se jejich partner měl **zajímat o ně samotné** (R1, R5).

R8: „*Já kdybych si měla vybrat jako úplně ideálního, tak by mohl být tanečník a zpěvák a mohl by být kulturněji založený, to znamená, že bych ho vzala do divadla, by to nebyly dvě hodiny utrpení jakože, že by šel třeba rád.*“

9.3 Mužské partnerské preference

V této podkapitole se pokusím popsat aspekty, které pokládají muži při výběru partnerky za důležité. Pro přehlednost jsem použila stejné dělení jako v předchozí podkapitole.

9.3.1 Vzhled

Pro muže je vzhled partnerky důležitější, než je tomu naopak. 5 mužů (R3, R12, R13, R16, R19) hned na úvod zmínilo, že **vzhled a vystupování jsou pro ně důležité** a hraje velkou roli v jejich preferencích.

R19: „*Je to důležité, aby se to líbila, třeba aby byla trochu hezká, jako nemusí být nejhezčí na světě.*“

R12: „*Určitě inteligence, podobné zájmy, určitě vzhled, no.*“

R3: „*Samozřejmě určitou roli musí hrát takové to, jakože člověk se musí líbit jeden druhému, to je důležité.*“

Ale jsou také muži, kteří se ke vzhledu nevyjádřili nebo řekli, že jim na vzhledu zase tolik nezáleží.

R10: *Abychom si rozuměli, ne moc vzhled, ale abychom si měli co říct, povídat si.*

Pokud jde o konkrétní vzhled, muži mluvili o tom, že se jim líbí ženy spíše **menší** (R3, R13, R16, R19) a **štíhlé** (R2, R16, R19) postavy. Ani jeden muž neřekl, že by se mu líbily vysoké ženy, ačkoliv takový trend panuje ve společnosti.

Dále dva respondenti uvedli, že se jim líbí **brunety** (R2, R13), jeden **blondýny** (R16), a jeden z respondentů popsal, že se mu líbí dívky s **vlnitými vlasy** (R3) a jeden **modré oči** (R19). Dva muži také popisovali, že dávají přednost spíše **obyčejným ženám** (R12, R17).

R2: „*Já dlouhodobě říkám, že asi štíhlé brunety, ale myslím si, že nikdy to není rozhodující, jakože od mládí mám slabost pro štíhlý brunety, ale když je to blondýna, tak taky nevadí.*“

R16: *Tak mě se líbí asi blondýnky, mě zaujmou víc než brunetky, ačkoliv mám přítelkyni brunetku. Spíš menší a jako štíhlá postava. Teďka nemyslím úplně vyhublé, ale normální postava. Není nezdravá na první pohled.*

Celkově muži vyjadřovali, že se jim partnerka musí líbit, ale konkrétní vzhled už tolik neřešili.

9.3.2 Pozitivní povahové vlastnosti

Povahovým vlastnostem muži přikládali velký význam. Nejvíce je pro ně důležité, aby jejich partnerka byla **komunikativní** a **aby se s ní dalo bavit** (R2, R4, R10, R16, R17, R19). Student R2 to popisuje ze svojí zkušenosti takto: *„Mělo by se dát s ní bavit. Co jsem měl třeba takový předtím krátkodobější vztah, tak většinou to ztroskotalo nad tím, že jsme si neměli co říct, že třeba byla to hezká holka, rozuměli jsme si, jako mejdany a tak super, ale potom, když jsme byli spolu třeba tři dny v kuse a jako nic moc se nedělo, tak jsme si neměli co říct, což mi většinou vadilo, takže důležité je pro mě hlavně, aby nevázla komunikace a abychom si rozuměli, když se nic neděje, protože je rozdíl, když je člověk s někým fakt nějak týden a řeší s ním takový ten rutinní život a takový ten do jisté míry stereotyp, nebo když jde třeba o krátkodobý vztah, kde jsou pořád nějaké akce, a tak člověk vlastně ani tak nestíhá moc s tím člověkem být, takže tohle je pro mě asi to nejdůležitější.“*

R17: *„Aby se s ní dalo povykládat, protože když narazíš na nějakou komunikační bariéru, nebo tak to. Musí se s ní dát povykládat.“*

Hned za komunikativností muži preferovali **inteligenci** (R4, R12, R16, R17, R19), což podobně jako u žen přičítám tomu, že se jedná o studenty a téma vzdělání je pro ně v životě důležité. Z těchto uvedených vlastností také vyplývá, že muži preferují partnerky, které jim budou rovny v inteligenci a vzdělání a budou moci s nimi otevřeně hovořit.

R16: *„Tak asi inteligence si myslím, že je hodně důležitá.“*

R19: *„Měla by být taková normální, inteligentní, nemyslím, že by se měla jen starat o rodinu a nic jiného, jak by někdo řekl. Prostě všeobecně takto nějaká inteligentní holka.“*

R4: *„...a asi bychom si dokázali jako vykládat se sobě rovným, takže asi nějaký vzdělání.“*

Dále tři respondenti uvedli, že chtějí, aby jejich budoucí partnerka byla **upřímná** (R10, R16, R17), **hodná** (R17, R10, R13) a **mírná** (R13, R19).

R17: *„Musí být hodná, řekněme i poctivá. Možná upřímná.“*

Dva respondenti také podotkli, že u ženy vyhledávají **ženskost** (R2, R14), kterou popisují takto:

R2: „Respektive je pro mě důležité, aby žena byla ženou, takže nemusím úplně takové ty polochlapy, nebo ženy, které nosí v kabelce u sebe pistoli a jsou hrdé na to, že dělají X věcí najednou a toho chlapa jako nepotřebují a pro mě důležitý, aby žena byla ženou a aby tam převažovala spíše ta ženskost než taková ta maskulinita větší...“

R14: „Nejvíce asi ženy, které jsou doopravdy ženy, se chovají jako ženy, prostě nenadávají tak často jako muži, nechovají se v mnoha ohledech jako muži, nechtějí se rovnat mužům, ale ve smyslu toho, že ... já mám zkušenosti v tomhle ohledu, že třeba i ze střední školy, že spousta žen si myslela, že být mužem je to nejlepší na světě, že jsou jenom výhody a ženy by se jim chtěly rovnat, vyrovnat se v tom, že budou stejně dejme tomu se vyjadřovat, stejně se bavit tímhle tím způsobem, ale to mi naopak vadí. Podle mě by se žena neměla snažit být jako muž, ale právě že jsou tyhle dva lidi určité komplementární osoby, které se mají navzájem doplňovat, a ne aby se jeden snažil druhého dohnat a předehnat ho v něčem.“

Dále již každý muž uvádí jinou pozitivní vlastnost jako třeba **pozitivní ladění** (R3, R16), **aktivnost** (R2, R19), **slušnost** (R19), **trpělivost** (R14), **poctivost** (R17), **morálnost** (R14), **cílevědomost** (R4), **toleranci** (R2), **asertivitu** (R14), **empatii** (R3), **společenskost** (R10), **víru** (R3), **zábavnost** (R10). Dále chtějí, aby jejich partnerka **měla ráda děti** (R14), **měla estetické cítění** (R17), **sebevědomí v práci** (R14) a byla trochu **praštěná** (R3).

R14: „To je pro mě nejdůležitější, asi trpělivost, protože já o sobě vím, že nejsem jednoduchý člověk.“

R3: „Musí být milá, a byl bych rád, aby byla hodná, abychom tak nějak dokázali sami sebe chápat, to znamená, aby byla určitým způsobem empatická, aby byla svým způsobem taky tak trošku praštěná jako já a aby byla pozitivně naladěná, to je pro mě hodně důležité, pozitivní přístup k životu.“

Stejně jako ženy i muži mluvili o společně **sdílených vlastnostech**, které vytváří pár dohromady. Nejvíce důležité bylo pro respondenty **vzájemné porozumění** (R2, R4, R10, R13, R12, R14), které zmínila více jak polovina mužů.

R4: „Asi abysme si rozuměli, abysme si měli o čem vykládat.“

R12: „Měli bychom si rozumět.“

Dále muži uvedli, že pro vzájemný vztah je podstatná **vzájemná slučitelnost** (R2, R19), aby se tedy k sobě hodili. Respondent R2 to vyjadřuje takto: „*pro mě je důležité, abychom si nějak navzájem sedli*“, nebo respondent R19 o tom mluví takto: „*musí to být nějaká osoba, která ti bude povahově vyhovovat, musí se ti nějak líbit, přitahovat tě, a potom tedy vlastnostma, abyste si trochu sedli, domluvili se.*“

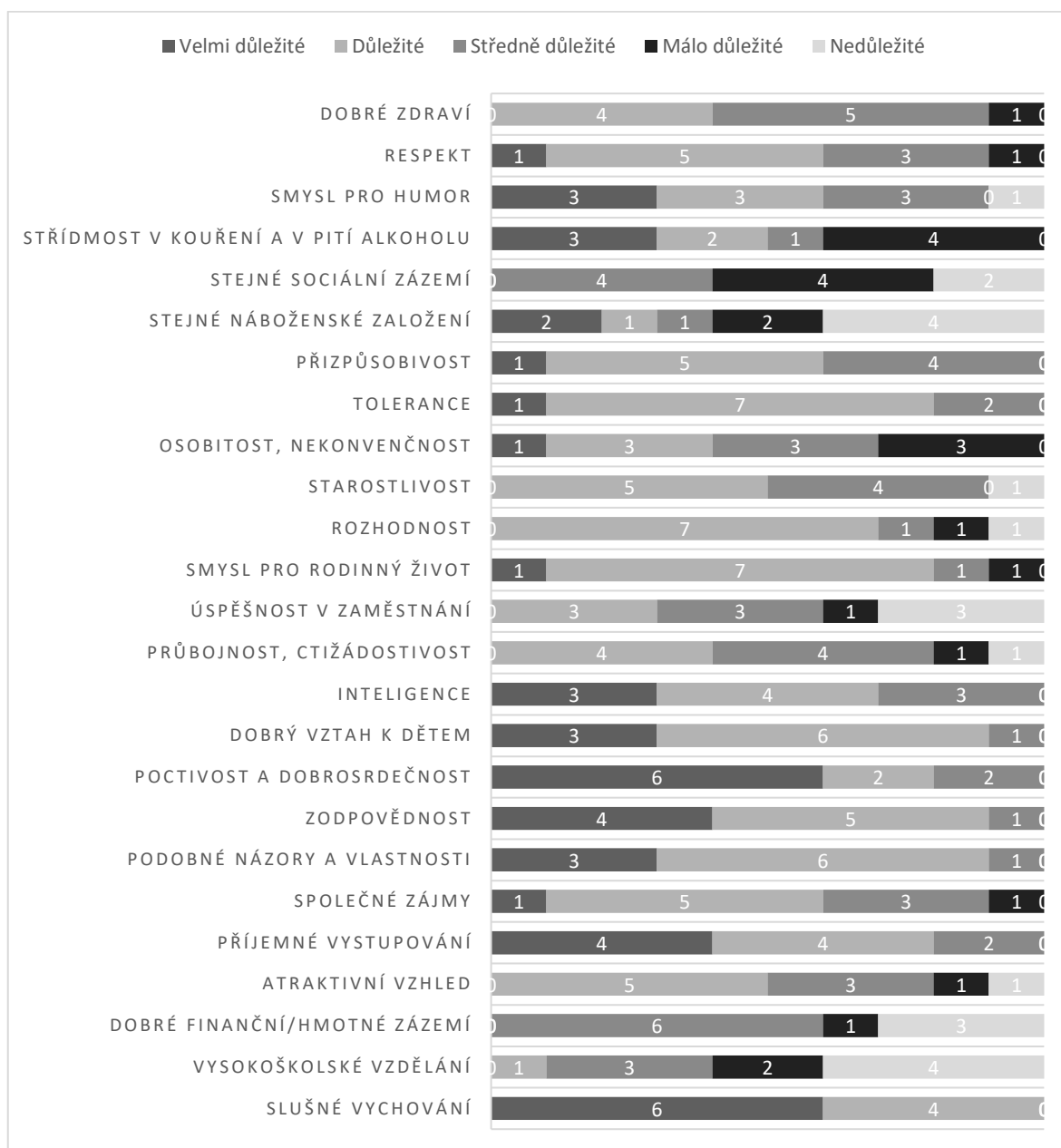
Dále muži zmiňují, že důležité jsou **společné hodnoty** (R14, R16) a **zájmy** (R12, R19).

R16: „*Aby měla stejné ne vlastnosti, ale nějaké zásady, taková pravidla životní, to je asi důležité pro vztah si myslím.*“

Pro porovnání opět uvádím graf s výsledky dotazníkového šetření respondentů. Z šetření vyplývá, že respondenti kladli největší důraz na slušné vychování, poctivost a dobrosrdečnost, zodpovědnost, příjemné vystupování, podobné názory a vlastnosti a na dobrý vztah k dětem. O něco menší váhu kladou na inteligenci, toleranci, smysl pro rodinný život, přizpůsobivost, smysl pro humor, respekt a společné zájmy. Za nejméně důležité naopak považují vysokoškolské vzdělání, stejné sociální zázemí, dobré finanční a hmotné zázemí, stejné náboženské založení a úspěšnost v zaměstnání.

Tyto výsledky úplně nekorrespondují s vlastnostmi, které respondenti uváděli při rozhovoru. Shodují se ve vnímání důležitosti příjemného vystupování, podobných názorů a vlastností, a dobrém vztahu k dětem. Možné vysvětlení je to, že respondenti některé vlastnosti obsažené v tabulce považují za natolik samozřejmé (notoriety), že je ani nena- padnou zmínit.

Graf č. 4: Důležitost jednotlivých vlastností u partnerky podle respondentů

9.3.3 Negativní vlastnosti

Co se týká negativních vlastností, mezi muži nepanuje jednotný názor na to, jaká vlastnost je pro vztah nejhorší. Tři respondenti popsali, že by jim nejvíce vadilo, kdyby jejich partnerka byla **žárlivá** (R4, R12, R16).

R12: „*Žárlivá, asi krátkozraká a vesměs mě napadají ty negativní vlastnosti.*“

Další tři respondenti uvedli, že jim vadí, pokud je žena **příliš maskulinní** nebo **drsňáčka** (R2, R14, R19).

R19: „By se mi moc nelíbila, taková sprostá nebo taková rázná, taková nějak odfrklá nebo jak to říct, no taková drsňačka, taková hnusná.“

Jako ostatní negativní vlastnosti někteří muži zmiňují **hloupost** (R3, R19), **introverzi** (R3), **těkavost** (R3), **agresivitu** (R13), **lakomství** (R17), **zlatokopectví** (R10), **krátkozrakost** (R12), **vztahovačnost** (R16), **výstřednost** (R16), **ráznost** (R19) a **kouření** (R19). Například respondent R14 zmiňuje, že by nesnesl, kdyby jeho partnerka měla **jinou vizi výchovy dětí**, byla **naivní, závislá** na alkoholu nebo drogách a **přehlížela problémy**.

Pokud jde o **toleranci negativních vlastností**, tak někteří respondenti vyjádřili, že by tolerovali **kouření** (R12, R13). Respondent R10 na příslušnou otázku zodpověděl: „No záleží možná podle situace, ale pokud bych byl do té holky úplně zblázněný, tak asi bych přehlížel nějaké ty vlastnosti, které bych normálně nepřehlédl nebo netoleroval, ale opravdu teď nedokážu asi říct.“

R3: „Tak asi bych dokázal tolerovat, že je **žárlivá**, že je taková **rozhazovačná**, kdyby na to byli peníze, a asi bych teda dokázal tolerovat, že je **náladová**.“

R2: „Kdyby ji **ne bavilo vaření**, tak to bych třeba asi toleroval, nebo bych třeba toleroval kdyby, já nevím, se jí **nechtělo moc chodit do společnosti**, třeba do větší společnosti, což třeba já mám rád, ale u partnerky bych tohle asi zvládl.“

R14: „Kdyby třeba **byla vegetariánka**, to by mě nevadilo, já jsem takový všežravec, takže já se dokážu přizpůsobit v tomhle ohledu partnerce.“

Někteří také udávali, že by tolerovali téměř všechny negativní vlastnosti, kdyby se vyskytovali jen do určité **míry** (R16, R17).

R16: „No já bych toleroval asi všechny negativní vlastnosti, kdyby to bylo do určité míry. Jo, že pokud to není úplně nějak přehnané a dá se s tím pracovat a ten člověk to nějak ví, a když já mu řeknu, že to tak dělá špatně a že mě to vadí, to, jak se chová a on s tím pracuje, tak mi to nevadí. Takže jsem schopen tolerovat všechny negativní vlastnosti, ale jen do určité míry.“

9.3.4 Dovednosti

Co se týče toho, co by měla ideálně partnerka umět, pak muži preferují, aby uměla **vařit** (R2, R4, R12, R13, R14, R17, R19) a **péct** (R17).

R4: „Vařit, toto je fakt důležitý.“

R14: „Asi vařit, protože já neumím, takže to by bylo výborné, protože to ... ne že bych to neuměl, ale nebaví mě to, protože u toho musím strávit strašně moc času. Mně to přijde ztráta času a raději zajdu do restaurace. Takže ano vařit, vím, že to dneska není zcela běžné, že často vaří muži, že se to mění, ale byl bych rád teda, ale nebyla by to úplně podmínka, neumíš vařit tak nic nebude, to teda ne, ale byl bych rád.“

A také by si přáli, aby se uměla **postarat o rodinu, děti, domácnost** (R2, R3, R14, R19).

R2: „Tak měla by umět se samozřejmě postarat o rodinu, nebo zvládat takový ten rodinný život.“

R19: „Starat se o děti, to mě tak napadlo, asi jo.“

Tři respondenti uvedli, že jejich partnerka by jim měla umět **naslouchat** (R3, R10, R12).

R10: „Umět mě poslouchat, protože hodně mluvím.“

Například R3 dodává: „a měla by umět mě **potěšit** v době, kdy to budu potřebovat a **povzbudit**. No a měla by umět tak trochu **filozofovat** se mnou.“

9.3.5 Zájmy

V oblasti zájmových aktivit se u mužů nijak výrazné preference neprojeví. Většina mužů zmínila, že partnerka může mít **jakýkoliv zájem** nebo nějaký **společný zájem**.

R19: „Nějaké určitě svoje taky, že jo. Jakože jestli se bude dívat na hokej na mistrovství světa, to je jako jedno, jo, ale prostě nějaké společné zájmy bysme měli mít.“

R3: „Tak já si myslím, že si nehledám holku podle stejných zájmů, ... v tomhle případě není to vůbec rozhodující a nemám vůbec o tom představu.“

Někteří to mohou vnímat i naopak a preferovat spíše **rozdílné zájmy**, i když bych řekla, že jde spíše o výjimky.

R12: „Zájmy si spíš rozdílné než já. Asi úplně někoho ze svých zájmů bych nechtěl. Zájmy možná i opačné, než mám já.“

Co se týče konkrétních zájmů, pak největší preferenci u mužů měl **sport** (R4, R12, R13, R16, R17).

R4: „Já nevím, asi nějaké sportovní, možná jako chuť se vzdělávat, cestovat.“

R13: „Hmm, taky nemám tak nějak vyhraněné. Zájmy třeba aby ji bavil nějaký sport.“

Další uváděné zájmy byly: **cestování** (R4, R19), **chození do společnosti** (R2, R10), **chození do přírody** (R2), **filmy** (R14), **historie a politika** (R14) a **knihy** (R17).

R2: „*Tak měla by určitě mít ráda pohyb, měla by mít ráda výlety, do přírody a že by měla do určité míry vyhledávat společnost.*“

9.4 **Obecné trendy a srovnání mezi muži a ženami**

Ačkoliv muži i ženy se v partnerských preferencích liší, existují aspekty, kterým obě pohlaví přikládají velkou důležitost, a tudíž jsou pro obě pohlaví společné. Ohledně vzhledu většina respondentů preferuje sportovní štíhlou postavu a tmavší barvu vlasů. Co se týče povahových vlastností, většina respondentů preferuje partnera, který bude mít smysl pro humor, bude inteligentní, komunikativní, hodný, upřímný a pozitivně naladěný, se kterým si budou dobře rozumět a budou mít nějaké společné hodnoty a zájmy. Jako nejvíce nežádoucí vlastnosti jsou uváděné žárlivost a introverze ve smyslu uzavřenosti a lakomství. Z negativních vlastností by respondenti všeobecně u svého partnera tolerovali kouření a opilost. Na druhou stranu jsou respondenti, kteří by tyto vlastnosti vůbec netolerovali. V dovednostech respondenti očekávají jak praktické dovednosti, tak i duševní. Pokud jde o zájmy, tak nejvíce zmiňovaný je sport, cestování a knihy.

Mezi muži i ženami jsou určité odlišnosti v partnerských preferencích. Pro muže je vzhled důležitější než pro ženy. Ženy preferují u mužů vysokou postavu sportovního typu, muži u žen zase spíše menší a štíhlou postavu. Z povahových vlastností je pro ženy nejdůležitější smysl pro humor, pak inteligence, stabilita, zodpovědnost a extroverze. Pro muže to je komunikativnost, inteligence, mírnost, upřímnost. Inteligence je u obou na druhém místě, co se týče důležitosti. Pokud jde o společně sdílené vlastnosti, tak muži daleko více touží po vzájemném porozumění než ženy, pro které je důležité téma společné budoucnosti a důvěra. Z negativních vlastností je pro obě pohlaví nejvíce nepřijatelná žárlivost, pro muže je to maskulinita a pro ženy sobeckost a introverze. Muži i ženy se shodli na tom, že do určité míry by některé negativní vlastnosti a zlovyky tolerovali. Co se týče dovedností, tak podle mužů by ženy měly zvládat vaření a starost o rodinu. Podle žen by muži měli umět drobné domácí práce, například opravy, měli by si umět zjednat respekt, umět organizovat a komunikovat s lidmi a také vařit. Pokud jde o zájmy, tak muži i ženy nejvíce uváděli sport, cestování a kamarády. Obě pohlaví vyjádřili názor, že na konkrétním

zájmu nezáleží, ale byli by rádi, kdyby nějaký měl. Muži o něco více než ženy preferovali společné zájmy, ženy zase více preferovaly kulturní zájmy.

9.4.1 Preference podobných nebo rozdílných vlastností

Téma odlišných nebo podobných vlastností je z hlediska partnerských vztahů velmi diskutované a mnoho lidí si pokládá otázku, co je vlastně lepší.

Někteří respondenti se přiklánějí k názoru, že lepší je, když oba partneři mají **podobné vlastnosti** (R1, R3, R6, R7, R9, R12, R13, R14, R16, R17, R19), jiní si zase myslí, že je pro vztah výhodnější, pokud partneři mají **vlastnosti rozdílné** (R4, R5, R11, R18, R20). Někteří si myslí, že by to mělo být **vyrovnané** (R2, R8, R10, R15) a partneři by měli být podobní i rozdílní zároveň.

Respondenti, kteří si myslí, že lepší je mít **podobné vlastnosti** předpokládají, že v dlouhodobých vztazích si lidé budou **více rozumět**, jejich vztah bude **stabilnější**, bude **lépe fungovat** a **vydrží déle**.

R7: „*Spíš podobné, protože si myslím, že když jsou si lidi podobní tak si více rozumějí a z hlediska dlouhodobějšího vztahu si myslím, že ten vztah bude líp klapat, nebo vydrží déle.*“

R16: „*Myslím, že to partnerství je stálejší, že když je někdo totální flegmatik a druhý totální excentrický cholerik, tak potom to jde těžko dohromady a otázky dlouhodobého vztahu by mohla nastat nějaké kolize, že by si ti lidi nemuseli rozumět, potom to začíná vadit, když je velká rozdílnost.*“

R17: „*Tak když je to podobné, tak je takový soulad, kolečka do sebe zapadají. Tak to funguje.*“

Také je mohou pojit **podobné zájmy**, což jejich vztah více utuží.

R19: „*Spíš podobné, protože potom můžete dělat víc věcí společně se s ním shodnout, a i když rozdílné jsou někdy dobré v tom, že se můžete doplnit a zase podobné tak můžete podnikat víc věcí společně a různé akce.*“

Dvě respondentky popsaly svoji **zkušenost** s bývalými partnerskými vztahy, kde byly vlastnosti obou partnerů odlišné a současné vztahy, ve kterých jsou jim partneři povahově více blízko. Obě se přiklánějí k názoru, že podobné vlastnosti jim vyhovují více.

R1: „Ty jo, teďka máme s partnerem v současnosti hodně podobné vlastnosti, ale v minulém vztahu jsme měli zase úplně odlišný, a zjistila jsem, že asi víc mi vyhovuje, když máme ty podobný vlastnosti, s tím, že si víc rozumíme a je to takový pohotovější potom.“

R6: „To je záludné, protože já jsem asi před půl rokem ukončila vztah čtyřletý, kdy ten partner byl pravý opak jako já, a teď ten současný je právě jako myslím stejná nátura, a tak a myslím, že mi to vyhovuje víc, ale furt je to brzo na mě soudit, jakože já tady toto odhaduji až na základě vlastní zkušenosti, ale asi stejně, podobné vlastnosti jak já.“

Naopak ti respondenti, kteří pokládají za více výhodně **rozdílné vlastnosti**, usuzují, že se mohou **učit jeden od druhého**, mohou se navzájem **obohacovat** a **doplňovat**, **nelezou si na nervy**.

R4: „Spíš asi, těžko říct, i když asi rozdílný, aby se učili každý od druhého, možná. Kdybychom byly oba stejní, tak to by bylo možná takové nudné.“

R5: „No, spíš asi rozdílný, ale ne extrémně. No, protože se tak můžeme navzájem obohacovat, okořenit ten vztah.“

R11: „Protože si myslím, že jak jsou dvě výbušné povahy nebo dvě flegmatické povahy, tak to ne vždy funguje. Ne vždy jsou stejné vlastnosti dobré i pro ten vztah.“

R18: „Aby mě nelezl na nervy.“

Respondentka R20 popisuje svoji **zkušenost**, že si myslela, že pro vztah jsou lepší spíše podobné vlastnosti, ale nyní v začínajícím vztahu zjišťuje, že odlišné vlastnosti jí vyhovují.

R20: „Jak bych to řekla takto, vždycky jsem chtěla, abychom si byli co nejvíce podobní, ale teďka je to právě naopak, že na to, že jsem si přála, představovala, že budeme mít podobné vlastnosti, tak je to úplně naopak a zjišťuji, že to není úplně špatné, takže asi je lepší ... já jsem jakože vždycky říkala, protiklady se přitahují, jako tak úplně to neplatí, ale u nás fakt jo, jakože spíš asi to, že ti jsou protikladní, aspoň se doplňují a mají jaksi se asi nestane nebo spíš méně se bude stávat, že na sebe přestanou mít chuť, je to díky tomu, že každý je jiný, tak se tak nějak pořád doplňují.“

Někteří respondenti, se nepřiklání ani k jedné z uvedených variant a tvrdí, že by to mělo být **vyrovnané**, nebo že obě varianty jsou pro vztah dobré. Například respondent R2 na základě vlastní zkušenosti tvrdí, že je dobré, když se lidé mezi sebou **shodnou v důležitých věcech** a v **méně důležitých jsou odlišní**. „Já si myslím, že je důležité, aby to bylo tak nějak vyvážené, nemyslím si, že je úplně dobře, když jsou ti lidi stejní, protože si

myslím, že dost rychle sklouznou do takového toho stereotypu nebo takového toho, že se ti lidi navzájem štvou, jakože si myslím, že je dobré, respektive se mi líbí, že to máme v současné době tak, že jsme na jednu stranu rozdílní v některých věcech a shodneme se v tom důležitém, třeba v otázkách, co se týká rodiny, co se týká společného bydlení, tak na tom se shodneme byť jsme trochu jiní, třeba co se týče trávení volného času a tak, takže jak říkám, asi je pro mě důležité, aby to bylo nějak v rovnováze, si myslím, že je dobré, když máme rozdílné zájmy nebo rozdílné profese, ale samozřejmě není dobře, když už je to až moc, když ty rozdíly znemožňují nějaký dlouhodobější vztah.“

Respondentka R8 se k tomu vyjadřuje, že preferuje, aby se svým partnerem měla **stejně zájmy**, ale jejich **vlastnosti** by byly spíše **odlišné**.

R8: *„Spíš podobné možná, ale jako zas jak které. Když bude ukecaný jako já, tak to bude trochu problém, to zase něco musí být rozdílné, něco musí být stejné. Bylo by fajn, kdybychom třeba oba měli stejně rádi děti, kdybychom oba dva byli řekněme společenšší, ale pak jakože jsou vlastnosti, řekněme já jsem třeba tvrdohlavá, takže pokud ten kluk je také tvrdohlavý, tak to by nám dohromady nešlo... Jako kdyby šlo o zájmy, tak bych byla radši, kdybychom měli stejné zájmy, ale pokud jde o vlastnosti, tak bychom měli být trochu rozdílní, protože když budeme stejní, tak se zabijem.“*

Pokud jde o přísloví, **protiklady se přitahují**, někteří studenti si myslí, že to **může fungovat**, několik studentů si myslí, že to funguje pouze **krátkodobě** nebo jen v **určitých případech**, někteří se domnívají, že to **nefunguje**.

Ti, kteří si myslí, že se partneři mohou navzájem přitahovat z důvodu protikladných povah, **může fungovat** (R3, R4, R5, R7, R8, R15, R16, R20), s tím většinou mají **vlastní zkušenost**, nebo to **pozorují ve svém okolí**.

Například respondent R3 popisuje, že už se s tím několikrát setkal: *„Já si myslím, že tohle funguje ve světě a už párkrát jsem se s tím setkal, že opravdu dva lidi, do kterých bych to třeba neřekl, spolu začali chodit, a to je jak voda a oheň, a přitom to byl nebo je hrozně hezký vztah, takže si myslím, že tohle funguje, ale že by to bylo nějaké pravidlo, to si asi nemyslím.“*

Respondentka R5 z vlastní zkušenosti předpokládá, že protikladné povahy se sice přitahují, ale jsou zdrojem problémů, které pár musí řešit: *„Že u nás ve vztahu to je pravda, v zamilovanosti to tak nevádí, ale postupem času se vytváří noví a noví problémy, který je třeba řešit, ale není to neřešitelný.“*

Respondentka R1 líčí svoji zkušenost takto: „*No je to pravda, protože často i u mě to vidím, že kolikrát ty hodné holky nebo hodní kluci je kolikrát přitahují takoví ti ‚hajzlíci‘ a ty ‚mršky‘. Takže určitě je to pravda u lidí kolem sebe.*“

Někteří respondenti si myslí, že tyto vztahy mohou **fungovat jen za určitých podmínek** (R1, R2, R10, R11, R13, R14, R17, R19). Kupříkladu respondentka R1 si na základě vlastní zkušenosti myslí, že přitažlivost na základě protikladných vlastností může fungovat jenom v **krátkodobých vztazích**: „*No taky už jsem to zažila, myslím si, že to funguje, ale myslím si, že to funguje krátkodobě, že z toho dlouhodobého hlediska, pro dlouhodobý vztah si myslím, je lepší, pokud si jsou partneři podobní.*“ Podobný názor zaujímá i respondent R14, který předpokládá, že dlouhodobý vztah nemůže být založený na úplných protikladech: „*Vím, že to takhle může fungovat, ale podle mě dlouhodobý vztah na protikladech, na úplných protikladech nemůže být založený a nevydrží, to je můj názor.*“

Zajímavý je rovněž pohled respondenta R2 na tuto problematiku, který se domnívá, že záleží na **míře** protikladných vlastností, a přirovnává je k matematickým znaménkům: „*Já si myslím, že to je do jisté míry pravda, ale opět si myslím, že záleží na té míře, že si myslím, že ty protiklady se přitahují, když jsou protikladné tak nějak rozumně, pokud jsou protikladné, tak se mohou tak akorát přitahovat, ale když jsou hodně protikladné, tak se naopak odpuzují, něco jako v matematice. Když je plus a mínus, tak to třeba sklouzne k mínusu, ale naopak, když je minus a minus, tak to dá plus, to je zase, když jsou na obou stranách silně záporné protiklady, tak se odtáhnou, ale když jsou ty protiklady tak vyvážené, tak se můžou přitahovat.*“

Další dva respondenti si myslí, že takový vztah může fungovat jen tehdy, pokud jsou oba partneři schopní činit **kompromisy**.

R13: „*Řekl bych, že to platí, pokud oba jsou smíření s tím, že jsou třeba schopní hledat nějaké kompromisy. Protože když si někdo představí, že se ten druhý nějak změní a bude nějakým způsobem blížit jeho ideálu, tak to tak zpravidla nebývá.*“

R17: „*Nepopírám, může to fungovat. Ale vždycky se musí najít kompromis, protože kdyby ta ženská byla dominantní a chlap ‚podpantoflák‘, tak to nebude fungovat a po celý život ho bude ovládat. Jako fungovat to může, to nepopírám, ale musí to být v nějakých rozumných mezích.*“

Menšina respondentů si myslí, že vztah dvou povahově odlišných lidí **fungovat nemůže** (R6, R9, R12, R18). Respondentka R6 se domnívá: „*že je to založeno na sexuální*

přitažlivosti, ne na mentální přitažlivosti, protože toho člověka to pak časem, časem, určitě se na tom nedá postavit dlouhodobý vztah, že ti lidi by spolu nemohli vydržet anebo by se zabili.“

Respondentka R18 zmiňuje, že s tím nemá zkušenost: „Myslím, že asi ne. Nestalo se mi to tedy.“

9.4.2 Vnímání odlišností mezi muži a ženami

Většina respondentů **vnímá odlišnosti** (R2, R3, R5, R6, R7, R11, R12, R13, R14, R16, R17, R19) v prožívání vztahů mezi muži a ženami. Celkově tyto odlišnosti vnímají více muži než ženy, které vyjádřily, že je to hodně **individuální** (R1, R8, R9, R15, R18, R20). Avšak okolnost, že je to individuální, vnímali i někteří muži (R4, R10).

R4: „Myslím si, že jak u koho, že to je asi hodně individuální.“

R9: „No to je jak kdy, někdy se chlapi chovají jak ženský a někdy ženský jak chlapi, protože někdy jsou chlapi větší hysterky jak ženský, to je prostě taky individuální. Takže to není přímo rozdělené na chlapy a ženy.“

R1: „To je strašně individuální, mně přijde, že ty ženy už se tak nějak dotáhly na ty chlapy, a už teďka už asi ne.“

Ženy vidí odlišnosti ve vztazích v tom, že **muži jsou více zaměřeni na fyzickou stránku**, kdežto ženy na duševno. Takhle to vyjadřuje respondentka R5, která si navíc myslí, že **muži potřebují více svobody**.

R5: „Třeba, že chlapi jsou více zaměřeni na vizuální podobu, takže u ženských považují víc ty vizuální stránky, jak vypadají, a ženský spíš to, jakou mají chlapi povahu, ale asi oba dva se u ženský i u chlapa proměňují, že dávají taky důraz na tu povahu a krásu a já myslím, že je primární, že u každého je to, co jsem takhle řekla a chlap potřebuje asi víc prostoru a vědět, že má svobodu a žena myslím, že zase potřebuje vědět, že k někomu patří a že se za ni nestydí a je s ní rád.“

Respondentka R6 vnímá odlišnost v tom, že **muži milují více postupně** a také, že **ženy více přemýšlí nad budoucností**.

R6: „Asi nástup do toho vztahu nebo když se řekne milovat, tak každý podle mě vnímají něco úplně jiného, muži milují postupně, a čím dýl jsou v tom vztahu, tím hlouběji milují, zatímco ženy podle mého vždycky nastoupí s takovou tou explozí těch citů a jsou hrozně růžové ze začátku a tak. A postupně se to uklidní až k tomu dlouhodobému, po

dvou letech se to nějak sjednotí v uvozovkách a taky si myslím, že muži spíš to vnímají, jakože teď a tady chci být s touhle holkou, protože se s ní cítí dobře a chce s ní být teď, že oni nepromýšlí tu budoucnost tolik jak holky.“

Respondentka R7 vyjadřuje názor, že ženy vztahy **prožívají intenzivněji**.

R7: „...že ženský to maj takový intenzivnější.“

Respondentka R11 se domnívá, že **muži pojmají vztah víc komplexně**.

R11: „Myslím, že ženy mají tendenci řešit každou hloupost, přičemž muži to berou komplexně tak, jak to je, a nemají potřebu se v tom vrtat.“

Další respondentka R20 vnímá, že **muži přemýšlí spíše jednoduše** a ženy moc složitě.

R20: „Když je chlap moc jednoduchý a ženská moc složitá asi, nebo jakože tím, jak vlastně muž uvažuje někdy jednoduše, nevím, mě to tak někdy přijde teďkom, je moc jednoduchý a já jsem taková komplikovaná, složitá, on několikrát nechápe a já zas nechápu, jak on nemůže nechápat.“

Ženy více popisují tyto vnímané odlišnosti z pohledu muže, kdežto **muži to popisují ze svého pohledu** a mluví více za sebe. Respondenti R16 a R3 se domnívají, že **muži jsou více zaměřeni na fyzickou stránku ženy**, kdežto **ženy jsou více zaměřeny na duševní stránku**.

R16: „Myslím si, že takový základní rozdíl ve vnímání základního vztahu, že chlapi jsou taková dost materialističtí v tom, že jim je ... to třeba mluvím za sebe a vnímám to i od ostatních kamarádů...“

R3: „Ženy mluví jiným jazykem než muži, tak myslím si, že kluci jako chlapi se dají více zviklat tou fyzickou, tím fyzickým, jak to pojmenovat, no prostě fyzickou stránkou té dané slečny, zatímco ženy si hledají fakt, asi se dívají více do duše.“

Respondent R14 navíc dodává, že **muži se bojí velkých závazků**.

R14: „Muži bych řekl, že v dnešní době se spousta z nich zaměřuje ve svém mládí konkrétně spíše na ty fyzické aspekty partnerky a ten vztah oni dneska dnešní muži mají velký strach z doopravdy velkých závazků.“

Respondent R2 předpokládá, že **ženy do vztahů více investují a hůře nesou rozchody**, kdežto **muži do méně perspektivních vztahů neinvestují**.

R2: „Myslím si, že ženy to prožívají možná víc, tak fatálně jakoby ... když jdou do vztahu, tak mám pocit, že toho dávají víc než muži, jako mám pocit, že my muži do těch

vztahů, které třeba nejsou úplně až tak perspektivní, že tolik neinvestujeme a myslím si, že ... nebo co mám zkušenosti třeba i u známých, tak, že ženy ty rozchody nesou hůř než muži. Jako myslím, že je to tím, že do toho od začátku více investují a myslí si, že to bude na dýl jakože dlouhodobější vztah, a muži to berou jako takový úlet nebo prostě jako třeba něco, co nebude úplně navěky.“

Respondent R3 zmiňuje, že **muži se na začátku vztahu více snaží a ženy snahu očekávají pořad.**

R13: „Přijde mi to, že muži se víc snaží ze začátku a potom by chtěli mít takovou tu jistotu a chtěli by tam mít takovou vyrovnanou linii, kdežto ta druhá strana chce tu snahu jako pořad. Třeba ne úplně velkou, ale prostě aby tam vnímali, třeba každých 14 dní něco.“

9.4.3 Odpověď na výzkumnou otázku č. 1

Cílem této podkapitoly bylo popsat základní aspekty partnerských preferencí u studentů UPOL. Ačkoliv se preference mužů a žen liší, existují obecné trendy, kterým obě pohlaví přikládají velkou důležitost. Pokud jde o vzhled, většina respondentů preferuje sportovní štíhlou postavu a tmavší barvu vlasů. Stran povahových vlastností většina respondentů preferuje partnera, který bude mít smysl pro humor, bude inteligentní, komunikativní, hodný, upřímný a pozitivně naladěný, se kterým si budou dobře rozumět a budou mít nějaké společné hodnoty a zájmy. Jako nejméně žádané vlastnosti byly zmíněny žárlivost a introverze ve smyslu uzavřenosti a lakomství. Z negativních vlastností by respondenti všeobecně u svého partnera tolerovali spíše zlozvyky jako například kouření nebo opilost, ale zase jiní respondenti by tyto vlastnosti vůbec netolerovali. V dovednostech respondenti od svých partnerů očekávají jak praktické dovednosti, tak i duševní, v preferencích dovedností se však obě pohlaví rozcházejí. Pokud jde o zájmy, nejčastěji byl zmiňován sport, cestování a knihy a celkově zájmy související se společenskostí a kulturou.

Dále jsem je popsala preference zvlášť z pohledu žen a mužů. Nadto jsem ženské a mužské preference rozdělila na vzhled, povahu, dovednosti a zájmy. Také jsem se zaměřila, jestli studenti UPOL u svých partnerů preferují spíše podobné nebo rozdílné vlastnosti. Rovněž jsem se pokusila popsat, jaké odlišnosti v prožívání vztahů mezi pohlavím studenti vnímají.

Ženy přikládají větší důležitost povaze než vzhledu. Co se vzhledu týče, na základě analýzy vyplynulo, že respondentky preferují vysoké muže sportovní postavy. Mezi nejvíce preferované pozitivní vlastnosti patří smysl pro humor, inteligence, spolehlivost, zodpovědnost a extroverze. Pokud jde o společně sdílené vlastnosti, ženy preferují ty, které se týkají společné budoucnosti, tedy podobné vize, porozumění a důvěru. Pokud jde o negativní vlastnosti, tak mezi nejméně žádoucí patří žárlivost, sobeckost a introverze. Respondentky by některé negativní vlastnosti a zlovyky ještě tolerovaly, pokud by nepřekročily meze. Muži by podle žen měli umět drobné domácí práce, jako například opravy, dále by si měli umět zjednat respekt, měli by umět komunikovat, organizovat věci a vařit. Co se týče zájmů, tak ženy uváděly, že budou rády, pokud muž nějaký svůj zájem bude mít a také by mohl mít nějaký společný zájem jako ony. Mezi nejvíce zmiňované zájmy patřil sport, hudba, kultura a přátelé. Zmiňované preference jsem porovnala s výsledky z tabulky vlastností vycházejících z dotazníku, přičemž jsem zjistila, že preference uváděné v rozhovoru a v dotazníku byly podobné.

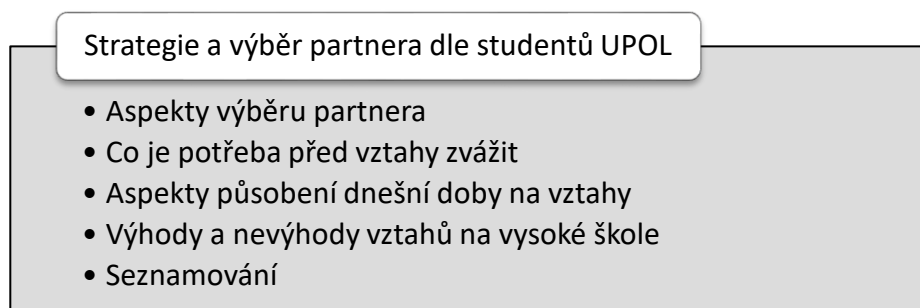
Preference mužů se lišily v tom, že pro muže byl vzhled důležitý spolu s povahou. Muži preferují spíše menší ženy štíhlé postavy. Z povahových vlastností nejvíce preferují komunikativnost, inteligenci, mírnost, upřímnost a to, aby jejich partnerka byla hodná. Pokud jde o sdílené vlastnosti, tak nejvíce preferovali vzájemné porozumění a pak společné zájmy. Negativně vnímané jsou zejména žárlivost a příliš velká maskulinita. Stejně jako ženy by i muži tolerovali některé negativní vlastnosti, pokud by byly v rámci společenských mezí. Muži očekávají, že žena by měla umět vařit, starat se o rodinu a umět naslouchat. Pokud jde o zájmy, preferují nějaký společný zájem a pak cokoliv, co bude jejich partnerku bavit. Mezi nejvíce uváděné patří sport a cestování. Stejně jako u žen, jsem i u mužů uváděné vlastnosti srovnala s daty z dotazníku a zjistila jsem, že se tentokrát shodují jen v některých aspektech. Oproti rozhovoru muži navíc preferovali zodpovědnost, dobrosrdečnost a poctivost. A naopak inteligenci a společným zájmům nepřikládali takový význam, jak se zdálo z rozhovorů.

Dále jsem se zabývala otázkou, jestli studenti preferují partnera s podobnými nebo odlišnými vlastnostmi. 11 respondentů chtělo, aby jejich partner měl spíše podobné vlastnosti. Nejčastější důvody, které je vedly k tomuto předpokladu, byly, že si budou více rozumět, vztah bude stabilnější, bud lépe fungovat a déle vydrží. 5 respondentů si myslí, že pro vztah jsou lepší rozdílné vlastnosti, protože se partneři mohou od sebe navzájem

učit, doplňovat se a obohacovat. 4 respondenti se klonili k názoru, že by to mělo být vyrovnané. Také 8 respondentů se domnívá, že platí přísloví „protiklady se přitahují“, dalších 8 respondentů si myslí, že tohle funguje jen v některých případech nebo u krátkodobých vztahů. Pokud jde o to, jak studenti vnímají odlišnosti v prožívání vztahů mezi ženami, jednou z vnímaných odlišností je, že muži jsou zaměřeni na vzhled a ženy na povahu, objevuje se dále názor, že žena vztahy více řeší a více do nich investuje než muž, a také, že myšlení žen je složitější a mužů jednodušší.

9.5 Strategie a výběr partnera dle studentů UPOL

Schéma č. 3: Přehled výkladu strategií a výběru partnera dle studentů UPOL

9.5.1 Aspekty výběru partnera

Tato podkapitola se zabývá tím, co působí na výběr partnera z pohledu studentů UPOL; zde popisovaná oblast se přitom přirozeně prolíná s předchozí podkapitolou.

13 respondentů (R1, R6, R7, R9, R10, R13, R14, R15, R16, R17, R18, R19, R20) se domnívá, že na výběr partnera působí **vzhled, první dojem a vystupování**.

Například respondentka R7 si myslí, že vzhled je pro ni rozhodující.

R7: „*Tak třeba z mého pohledu, je vidět to, jak ten člověk vypadá, a to je podle mě jako rozhodující, když to v tom nevidíš, tak přes to vlak nejede a dál už se asi člověk nemusí tím člověkem moc zabývat, ale samozřejmě, že jsou i výjimky.*“

Respondent R14 se domnívá, že obecně vzhled hraje důležitou roli při výběru partnera.

R14: „*V obecných rovinách je to vzhled, jednoznačně vzhled hraje hlavní roli ve většině vztahů.*“

Pro respondentku R18 je první dojem hlavním kritériem při výběru partnera.

R18: „*Asi ten první dojem.*“

Šest respondentů si myslí, že značný vliv mají taky **vlastnosti, povaha** (R1, R4, R9, R13, R17, R19).

R4: „No já nevím, tak ty vlastnosti, jaký ten partner má.“

Respondent R19 mluví o to, že je důležitý první dojem a potom vlastnosti.

R19: „První dojem, že ji vidíš a zaujme tě, a pak třeba zjistíš, jaké má vlastnosti, samozřejmě ji musím potkat, taky místo, kde je, jak se chová.“

Pět respondentů (R1, R2, R3, R8, R16) si myslí, že na výběr partnera působí **rodina**, popřípadě **výchova**.

R1: „Tak samozřejmě, jak vypadá, jaký je, a tady ty věci, ale přijde mi, že v tom hraje hroznou roli třeba takový to, na co jsem zvyklá já od rodiny, jaký jsou muži v mé rodině a taky na základě toho, ale pro mě ten výběr je hlavně to, jaký má vlastnosti, abychom si rozuměli, i ten vzhled je jako důležitý, okolí to asi taky ovlivní, nechám si docela i ráda poradit od ostatních.“

Čtyři respondenti (R3, R6, R10, R16) zmiňují, že **kamarádi** mají vliv na výběr partnera.

R16: „S výběrem člověka, když už se rozhoduje, jestli s ním dlouhodobě bude, dělají dost věcí okolní faktory jako je rodina, přátelé, práce, kterou má nebo studium, které dělá. A v podstatě to prostředí, v kterém se pohybuje, tam taky dělá dost.“

Šest respondentů (R1, R2, R5, R8, R15, R16) si myslí, že nějakou roli při výběru partnera hraje taky **prostředí a okolí**.

R3: „Ovlivňuje ho prostředí, ve kterém se člověk nachází, kamarádi, známí, to si myslím, že má vliv na to, hodně si myslím, že to ovlivňují i rodiče, nebo výchova a rodina ve které byl člověk vychovaný.“

Dva respondenti si myslí, že určitý vliv má **věk** (R2, R5), dvě respondentky uvádí **roční období** (R5, R6) a tři respondentky považují za důležitou pro výběr partnera **přitažlivost** (R6, R9, R11).

Respondentka R6 dělí přitažlivost na fyzickou a duševní, s tím, že obě jsou pro ni důležité.

R6: „Určitě fyzická přitažlivost a potom určitě i duševní přitažlivost. Myslím, že to jsou dva hlavní body.“

Respondentka R5 popisuje, že na volbu partnera mimo jiné působí, věk, roční doba, prostředí a aktuální rozpoložení.

R5: „Výběr partnera ovlivňuje takový momentální stav toho, jestli jsem dlouho partnera neměla, nebo kolik mi taky bylo let, když jsem se do něj zamilovala, nějaká atmosféra v té době, kdy jsem ho třeba potkala, že i roční období, možná prostředí.“

Dva respondenti (R2, R8) se domnívají, že jsou důležité **zájmy**.

R8: „Pak určitě rodina, jaký vidíš příklad v rodině, nějaké kulturní prostředí, zájmy.“

9.5.2 Co je potřeba před vztahem zvážit

Sedm respondentů zmiňuje, že je potřeba zvážit, jestli **má vztah budoucnost** (R1, R6, R8, R10, R15, R17, R18).

R9: „Jestli to má budoucnost. Protože pak ztratit v nějakém vztahu nějakou dobu, je špatné podle mě.“

R1: „Já se vždycky snažím představit takovou tu budoucnost, takže to, jestli spolu budeme takhle fungovat i v budoucnu, jestli to není náhodou jenom nějaký zrovna současný pobláznění něčeho, a přemýšlím i o tom, jestli si sedneme, jestli si bude rozumět i s mojí rodinou, a uvažuji i o tom, co třeba studuje, jestli bude mít práci, jestli nám to spolu bude klapat i tady v tom, a asi tak.“

Šest respondentů (R3, R4, R7, R9, R17, R18) se domnívá, že by člověk měl zvážit, zda **chce do vztahu jít**, popřípadě **s tím partnerem žít**.

Respondent R3 vyjadřuje názor, že člověk by měl jít do vztahu na sto procent, a pokud není rozhodnutý, tak by do vztahu jít neměl.

R3: „Zvážit to, jestli do toho jde na sto procent, protože takové to, jo prostě známe se, myslím si, že jsi fajn holka, pojďme to zkusit, to asi není zrovna košer, a myslím, si že by měl zvážit, jestli o to ten daný člověk cítí na sto procent a jestli je odhodlaný do toho jít naplno.“

Respondent R4 si myslí, že by měl každý člověk zvážit to, jestli chce život ve vztahu.

R4: „Jestli třeba v tom vztahu chce být nebo ne, jestli mu nevyhovuje spíš ten život sám se sebou a jestli je na to připraven být partnerem, jakože dělit se, nějaká ta tolerance, a takové věci.“

Tři respondenti (R2, R18, R19) jsou toho názoru, že by se měly zvážit **klady a záporry (pro a proti)** partnera.

Konkrétně respondent R2 si myslí, že pokud člověk chce perspektivní vztah, měl by zvážit pro a proti partnerky a také rodiny.

R2: „Když je člověk starší nebo když by chtěl nějaký perspektivnější vztah, tak si myslím, že je důležité, aby zvážil pro a proti hlavně té partnerky jednak pro a proti třeba v rámci rodiny, jestli třeba rodina bude respektovat tu jeho partnerku, nebo naopak partnera a tak.“

Dva respondenti (R4, R5) vnímají, že je důležité, aby byl člověk na vztah **přípravený**. Takto to například vidí respondentka R5: „Myslím si, že by měl zvážit to, jestli je sám zralej na vztah, jestli si nepotřebuje jenom zalepit nějakou svoji bolístku nebo vyplnit čas, ale měl by nejdřív začít pracovat na sobě, na svý osobnosti, aby měl dostatek sebevědomí i bez partnera, aby měl záliby i bez partnera a potom už asi může do toho skočit. Jo a aby ještě měl seřazené správně svoje priority, postoje.“

V dalších názorech se již respondenti neshodli a pouze jednotlivě uváděli, že by měl člověk zvážít, vzájemnou slučitelnost s partnerem, porozumění, zabezpečení, lásku, priority, zda chce i dávat, nejen brát, zodpovědnost a funkčnost.

9.5.3 Aspekty působení dnešní doby na partnerské vztahy

Ohledně toho, jak studenti vnímají působení dnešní moderní doby na vztahy, asi polovina respondentů vnímá vývoj společnosti spíše pozitivně a polovina spíše negativně.

Jedním z vnímaných aspektů soudobé mentality je podle respondentů **svobodnější výběr partnera** (R2, R9, R12, R16).

Například respondent R2 vnímá tuto změnu pozitivně, ale zároveň má pocit, že někteří lidé o svobodný výběr nestojí.

R2: „A tak si myslím, že v dnešní době je to svobodnější, což určitě vítám, nebo myslím si, že to je určitě dobře oproti minulosti, ale na druhou stranu mám někdy pocit, že hodně lidí tento svobodný výběr mít ani nechce, nebo že třeba znám pár lidí, kterým by naopak asi víc vyhovovalo, kdyby to měli dané, kdyby do toho rodiče víc kecali, protože nejsou schopní nebo neradi se rozhodují sami.“

Respondent R16 vnímá pozitivně, že lidé mají možnost ze vztahu odejít.

R16: „Vnímám to, že ta společnost je uvolněnější, ale to vnímám spíš pozitivně v tomhle smyslu, že lidi mají možnost odejít z toho vztahu, aniž by byli pranýřováni tou společností.“

Respondent R12 si myslí, že díky menšímu společenskému tlaku si partnery vybíráme kvalitněji.

R12: „Myslím si, že dneska si partnery vybíráme kvalitněji, když na nás není takový společenský tlak a můžeme si více vybrat podle svého než podle něčeho, nějakého rodinného tlaku nebo tak.“

Respondenti R13 a R14 si myslí, že v dnešní době si **lidé hledají partnery na kratší dobu**.

R13: „Dneska to vnímám spíše tak jako, že by to byl trend měst až velkoměst, protože to berou na kratší dobu nebo že se rozhodují, že třeba zkusí, a když to nevyjde, tak to zase zkusí.“

R14: „Myslím si, že trend je takový, že lidé si dneska nevybírají partnery, kteří jsou dobří v dlouhodobém horizontu, ale spíš krátkodobě.“

Respondentky (R1, R6, R18) vyjádřily, že v dnešní době se hodně **vztahy navazují přes internet**.

Respondentka R1 popisuje svoji zkušenost a myslí si, že lidé se mohou díky internetu lépe poznat ještě před začátkem vztahu.

R1: „No, já zase můžu mluvit z vlastní zkušenosti, se současným partnerem jsme se seznámili skoro tak nějak i víc přes ty sociální média a tak a můžu říct, že z počátku třeba úplně mi nebyl moc sympatickej, a kdyby neexistoval ten Facebook a tady to všechno, tak bysme se ani blíž nepoznali, tak spolu ani vůbec nejsme, si myslím, že dřív to bylo takový víc akční, že jsi musela přímo přijít a zeptat se ho, nepůjdeme spolu někam? A teďka si myslím, že v té moderní době se můžeme mnohem líp poznat ještě před tím, než se třeba vrhneš do toho vztahu.“

Respondentka R6 to vnímá ze svého pohledu zase spíše negativně, protože lidé ztrácí schopnost osobního kontaktu.

R6: „Asi je to pro některé složitější v tom, že je dneska vícero virtuálních možností, už od dětství celkově, dneska ti mladí, jsem na to zvědavá, jak v budoucnu se budou socializovat, protože upadají takový ty tábory a tak podobně, jak to bývalo dřív, a tak ti lidi nejsou schopni toho kontaktu osobně, a tak se seznamují přes internet, a to není úplně dobře, protože prostě jsou to jenom psaná slova a člověk může lhát, zkrášlovat a podobně, a o to je to těžší asi.“

Respondenti R7 a R19 se domnívají, že v dnešní společnosti je **problém nějakého partnera sehnat**.

R7: „Dříve ty sňatky nebo ty vztahy byly tak nějak z rozumu, třeba nebo prostě kvůli tomu, že chtěli se vzít, tak spolu prostě zůstali, a teď už je to takový, že těch možností je, nebo ty lidi to vnímají tak, že těch možností je mnoho a je těžký si vybrat někoho, kdo by vyhovoval tomu druhému, si myslím.“

R19: „Dneska společnost jako lidí má hodně problém nějakého partnera sehnat.“

Dva respondenti (R3, R4) si myslí, že dnešní doba je hodně o **fyzických stránkách vztahu**.

R3: „Já si myslím, že hodně velký důraz je kladený na určité vzory ve společnosti, které diktují, jak by měl vypadat ideální partner – partnerka, což vede k tomu, že to ovlivní mladé lidi, nejen mladé lidi, ale obecně k tomu, jaké typy partnerů bychom si měli vybírat. Takže myslím si, že taková ta, takový ten trend toho vnucování různých, různých vzorů a zároveň si myslím, že je větší důraz kladený na fyzickou stránku vztahu ne na tu duchovní, na to porozumění a komunikaci.“

R4: „Myslím si, že v dnešní době je to spíše o takových těch fyzických věcech než předtím.“

Respondenti R17 a R20 vnímají, že dnešní doba je hodně **zrychlená** i ve vztazích.

R17: „Tak dnešní doba je taková strašně zrychlená. Chcou mít všechno tak nějak hned a jede se spíš na množství jak na kvalitu.“

R20: „Mě to přijde na jednu stranu hrrr, jako strašně narychlo, jako dnešní doba to asi tak ne, že vyžaduje, je to ale prostě všechno takové uspěchané a tím, jak je všechno uspěchané, že jde dopředu, a myslím, že se ti lidi prostě dostatečně nepoznají.“

Respondent R10 vnímá, že dnes jsou **jiné priority** ve vztazích než dříve.

R10: „Ty priority jsou jiné, jsou otevřené hranice, člověk chce cestovat, chce něco zažít. Je strašně moc možností, člověk může studovat vesměs do nekonečna, může cestovat, hodně se i teď preferuje i kariéra. Člověk chce, aby to i dítě, nebo ten vztah byl plnohodnotný, měl jako peníze na to, především s tím dítětem a ta kariéra v tom hraje asi hodně roli.“

Respondentka R8 vnímá **strach z vážných vztahů** ve společnosti.

R8: Spíš já se bojím, já si myslím, že se spousta lidí bojí manželství, že uzavírat vztahy na vážno, takže si myslím, že dřív naopak to bylo v tom, že kdo byl svobodný, tak byl divný. Když zůstala holka nevdaná nebo kluk, tak to bylo něco, řekněme, společensky nižšího. Ovšem je to dneska spíš právě módní trend zůstat sám, nezávislý, svobodný a

tak, takže možná i to je taková jedno z kritérií, které ovlivňuje výběr partnera v dnešní době.

Respondentka R15 vnímá **větší propojenost** ve vztazích.

R15: „Myslím si, že si víc hledáme lidi, se kterými se opravdu dokážeme propojit. Nejenom na té úrovni, co ty uděláš pro mě a co já udělám pro tebe, ale že je v tom něco hlubšího.“

9.5.4 Výhody a nevýhody partnerských vztahů na vysoké škole

Výhody

Jednou z výhod vztahů na vysoké škole je **společný čas**, který pár může trávit společně. Respondenti (R1, R5, R8, R12, R16, R17, R18, R19, R20) si myslí, že studenti mají hodně volného času, který mohou trávit společně s partnerem. Také čas mají podobně rozvržený, mají stejně prázdniny a zkouškové období.

Respondentka R8 uvádí příklad: „Třeba když je jeden již pracující a druhý se učí, tak naopak ten má během roku více času na rozdíl od toho pracujícího, který má pořád stejné množství času a pak přijde zkouškové a ten vysokoškolák, řekněme, vypne a úplně neexistuje a ten pracující by právě vyhledával ten čas, takže vysokoškoláci mají výhodu v tom, že mají volný čas jako stejně, mají prázdniny společně na rozdíl od pracujících.“

Další výhodou je, že studenti mohou mít s partnerem **společné zájmy** (R1, R3, R12, R13, R14, R17).

Namátkou Respondent R17 je přesvědčen, že studenti se snaží svoje záliby skloubit tak, aby si na sebe našli čas.

R17: „Jako výhody máš třeba podobné záliby. Snažíš se ty záliby skloubit tak, aby sis s tím svým protějškem na sebe ten čas našla. Tak pak jsou třeba ty záliby podobné a trávíš spolu víc času. To jsou výhody, jako to nezpochybňuji.“

Respondenti R2 a R9 si myslí, že výhodou vztahů na vysoké škole je **stejný intelekt**.

Respondent R2 si myslí, že díky stejné inteligenci mohou lépe komunikovat: „Tak výhody určitě ty, že si mají co říct, že když jsou ze stejného oboru nebo naopak z rozdílných oborů, tak si myslím, že si vystačí i tak intelektuálně a co se týče témat.“

Tři respondenti (R3, R6, R13) berou jako výhodu to, že pár pochází ze **stejného prostředí** vysoké školy.

R6: „Tak výhody jsou v tom, že se potkají v podobném prostředí, takže jsou na tom sociálně jako stejně.“

Tři respondenti (R3, R6, R13) se domnívají, že výhodou je **přibližně stejný věk**.

R13: „Tak stejné prostředí, stejný věk, třeba podobné záliby. Prochází tím samým, což může sblížovat.“

Šest respondentů (R4, R7, R8, R10, R13, R15) si myslí, že vztah mezi studenty vysoké školy je výhodný v tom, že lépe **navzájem chápou svoje studijní povinnosti**, mohou **se podporovat a radit si**.

R15: „Tak je to fajn, že jste na stejné vlně a podporujete se v tom studiu. Já jako vidím jen ty výhody.“

R7: „Výhody jsou to, že jsou oba studenti a rozuměj těm úkolům, nebo povinnostem toho druhého, například ve zkouškovém období, že se prostě učeň a nemá tolik času na ostatní věci.“

Tři respondenti (R6, R12, R14) zmiňují, že vztahy na vysoké škole jsou **vyspělejší a dlouhodobější** oproti třeba vztahům na střední škole.

R14: „Podle mě právě je charakteristické pro ty vztahy ta dlouhodobost, protože právě proto, že na vysokých školách se lidé dávají dohromady z jiných důvodů než v jiných případech, kdy se setkávají lidé. To je díky tomu, že si rozumí a že si naopak lépe vybírají své partnery, protože si většinou člověk si vybere právě toho na vysoké škole, který má ty podobné zájmy a dokáže se s ním pobavit, a tyhle vztahy mají podle mě větší šanci na dlouhodobou výdrž – dá se říct – než vztahy jiné.“

Dvě respondentky (R1, R7) pokládají za výhodu, že studenti spolu můžou **bydlet**.

Konkrétně respondent R1 uvádí: „Tak výhody jsou v tom, že často spolu asi bydlej, jako třeba my, můžou spolu sdílet takový ty zájmy.“

Nevýhody

Respondenti (R1, R2, R17) si myslí, že nevýhodou vztahů na vysoké škole je, že partneři mohou **řešit pouze školu**, která může být tím jediným, co je spojuje, a nemusí už řešit běžné problémy, které potom nastanou, a můžou způsobit rozpad vztahu.

R2: „Naopak si myslím, že hodně kamarádů, co chodí na vysoké škole se spolužačkami nebo s lidmi, co taky studují vysokou, že se baví jenom o oboru a jenom o těch škol-

ních věcech, a potom, třeba když dostudují, tak začnou pracovat a jsou takové ty problémy běžného života, tak to často ten vztah pohřbí.“

Čtyři respondenti (R3, R4, R6, R18) vnímají, že vztahy na vysoké škole jsou spíše **krátkodobé** vlivem toho, že si studenti **chtějí užívat**.

R6: „Studentský život svádí tomu, že ti lidi si chtějí užívat atd. a cestovat, což mnohdy taky jako neprospívá jako těm vztahům.“

R3: „Studentský život je pojem, že prostě užít si, vybouřit se, chodit do klubu a tak podobně, takže to může mít tu nevýhodu, že pokud třeba už jeden z nich chce ten vztah posunout dál, nebo ho bere vážněji, tak často může dojít k těm rozepřím a je jednoduché vlastně v tom studentském prostředí, kde je hodně vrstevníků a hodně lidí s podobnými zájmy, si najít třeba někoho, kdo zrovna vyhovuje tomu, těm aktuálním požadavkům.“

Čtyři respondenti (R5, R8, R11, R16) považují za nevýhodu finanční **závislost na rodičích** a **nedostatek financí** celkově.

R11: „Že není možné dostat tolik financí, aby si mohli plnit plány, které chtějí momentálně zažívat.“

Pět respondentů (R5, R12, R13, R19, R20) pokládá za nevýhodu **vzdálenost**, pokud mají studenti od sebe hodně vzdálené bydliště nebo pokud každý studuje na jiné škole v jiném městě.

R19: „No nevýhoda je v tom, že pokud se potkají na výšce a každý je z nějaké dálky, tak pak musí dojíždět.“

Tři respondenti (R4, R7, R18) vnímají, že vztah na vysoké škole může být do jisté míry **omezující**, pokud jde o zábavu nebo nějaké rozhodnutí.

R4: „Možná omezenost v rozhodování, že možná by se ten jeden ohlížel na toho druhého a nechtěl by cestovat na nějakou stáž, dejme tomu.“

Respondent R5 si myslí, že se vztahy na vysoké škole zbytečně **prodlužují** (jsou přechozené) a **odkládá se rodina**.

R5: „Hodně často se stává, si myslím, že nastává ten přechozenej vztah, kdy lidi by rádi spolu byli, ale už trvá ten vztah stereotypně tak dlouho, že potřebujou už se někam posunout, ale ten posun už je takovej oddálenej, že už se to možná ani nedá vrátit zpátky a vztah se rozpadne.“

9.5.5 Seznámení

Všichni respondenti jsou toho názoru, že **šance potkat partnera** a vytvořit vztah jsou na vysoké škole **vysoké**.

Takto to popisuje respondent R3: „*Jako já si myslím, že to je jedna z velkých příležitostí potkat člověka, který je jakoby se mnou přibližně stejně starý, může mít podobné zájmy, a určitě třeba cíle, které se můžou shodovat, že přece jen když už jdeme studovat vysokou školu, tak tam jdeme s určitým cílem.*“

Respondentka R8 si myslí, že člověk má šanci minimálně poznat nové lidi.

R8: „*Tak pokud člověk není asociál, nezná jenom cestu do školy, ze školy, chodí do nějakých těch aktivit nebo tak nějak žije společenským životem, tak si myslím, že minimálně má šanci poznat nové lidi. Jestli si z nich udělá partnery, to už záleží na něm, ale minimálně ta šance, že by mohl někoho potkat, tu je.*“

Respondentka R1 si myslí, že šance potkat potencionálního partnera je vyšší než na střední škole.

R1: „*Já myslím, že docela vysoké, že tady už nemáme tolik školních povinností přes rok, vlastně jenom to, kdy se učíme na zkoušky, tak já myslím, že docela vysoký, tak já mám toho volného času docela dost, takže myslím, že třeba určitě vyšší než na té střední škole.*“

Podle respondentů se studentské páry nejčastěji **seznamují ve škole na přednáškách**, na **akcích školy, zájmových aktivitách, v barech a kavárnách, na studentských večířkách**, na **kulturních akcích, v knihovně, na brigádách**.

R2: „*Tak myslím si, že pokud to jsou spolužáci, tak ve třídě nebo na přednáškách nebo, a potom si myslím, že bary, kavárny, nevím, nějaké večírky.*“

R6: „*Na nějakých školních akcích, ve škole, pokud se čistě zaměříme na to, že se seznámí na vysoké škole, no tak akce nějaké, diskotéky, případně soukromé oslavy mezi známými, říkám ty společné akce a tak, říkám při brigádách, že jo, se taky můžou najít.*“

9.5.6 Odpověď na výzkumnou otázku č. 2

Cílem této podkapitoly bylo popsat základní aspekty výběru partnera u studentů UPOL a také témata, která s tím souvisejí. Pokud jde o významné aspekty ve výběru partnera, studenti pokládají za důležitý vzhled, první dojem, vystupování, povahu, vlastnosti, rodinu a výchovu, kamarády, prostředí, věk, roční období, přitažlivost a zájmy. Studenti si

myslí, že by měl člověk před vstupem do vztahu zvážit, jestli má vztah budoucnost, jestli chce vztah s tím konkrétním člověkem, klady a zápory partnera a zda je na vztah připravený.

Působení dnešní doby vnímá polovina studentů spíše pozitivně a polovina spíše negativně. Hlavní aspekty související se soudobou mentalitou jsou: svobodnější výběr partnera, utváření více krátkodobých vztahů, navazování vztahů přes internet, problém sehnat vhodného partnera, v popředí je fyzická stránka vztahu, doba je zrychlená, lidé mají jiné priority, je moc možností, mladí lidé mají strach z vážných vztahů, větší propojenost ve vztazích.

Dále jsem se zabývala výhodami a nevýhodami vztahů mezi studenty vysoké školy. Mezi výhody studenti řadí: společně trávený čas, společné zájmy, přibližně stejný intelekt, stejné prostředí, stejný věk, studenti navzájem chápou svoje studijní povinnosti a podporují se při studiu, vztahy jsou podle některých respondentů dlouhodobější a vyspělejší.

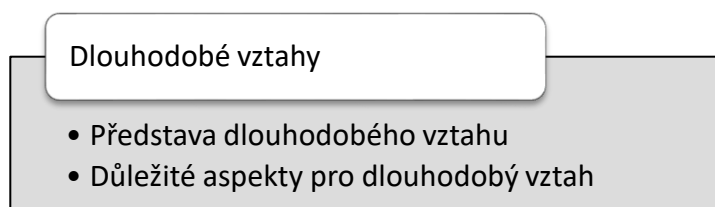
Naopak za nevýhody považují: pár řeší pouze školu, chtějí si užívat, což způsobuje krátkodobost vztahů, nedostatek financí a závislost na rodičích, omezení v rozhodnutích, prodlužování vztahů a odkládání rodiny.

Většina studentů se shoduje, že na vysoké škole je vysoká šance navázat partnerský vztah. Studenti nejčastěji poznávají svoje partnery ve škole, na školních akcích, při společných zájmech, v barech, na večírcích, kulturních akcích, v knihovně a na brigádách.

9.6 Dlouhodobé vztahy

Uvedené téma se v rámci výpovědí respondentů objevovalo velmi často v různých souvislostech. V této podkapitole bych se chtěla zaměřit na to, co si studenti UPOL představují pod pojmem dlouhodobý vztah a co je podle nich, pro tento vztah důležité.

Schéma č. 4: Přehled výkladu dlouhodobých vztahů

9.6.1 Představa dlouhodobého vztahu

Pokud jde o představu dlouhodobého partnerského vztahu, respondenti nejčastěji v této souvislosti zmiňovali, že se jedná o vztah, kdy se dva lidé spolu tvoří vztah **delší dobu** (R7, R9, R14, R18, R19), **dobře se znají** (R4, R16), **plánují budoucnost**, (R7, R9), **bydlí spolu** (R4, R7, R16) či **si navzájem důvěřují** (R4, R1).

R9: „No tak aby to trvalo delší dobu, abychom si rozuměli, měli stejný hodnoty, názor o budoucnosti a aby to klapalo.“

R7: „Dlouhodobý vztah je, když s někým seš tak dlouho, že už spolu bydlíte a plánujete budoucnost.“

Respondentka R5 si dlouhodobý vztah představuje následovně: „Budování vztahu, celkové pracování na vlastní osobnosti jednotlivce, společné dorozumívání a učení se spolu žít.“

Někteří respondenti udávali, že ani tak **nezáleží na délce vztahu** (R1, R8, R14, R17), ale spíše na subjektivním prožívání a dalších aspektech.

R1: „Myslím, že tak úplně nezáleží na té délce, ale spíš vědět, že ten člověk je opravdu ten, se kterým chci už opravdu strávit zbytek života.“

R8: „To možná ani nezávisí na délce, jestli je to třeba půl roku, rok nebo deset let, dvacet, ale spíš asi první, co si spíš vybavím je, tak vztah, který ti dva myslí vážně, že to není takový přelétavý, je to takový řekněme zodpovědný vztah; takhle bych to spíš definovala.“

R17: „Tak hlavně aby byl vztah tak nějak vyrovnaný, prostě harmonický. Jako musí si ti dva hlavně rozumět, musí si najít kompromis, asi tak bych to řekl.“

Pokud jde o to, **za jakou dobu se dá vztah považovat za dlouhodobý**, většina respondentů udává interval od **půl roku do 4 let a více**. Muži většinou udávali kratší dobu, od půl roku do 2 let než ženy, jejichž názory byly více rozptýlené, tedy od půl roku do 4 let a více. Pro větší přehlednost jsou údaje o délce znázorněny v tabulce.

Tabulka č. 4: Odkdy považují respondenti vztah za dlouhodobý

Odkdy	Respondenti
Půl roku a více	R11, R13, R16, R17, R20
1 rok a více	R3, R19
1 až 2 roky	R4, R10
2 a více let	R2, R6, R12
3 a více let	R11, R14
4 a více let	R1, R18

Respondent R2 popisuje svoji zkušenost s vnímáním dlouhodobého vztahu takto: „U mě se tento pojem nějakou dobu měnil, že třeba když jsem předtím prošel několika vztahy, no předtím, dejme tomu na střední škole jsem si představoval dlouhodobý vztah jako vztah, který je déle než tři měsíce, jako v řádech měsíců, ale od té doby, co jsem se svojí současnou partnerkou, tak jako si představuju v řádech let, jakože je to dlouhodobý vztah, jakože je to třeba plus mínus, tak dlouhodobý vztah беру třeba od dvou let nahoru.“

Respondent R14 délku vztahu vnímá takto: „Vztah, který vydrží – dejme tomu – několik let, ale je to velice – bych řekl, dejme tomu – subjektivní z hlediska toho, jak člověk vnímá dlouhodobý vztah. Já konkrétně bych vnímal dlouhodobý vztah nejméně 3 roky spolu.“

9.6.2 Aspekty důležité pro dlouhodobý vztah

Mezi nejdůležitější aspekty pro dlouhodobý, kvalitní vztah podle studentů UPOL patří zejména **komunikace**, kterou při výpovědích zmínilo 11 respondentů (R2, R3, R5, R6, R9, R11, R12, R13, R15, R16, R17).

R6: „Komunikace, všeobecně už od začátku komunikovat úplně o všem, nejenom mluvit o tom, co se událo, ale o tom, co mi ve vztahu nevyhovuje, mluvit o těch problémech hnedka, jak vzniknou, nebo nejenom problémech, ale celkově, když se něco stane, tak o tom mluvit.“

R16: „Jednak musí ti lidi spolu vycházet dobře, což znamená, že si musí komunikovat spolu, když jim něco vadí, tak si to musí vykomunikovat, a pokud to není nějaký zásadní problém, tak na tom zapracovat, aby to člověku nevadilo, ale první to musí vědět, aby to dokázal změnit.“

Další důležitými aspekty dlouhodobého vztahu jsou **tolerance** (R1, R2, R5, R8 R19) a **důvěra** (R2, R4, R10, R11, R20).

R2: „Zase se budu asi opakovat, ale myslím si, že důvěra, umění kompromisů, tolerance.“

4 respondenti (R2, R8, R9, R13) si myslí, že nezbytné je také **umění kompromisů**.

R9: „Umět dělat kompromisy. No to je asi nejdůležitější umět dělat kompromisy. Ale zároveň jakoby úplně neustupovat, úplně ve všem se nedá ustoupit.“

R8: „Kompromisy, bez nich to nejde. Pokud člověk vyloženě stojí na svém a nepřemýšlí, že by se třeba nějak sám změnil, tak si myslím, že to nemá moc smysl, ale jsou věci, které člověk musí překousnout nebo se sám změnit, což si myslím, že je taky výhoda toho vztahu, že ten vztah to tak nějak formuje, že může třeba ukázat tvé negativní vlastnosti, na kterých můžeš pracovat, anebo ti je naopak právě neukáže.“

Je zajímavé, že v dalších aspektech se názor mužů a žen rozchází. **Ženy** si myslí, že důležitým aspektem pro dlouhodobý vztah je **vzájemné porozumění** (R1, R5, R7, R9).

R7: „Tak důležité je vzájemné porozumění, společný představy o budoucnosti.“

Potom se také u žen objevilo téma **respektu** (R1, R15, R20).

R1: „Vzájemný respekt, jak už to přijmout vlastnosti toho druhého a jako jeho trošičku nechat to, co chce dělat, jako nějaká ta tolerance a hlavně to, aby si ti lidé vzájemně rozuměli.“

Dalším důležitým aspektem u žen je **přitažlivost** (R6, R7, R11) a **láska** (R11, R20).

R11: „Určitě láska, přitažlivost, komunikace a důvěra.“

R20: „Hlavně ta láska, když ty dva přitáhlo něco k sobě a ví, že by to i přes to všechno, přes rozdíly mohlo jít, tak si myslím, že to hodně stojí na tomto, jakože když má člověk někoho rád a přijímá ho takového jaký je.“

Pro muže zase byla důležitým tématem určitá **volnost a svoboda** ve vztahu (R10, R12) a také **upřímnost** (R10, R16).

R10: „Především důvěra. Nějaká ta upřímnost samozřejmě. Svým způsobem i volnost, aby ten kluk šel do té hospody s těma kámošama, aby ta holka šla s holkama na nějakou dámskou jízdu. Aby to nebylo, musíme být furt spolu. A tak benevolence obou partnerů. Je to jich dvou vztah, neměl by jeden partner převažovat, mělo by to být vyrovnané.“

R12: „Aby si ti lidi seděli, aby byli schopni komunikovat hlavně a mít taky každý svůj prostor. Ať to není, že třeba sice bydlí spolu, ale jsou třeba furt spolu, takže každý by si měl

zachovat tu svoji sféru, svoje přátele. Každý by měl mít trochu tolerance, já půjdu večer ven, ty půjdeš večer ven a nebude to vadit, takhle.“

9.6.3 Odpověď na výzkumnou otázku č. 3

Třetím výzkumným cílem bylo zjistit, jakou představu mají studenti UPOL o dlouhodobých vztazích a které aspekty jsou pro ně důležité. Studenti si nejčastěji dlouhodobý vztah představují jako vztah, který trvá delší dobu, partneři se dobře znají, plánují spolu budoucnost, někdy bydlí spolu a navzájem si důvěřují. Pokud jde o minimální dobu, za jakou už považují vztah za dlouhodobý, tak respondenti udávali interval od půl roku do 4 a více let. Tato doba byla kratší u mužů a delší u žen. Někteří respondenti udávali, že doba není důležitá, ale spíše subjektivní prožívání.

Mezi základní aspekty, které jsou důležité pro dlouhodobý vztah podle respondentů, patří především komunikace, tolerance, důvěra a kompromisy. Pro ženy pak byl významný i respekt, vzájemné porozumění a přitažlivost. U mužů se zase objevilo téma volnosti, svobody a upřímnosti.

9.7 *Působení rodinného prostředí na výběr partnera*

Tato podkapitola se zabývá analýzou rozhovorů vzhledem ke čtvrté výzkumné otázce, tedy jak rodinné prostředí působí na volbu partnera a na pohled na partnerské vztahy. Nejprve se zabývám pozitivním a negativním působením rodinného prostředí z pohledu respondentů, poté se zaměřím na to, co by chtěli změnit, v čem by nechtěli být stejní jako rodiče. Rovněž se pokusím popsat, jestli si respondenti vybírají partnery podle svých rodičů. Nakonec se zaměřím na to, co si respondenti myslí o tom, zda by měli rodiče zasahovat do vztahu.

Schéma č. 5: Přehled výkladu působení rodinného prostředí na výběru partnera

Působení rodinného prostředí na výběr partnera

- Pozitivní působení
- Negativní působení
- Volba partnera podle vzoru rodiče
- Názor na zasahování rodičů do vztahu

9.7.1 Pozitivní působení rodinného prostředí

Celkem sedmnáct z dvaceti respondentů popsalo, že na ně rodina měla spíše pozitivní dopad v oblasti pohledu na partnerské vztahy. Mnoho studentů vnímá, že vztah a přístup jejich rodičů je pro ně inspirací a příkladem.

Nejčastěji uváděným pozitivním působením byl **příklad vztahu rodičů** v tom, že jsou **spolu dlouho, že spolu dobře vychází, mají se rádi** a vytvořili **funkční rodinu** (R2, R6, R7, R10, R16, R19). Například respondent R16 popisuje, že je pro něj důležité vidět, že jde vytvořit funkční dlouhodobý vztah.

R16: *„Z hlediska partnerských vztahů mě rodiče ovlivnili úplně ve všem. Jakože jsou v manželství strašně dlouho, ačkoliv mají mezi sebou různé rozdíly, ale dost na úrovni, jak dlouho spolu jsou a jaká tam musí být ponorka po těch letech. Myslím si, že mě to ovlivní spíš do budoucna než teďka, ale když rodiče mají spolu hezký vztah, jakože mají, a to manželství je – myslím si – strašně silné pro ně a důležité, tak si myslím, že je to velkou inspirací, a hlavně jde vidět, že to jde být s někým dlouho a že to může fungovat z toho hlediska.“*

Respondentka R7 vnímá, že ji rodiče ovlivnili v pozitivním vnímání dlouhodobých vztahů.

R7: *„Ovlivnili mě tím, že prostě jsou spolu celou dobu, nebo prostě nejsou rozvedení, takže mám vztah pozitivní k těm dlouhodobým vztahům.“*

Respondent R2 popisuje, že rodiče jsou mu příkladem v tom, že dokázali vybudovat funkční rodinu.

R2: *„Myslím si, že příkladem mi mohou být v tom, že spolu vydrželi dlouho, že jsou spolu skoro 30 let, že dokázali vybudovat funkční rodinu, že se prostě moc nehádají.“*

Významný dopad na respondenty mělo i **rodičovské působení** z hlediska **výchovy** (R8, R20), **předávání hodnot** (R3, R5, R9, R11, R20) a **přístupu k dětem** (R8, R11, R15).

Pro ilustraci uvádím, jak respondentka R8 vnímá působení rodičů ve výchově a přístupu: *„Určitě výchovou, že jo přístupem, jakým jaký ke mně měli, přístupem tak jako k dětem, přístupem, jak bych chtěla přistupovat k dětem, že nám věnovali opravdu spoustu času, což si myslím, že se to projevilo a že to bylo dobře, že to nebyli rodiče, které bych viděla jen, když přišli z práce, a nic, jakože a skutečně s námi trávili ten čas, za což jsem ráda, takže takto bych určitě chtěla být rodič.“*

Respondentka R5 vidí působení rodičů v oblasti hodnot.

R5: „Ovlivnili mě taky v hodnotách, který chci mít v partnerství manželství po nich.“

Respondentka R11 vnímá působení rodičů jako významné v oblasti pohledu na život a hodnot.

R11: „Ovlivnili mě určitě pohledem na život, takže ovlivnili, že si mám vážit takových duševních hodnot, že například mám mít ráda svoji rodinu, mám se jí věnovat atd. Naučili mě upřímnosti i důvěře.“

Někteří respondenti také zmínili, že díky příkladu své rodině je pro ně **rodina** velice **důležitá** (R7, R9, R11)

Například respondentka R9 zmiňuje, že ji rodiče naučili tomu, že rodina je důležitá a **na vztahu se musí pracovat**.

R9: „Asi v tom, že na vztahu se musí pracovat, že to není vždycky lehké, ale že to prostě člověk musí umět a chtít překonat a že rodina je důležitá nebo alespoň ten rodinný model je důležitý.“

Respondent R3 si myslí, že ho rodiče naučili **zodpovědnosti**.

R3: „Naučili mě takovému tomu přístupu, zodpovědnosti k tomu, co člověk dělá, aby dělal pořádně.“

Respondent R2 zase pozitivně vnímá to, že mu rodina **nezasahovala do** jeho **vztahů**.

R2: „Myslím si, že mě ovlivnili v tom, jak mi do toho moc nekecali, s kým chodím nebo koho si mám jako vybrat.“

Respondentka R7 pro změnu vidí pozitivní působení v to, že **rodina žije pohromadě** s prarodiči.

R7: „Příkladem třeba v tom, že žijeme s babičkou a s dědou, a to si myslím, že je dobrý, aby ta rodina byla pohromadě.“

9.7.2 Negativní působení rodiny

Tři respondenti (R13, R14, R17) uvedli, že působení rodiny vnímají spíše negativně z důvodu **rozvodu** rodičů (R13, R17), nebo že jejich rodina je **dysfunkční** (R14).

Respondent R13 popisuje svoji zkušenost s rozvodem rodičů, který vnímal jako málo negativně.

R13: „*Tak ovlivnili mě asi rozvodem, ale to bych jim nedával jako za vinu. Ale myslím si, že nějaký vliv to tam určitě mělo nebo bude mít.*“

Respondent R17 popisuje, že se jeho rodiče rozvedli a on žil jenom s matkou.

R17: „*Nechtěl bych být stejný. Naši se rozvedli a já jsem vyrůstal jen s mamkou.*“

Respondent R14 popisuje vztah svých rodičů jako dysfunkční.

R14: „*Rodiče mě určitě ovlivnili v tom, že vím, co nechci. Jejich vztah bych považoval právě za ten dysfunkční, zejména to bylo determinované, že se brali v poměrně mladém věku, navíc to podle mě nebylo z racionálního důvodu, ale spíše z té velké lásky, zamilovanosti. A právě ty negativní aspekty takového rozhodnutí se projeví později a myslím si, že je to tímhle, a že – a není to případ pouze mých rodičů – spousty lidí už spolu jsou poté jenom kvůli dětem, a tudíž v tomhle mě ovlivnili asi nejvíc, že vím spíše, co nechci, a do značné míry vím, co chci. A právě nechci, aby to dopadlo stejným způsobem.*“

Pokud jde o to, v čem by respondenti **nechtěli být stejní jako jejich rodiče** z hlediska partnerských vztahů, nejčastěji uváděli, že by chtěli změnit **komunikaci** (R3, R5, R8, R9, R16, R18).

Namátkou takto to popisuje respondentka R5: „*Po nich nechci mít třeba komunikaci, protože ta je někdy špatná, nerozumí si.*“

Respondent R16 vyjadřuje svoji zkušenost s komunikací v rodině takto: „*Málo spolu mluví – si myslím – a já jsem po nich v tomhle, že to cítím na sobě, takže asi to bych nechtěl dělat. Když je někdo napučený, tak místo toho, aby si to vyříkali, se spolu radši nebaví týden. To mi přijde zbytečné, dělá to dusno.*“

Respondent R3 by chtěl v budoucnu o vztazích více mluvit se svými dětmi, protože jeho rodiče to nedělali.

R3: „*A co se týče vztahů, tak to mě asi nenaučili ničemu, protože takové ty otcovské rady nebyly a asi bych chtěl více si se svými dětmi o tom bavit. O tom třeba, co prožívají, jestli se jim někdo líbí a tak.*“

Někteří respondenti (R2, R10, R15) byli toho názoru, že vztah jejich rodičů je příliš **stereotypní**, což by nechtěli.

Respondent R10 se domnívá, že vztah jeho rodičů je monotónní a že spolu zůstávají jen kvůli dětem, což on by nechtěl.

R10: „Kolikrát mi přijde, že to už je jen tak spíš z povinnosti kvůli dětem, že tam už není prostě nějaké vzájemné pochopení, ale to je i negativní vlastnost, když jste spolu dvacet, třicet let, tak to už je takové monotónní, jednostranné.“

Respondentka R15 by si přála, aby v jejím vztahu zůstala romantická láska.

R15: „Ono je to takové naivní, ale chtěla bych, aby tam i v pozdějším věku zůstala taková ta milenecká láska. Takže by to mohlo být pořád takové romantické, to úplně u svých rodičů nevidím. Jako je to normální, ale já bych to ráda měla jinak.“

Dvě respondentky (R6, R7) vyjádřily názor, že vztah jejich rodičů je dobrý, ale ony, že by takový vztah nechtěly hlavně z důvodu povahy jednoho z rodičů.

Takto to popisuje respondentka R7: „Nechtěla bych být stejná celkově v tom vztahu mezi sebou. Já třeba nemám moc ráda povahu mého táty, jakože v tomto pohledu, že jako já bych s takovým člověkem jako nevydržela, tak asi jakože tak nevím, jestli bych si někoho vybrala na celý život.“

Tři respondenti (R11, R12 R19) jsou toho názoru, že na vztah jejich rodičů je pěkný a že by **nechtěli nic měnit**.

R11: „Já si myslím, že kdybych byla úplně stejná, takže by to bylo fajn, protože momentálně nevidím nic špatného na mojí rodině.“

R12: „Asi bych chtěl mít podobný vztah, jako mají naši.“

9.7.3 Volba partnera podle vzoru rodiče

V tomto oddílu popíšu, zda si respondenti myslí, že si muž vybírá partnerku podle své matky a žena podle svého otce. Tedy, zda vidí souvislost partnerských preferencí s postavou rodiče.

Šest respondentů (R4, R5, R10, R13, R15, R18) se domnívá, že **je to pravda** nebo že už se s tím setkali. Někteří dokonce mají **zkušenosti** z vlastních vztahů nebo ze svého okolí.

Respondenti R5 a R10 se domnívají, že jejich partneři se jejich rodičům podobají.

R5: „Myslím si, že jo, zjišťuju čím dál tím víc, že můj partner je podobnej mému tátovi.“

R10: „Já si myslím, že jo. Sice to nebylo úmyslné, ale moje přítelkyně je hodně podobná mojí mamce, takže si myslím, že je to možná i nevědomky. Ty pozitivní vlastnosti převahují třeba u té matky, člověk si třeba vybírá takovou partnerku.“

Respondentka R15 popisuje zkušenost svojí sestry.

R15: „*Sestra měla přítele, který byl úplně kopií mého tatky.*“

Respondent R13 líčí svoji zkušenost, kdy jeho kamarádka si našla partnera podobného svému otci.

R13: „*Ano, dokonce jsem i někomu tvrdil, že je to jedno z hlavních kritérií, a to, když jsme přišli na to, že jedna kamarádka měla přítele a on byl takový jako starší a menší, mě sympatický povahou. Ale zajímalo mě, jak k tomu došlo, protože mi to nepřišlo jako ten trend, který byl ideál. A potom jsme nějak postupně došli k tomu, že se docela podobá tomu tátovi.*“

Deset respondentů (R1, R2, R6, R7, R8, R11, R14, R17, R19, R20) si myslí, že v některých případech může platit, že si muž vybírá partnerku podle matky a žena podle otce, a že na tom něco bude.

Respondentka R1 si myslí, že v obou případech to má na výběr partnera vliv.

R1: „*Myslím, že žena podle svého otce docela jo, a ten muž, to hrozně záleží, tak všichni muži mají rádi, když ta žena o ně pečuje a je to taková ta maminka, ale jako já myslím, že to nějakou roli hraje u obou těch lidí, i když si to přiznají, nebo ne.*“

Respondentka R8 se domnívá, že to platí jen tehdy, pokud má muž s matkou dobrý vztah.

R8: „*Něco na tom bude, pokud ten chlap s tou maminkou má dobrý vztah, tak si myslím, že rozhodně ano, a pokud si s ní dobrý vztah nemá, tak si myslím, že si naopak takovou holku nebude chtít vzít; i když jako nevím, většinou to tak dopadá, i když třeba nechtěl, občas to tak prostě dopadne, aniž by to člověk tak dopředu plánoval.*“

Stejně tak usuzuje i respondentka R6, která k tomu navíc dodává vlastní zkušenost.

R6: „*Ano, jsem o tom přesvědčená, nebo myslím si, že ano, pokud má ten člověk, respektive chce partnerku, jako je jeho matka, pokud s ní má dobrý vztah. Pokud je špatný nebo je stejně ta dcera, a já sama za sebe to jednoznačně vím, že vybírám podvědomě partnera i podle toho jakým způsobem mi připomíná mého otce.*“

Respondent R19 popisuje svoji zkušenost, že si vybírá partnerku povahově podobnou své matce.

R19: „*Něco na tom bude, jako nemyslím vzhledově, ale povahově tam trošku vidím, že moje mamka je povahově taky taková mírnější, slušnější, mírumilovnější, a podle toho si vybírám.*“

Čtyři respondenti (R3, R9, R12, R16) mají za to, že to tak není a ani se s tím zatím **nesetkali**.

R9: „Snažím se přijít na nějaký příklad. Asi ne, nenapadá mě nikdo, kdo by to tak měl.“

R12: „Myslím si spíš, že to není pravda. Spíš si to nemyslím.“

9.7.4 Názor na zasahování rodičů do výběru partnera

Cílem tohoto oddílu je popsat, co si studenti myslí o zasahování rodičů do výběru partnera. Pět respondentů (R4, R11, R12, R15, R18) si myslí, že by rodiče **vůbec neměli zasahovat** do výběru partnera.

Například student R4 si myslí, že je to věc partnerů.

R4: „Myslím si, že ne. Tak ti rodiče s tím partnerem nebudou chodit, nebo nebudou žít, takže si myslím, že to je čistě věc mezi těma dvouma.“

Respondentka R11 tvrdí, že rodiče stejně do vztahu zasahují.

R11: „Myslím si, že ne, ale i tak to dělají.“

Respondentka R15 se domnívá, že i když to dopadne špatně, tak se z toho aspoň poučí.

R15: „Já myslím, že ne, protože to děcko se musí samo naučit, samo si musí nabít nos, kdyby to špatně dopadlo. Rodiče, špatně se jim na to bude dívat, ale když to nechají, tak samo dítě z toho poroste a něco se z toho naučí.“

Čtrnáct respondentů (R1, R2, R3, R5, R6, R7, R8, R9, R10, R13, R16, R17, R19, R20) je toho názoru, že rodiče by do vztahu aktivně zasahovat neměli, mohou leda **vyjádřit svůj názor** či **doporučení**. Anebo zasáhnout by mohli **pouze v extrémních případech**.

Respondentka R1 říká, že rodiče mohou pouze doporučit, ale konečné rozhodnutí by mělo být na člověku, který chce být ve vztahu.

R1: „Já si myslím, že ne, že nějaký doporučení a tak, jakože jo, ale tohle rozhodnutí by vždycky mělo být na tom člověku, co chce bejt v tom vztahu.“

Student R2 si myslí, že rodiče by měli zasáhnout jen tehdy, pokud jde například o majetek rodiny.

R2: „Myslím si, že ne, že jedině tehdy, pokud jsou takové ty majetkové vyrovnání, pokud tomu druhému třeba hrozí exekuce a pokud je ohrožen majetek té rodiny, tak si myslím, že je dobré do toho trochu víc kecat, ale jinak si myslím, že ne, co nejmíň; čím míň, tím líp.“

Respondentka R5 se domnívá, že rodiče by měli zasáhnout jen tehdy, pokud to ovlivňuje vztahy v rodině.

R5: „Myslím si, že ne, pokud to neovlivňuje nějak chod domácnosti nebo vztah toho svého potomka k nim.“

Respondentka R6 vnímá, že názor rodičů stejně člověka ovlivní.

R6: „Myslím si, že rodiče si myslí, že můžou zasahovat do výběru partnera. Určitě já jako oceňuju názor svých rodičů, ale není pro mě stěžejní. Myslím si, že si můžou říct svůj názor, ale já osobně za sebe s tím, jak říkám, pro mě by to nic neznamenal, kdyby mi naši řekli: ‚Ne, toho si domů nevod, a tak doma nebude, ale půjdu s ním jinam, ale určitě to toho člověka ovlivní, jaký ten názor na něho ti rodiče mají.‘“

Respondent R13 si myslí, že rodiče by měli zasáhnout pouze v extrémních případech.

R13: „V extrémních případech, třeba když budu alkoholik, budu agresivní a nebudu se chtít léčit.“

Respondent R16 se domnívá, že zasahování rodičů zničí vztahy v rodině.

R16: „Jako můžou každopádně říct svůj názor, to je svým způsobem určité zasahování, ovlivňování, ale nějak jako vyloženě velké zasahování jako ‚tady s tím nebudeš, to se mi nelíbí. Myslím si, že jednak to nefunguje a zničí to vztahy mezi těmi potomky a rodiči a jednak to naruší veškeré vazby. Myslím, že je to hrozně škoda, takhle to dělat, je to věc toho člověka. V rámci vysoké školy, jak se teďka bavíme, si myslím, že je to úplná blbost.“

Respondent R14 si myslí, že by **rodiče do výběru partnera zasahovat měli**, protože mají zkušenosti.

R14: „Ve většině případů ano. Ve většině případů ještě ano, protože ti rodiče mají zkušenosti a ví, oni už mají třeba desítky let v tom vztahu a už můžou poradit, co vidí.“

9.7.5 Odpověď na výzkumnou otázku č. 4

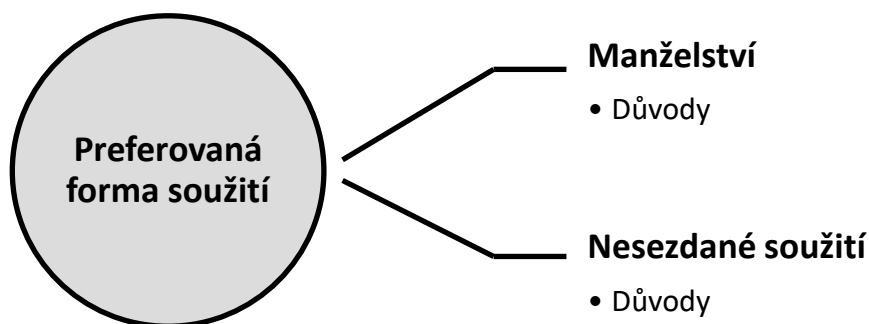
Cílem této podkapitoly bylo popsat, jak rodinné prostředí působí na volbu partnera a na pohled na partnerské vztahy. 17 respondentů uvedlo, že rodina na ně působila pozitivně, a to v oblasti příkladu vztahu svých rodičů, že tedy rodiče měli dlouhodobý funkční vztah, rodičovským působením, výchovou, předáváním hodnot a přístupem k nim a také důrazem na důležitost rodiny. 3 respondenti měli pocit, že na ně rodina ve směru partnerského života působila spíše negativně z důvodu rozvodu nebo dysfunkce. Respondenti

nejčastěji tvrdili, že by nechtěli být stejní jako rodiče v komunikaci ve vztazích a v stereotypu. Některým by vyhovoval stejný vztah, jako mají rodiče. Pokud jde o to, jestli respondenti vidí podobnost mezi rodiči a partnerskými preferencemi, tak 6 respondentů uvedlo, že jsou přesvědčeni, že si vybírají partnery podle vzoru svých rodičů. 10 uvedlo, že vnímají nějaký vliv, a 4 se s tím neseťkali. 5 respondentů si myslí, že by rodiče do vztahu vůbec zasahovat neměli, protože to není jejich věc. 14 respondentů je toho názoru, že by rodiče měli pouze udělit doporučení a zasáhnout jen v extrémních případech. 1 respondent se domnívá, že rodiče by zasahovat měli do volby partnera, protože mají zkušenosti.

9.8 Preferovaná forma soužití v budoucnosti

V této podkapitole se zabývám analýzou výsledků z hlediska preferované formy budoucího vztahu, tedy zda respondenti chtějí do budoucna vstoupit do manželství, či zvolí jinou alternativu, respektive jaké k tomu mají důvody.

Schéma č. 6: Přehled výkladu preferované formy soužití v budoucnosti

9.8.1 Preferovaná forma soužití

Preferovanou formou studentů UP bylo **ve většině případů manželství**. Pouze dvě respondentky (R11, R15) odpověděly, že nejsou rozhodnuté pro manželství a že by jim nevadilo **žít ve volném vztahu**. Toto zjištění je docela překvapivé, vzhledem k tomu, že se v dnešní době udává, že mnoho lidí žije v nesezdaném soužití. Zvláště překvapivé je to, že všichni muži vypověděli, že by preferovali spíše manželství, a také to, že i studenti z rozvedených rodin, chtějí uzavřít manželství.

Důvody studentů, proč volí manželství, jsou různé. Mezi nejčastěji uváděné patří, že jde o **tradiční** či o **kulturní zvyk** (R7, R18, R2, R4).

Například respondent R2 se k tomu vyjadřuje takto: „V tomhle jsem docela konzervativní, takže si myslím, že manželství je ideální forma dlouhodobého vztahu. Myslím si, že

to manželství není úplně náhoda, že jsem četl, že v Rusku ty manželství zrušili a nebylo to úplně šťastné rozhodnutí, takže si myslím, že je to určitý druh tradice pro naši kulturu, takže si myslím, že tradice jsou od toho, aby se dodržovali.“

Dalším uváděným důvodem bylo, že se jedná **potvrzení, zpečetění vztahu** či **závazek** (R1, R20, R10, R14, R19).

Takto to popsala respondentka R1: „Manželství určitě, protože se mi líbí takový to zpečetění toho vztahu, zvláště když už teď jsme spolu třeba s tím parterem tak hrozně dlouho, tak by se mi nelíbilo jen tak žít spolu, ale chtěla bych to mít opravdu tak, že jsme manželé a chceme teda spolu bejt.“

Respondent R14 manželství vnímá jako potvrzení nějakého faktu a jako instituci, která spojuje dva lidi.

R14: „Žádnou jinou alternativu si nedokážu představit, podle mě manželství je jednoznačná volba, protože je instituce, která je jednoznačně stvořená k tomu, aby spojovala dva lidi, protože já nevím, co si dneska v rámci své progresivní agendy někteří myslí, ale manželství tu bylo, je a bude a je to hlavní, co nás spojuje jako lidi, neříkám, že to je to jediné prostě, že tu jsou tu jiné věci, že je úplně nemožné žít mimo manželství, ale myslím si že manželství je prostě potvrzení nějakého faktu, právní potvrzení nějakého faktu, ale to je v mnoha otázkách důležité a naopak to potom ulehčuje situaci. Jednoznačně manželství a žádnou jinou formu nepovažuji za vhodnou.“

Nebo respondent R10 vypovídá toto: „Tak to je taková tradice, ale mně se jako to manželství líbí, je to jako takový svazek, potvrzení toho, té lásky.“

Stejně jako tento student i někteří další respondenti udávali, že se jim manželství **líbí** a že by to tak **mělo být** (R1, R6, R9, R10).

Takto to například vnímá respondentka R9: „Protože – nevím – já jsem z úplné rodiny, a mně to přijde, že by to tak mělo být a mě to přijde hezké, já chci mít také úplnou rodinu, chci mít manželství a nechci být nikdy s nikým jen tak.“

Také se zde objevovalo téma **jistoty** (R18, R4, R13). Takto o tom smýšlí respondent R4: „Manželství, tak asi, že je to takové tradiční a nějaké jistoty tam z toho plynou.“

Kromě toho, si také někteří respondenti myslí, že pokud přijde **krize** v manželství, partneři se budou **více snažit** ji překonat (R5, R19).

R5: „Takže určitě sezdané soužití, protože si myslím, že takový to rozhodnutí na veřejnosti při svatbě je strašně moc důležitý a mnohdy to může bejt takový ten poslední zá-

chvěv při nějakých krizích manželství, když si řeknou no, já jsem to tehdy slíbila, že budu s ním navždycky a že ho budu mít v úctě, milovat a tak dál, takže je to rozhodnutí na celý život.“

Další témata se objevovala v souvislosti s **rodinou**. Někteří studenti si myslí, že **rodina je základ** (R8, R9, R14), že chtějí mít **děti** v úplné rodině a že pro děti je to nejlepší (R8, R16, R17, R19).

R8: *„Protože jsem svým založením taková konzervativní, už z toho důvodu, a protože v manželství, z manželství se buduje rodina, to je základ; a chci, aby mé děti vyrůstaly v rodině tak jako právoplatné rodině, takové, jaká má být.“*

R17: *„Tak když už ti dva spolu žijí a vychovávají rodinu, tak ono to vypadá i navenek ... otec se jmenuje jinak, máma se jmenuje jinak, to děcko má příjmení jednoho, tak to vypadá, že má jen jednoho rodiče. Tak mají ty děti společné, jsou spolu, spolu bydlí. Společný majetek a něco takového. Může to být takové výhodné i nevýhodné.“*

Také někteří respondenti zmínili, že v tomto rozhodnutí **ovlivnila rodina** nebo že rodina to od nich **očekává** (R6, R7, R9, R19).

R7: *„Jako já jsem pro manželství, protože si myslím, že je to takový tradiční soužití a taky očekávání rodiny třeba, že prostě vím, že by byli rádi, kdybych se vdala.“*

Respondentku R6 v tomto rozhodnutí ovlivnili rodiče, ale zároveň vyjadřuje, že chápe důvody těch, kteří se rozhodnou jinak.

R6: *„Manželství preferuju, protože je to pro mě, v tom mě ovlivnili moji rodiče, myslím si, že když spolu dva žijou, tak se mají vzít. Jako neodsuzuju, tady ostatní lidi, že žijou takhle nebo že si vybrali žít takhle, někomu to vyhovuje, dneska je to bohužel tak nastavené v tom státě, že to manželství vůbec ekonomicky ani sociálně nepřináší žádnou výhodu, mladým manželům se nepomáhá prostě do začátku, ti lidi si všechno musí obstarat sami, takže chápu to, že se někdo rozhodne, že tak žít nechce, ale pro mě to má prostě takovou tu duševní hodnotu, že pokud s někým mám být a má to být na té správné úrovni, jakože s ním žiju dál, taky bych se chtěla vdát.“*

Respondent R9 mimo jiné vyjadřuje, že se mu líbí manželství jako závazek na celý život a že v tomto byl vychovaný.

R19: *„Protože tam je závazek na celý život a budeš se více snažit s tím partnerem žít a je to dobré pro výchovu dětí, jakože těm dětem to uškodí, když se ti rodiče rozejdou. A protože jsem v tom vychovaný, to je taky dobré k tomu dodat.“*

Také respondent R16 se kloní spíše k manželství, i když přiznává, že má z tak velkého závazku strach.

R16: „Manželství, přijde mi to fajn, bojím se toho teda, je to takový závazek. Ale no možná by mi jako nevadilo mít třeba ... člověk chce mít děti, ale nevadilo by mi je mít bez manželského vztahu. Přijde mi to, že to v minulosti to bylo asi podstatné pro ty lidi, pro to manželství, ale myslím si, že v dnešní době není, ale vím, že třeba přítelkyně se určitě chce vzít, tak pokud bych si já chtěl vzít někdy v budoucnu, tak bych do toho šel určitě, ale já to nějak nepotřebuji vyloženě.“

9.8.2 Důvody pro nesezdané soužití

Jak již bylo zmíněno výše, dvě respondentky uvedly, že do manželství jít nechtějí a že by do budoucna volily spíše nesezdané soužití. Je zajímavé, že obě respondentky pocházely z úplné a funkční rodiny. Respondentka R11 udává důvod, že je **vysoké procento rozvodovosti** a že neví, co přijde.

R11: „Nejsem nutně pro manželství. Prostě mám názor takový, že nebráním se tomu, ale preferuji momentálně, ale nevím, jak to bude za několik let, ale momentálně by mi nevadilo žít i bez toho papíru. Nějaký speciální důvod k tomu nemám, ale určitě bych se do svatby nehrnula. Možná i kvůli tomu, že v globálu je vysoké procento rozvodů v dnešním světě. A nikdy nemůžeme vědět, co přijde, anebo takto. Takže toto je možná důvod.“

Respondentka R15 zase vnímá manželství jako **přežitek**, který způsobuje **odtrhnutí od rodiny**.

R15: „Já vnímám docela manželství jako přežitek. Pro mě to nemá velkou váhu. Já to spíš vnímám jako takový milník, takové rozloučení rodiny s tím potomkem, že se symbolicky odtrhává od té rodiny. A není to nic, po čem bych tak nějak toužila.“

9.8.3 Odpověď na výzkumnou otázku č. 5

Cílem této podkapitoly bylo na základě analýzy popsat, jakou formu partnerského soužití volí studenti UPOL do budoucna. Osmnáct respondentů (8 žen a 10 mužů) odpovědělo, že v budoucnosti by chtěli uzavřít manželství. Mezi nejčastější důvody udávané respondenty pro toto rozhodnutí patří to, že jde o kulturní tradici, manželství vnímají jako potvrzení svazku. Někteří udávali důvod, že se jim to líbí a že to tak má být. Další dva uváděné důvody byly, že z manželství plynou určité jistoty a že pokud dojde ke krizi, tak zde je

větší snaha partnerů krizi překonat. Dalším důležitým tématem byla i souvislost s rodinou. Někteří respondenti udávali, že rodina je pro ně základ a že chtějí, aby jejich děti měly úplnou rodinu. Dalším uváděným důvodem pro vstup do manželství byl vliv rodiny, kdy respondenti říkali, že v tom byli vychovaní nebo že to rodina od nich očekává. Dvě respondentky uvedly, že raději preferují formu nesezdaného soužití. Jedním důvodem byla obava z rozvodu a druhá respondentka vnímala manželství jako přežitek a odtrhnutí od rodiny.

10 Diskuze

Záměrem mého výzkumu bylo zmapování partnerských preferencí studentů UPOL se zaměřením na to, jaké partnery preferují, na jaké aspekty vztahu se zaměřují, co na jejich vztahy působí a jak si vztah představují do budoucna. V rámci polostrukturovaného rozhovoru jsem svůj výzkumný plán rozšířila o některé další aspekty partnerských vztahů, které s tématem úzce souvisí, i když nebyly přímo cílem výzkumu.

Struktura následující diskuze je rozdělena do tří podkapitol. V úvodní podkapitole se věnuji limitům výzkumu a použitých metod, v druhé podkapitole se zaměřuji na výsledky podle jednotlivých výzkumných otázek a v závěrečné podkapitole se zabývám přínosy výzkumu a možnostmi dalšího uplatnění do budoucna.

10.1 Limity výzkumu a použitých metod

Jako velký limit výzkumu vnímám charakter výzkumného souboru, který je ovlivněn tím, že se do výzkumu hlásili spíše respondenti, kteří se o téma partnerských vztahů osobně zajímali nebo pro něž bylo pro ně toto téma aktuální. Na základě provedených rozhovorů jsem rovněž rozpoznala, že respondenti byli spíše extrovertní povahy, a tudíž byli otevřenější o svých zkušenostech hovořit. Naopak pro některé studenty se mohlo jednat o citlivé téma, a proto se do výzkumu nehlásili; to se ukázalo na jedné předem domluvené respondentce, která se mi těsně před samotným rozhovorem nakonec odhlásila. Dále se výzkumu účastnili jedinci, kteří byli v hledání partnera a navazování vztahů spíše úspěšní nebo očekávali pozitivní vývoj partnerských vztahů v budoucnu. Také jsem se před začátkem výzkumu obávala, že muži ve výzkumu by mohli mít tendenci záměrně zkreslovat svoje odpovědi vzhledem k tomu, že výzkum provádí žena, avšak tuto tendenci jsem v průběhu výzkumu nepozorovala. Dalším limitem mohla být časová omezenost a aktuální náladové rozpoložení respondentů, a tedy snaha odpovídat rychle. Tomuto nešlo zcela zabránit, přesto jsem se o to snažila, a to přizpůsobením se časovým možnostem respondentů a prováděním rozhovoru na jimi vybraných či schválených místech. Rovněž jsem při samotném rozhovoru na respondenty nijak netlačila, umožňovala jsem je přeska-
kovat otázky, popřípadě se k nim vrátit.

Původním záměrem bylo provést smíšenou formu výzkumu, avšak vzhledem k počtu 20 respondentů by kvantitativní analýza neměla žádnou relevanci, a proto jsem se

zaměřila především na kvalitativní výzkum (rozhovory) a šetření pomocí dotazníku jsem použila pouze jako formu doplnění a ověření některých dat získaných při rozhovorech. Dalším úskalím mohlo být, že jsem dotazník respondentům dávala k vyplnění až zpětně po provedení rozhovoru, a to v elektronické podobě. Tím jsem se snažila o větší spontánnost respondentů při rozhovoru a omezení možného vlivu dotazníku na interview, na druhou stranu respondenti si nemuseli uvědomit všechny podstatné aspekty, což se projevilo mnohokrát v odpovědích stylu: „Teď mě nic nenapadá, dále mě fakt nic nenapadá“ a podobně. Dalším důvodem, proč jsem zvolila tento způsob práce s dotazníkem, bylo, že jsem chtěla respondentům zajistit větší anonymitu při vyplňování a poskytnout jim dostatek času.

Limitem výzkumu rovněž mohlo být to, že téma partnerských vztahů je poměrně rozsáhlé a navzájem provázané, a i při užším zaměření na partnerské preference studentů jsem jistě nemusela obsáhnout všechny témata, která se v souvislosti s touto problematikou objevují. Nadto obecné teorie související s výzkumem jsem nebyla schopná v předložené práci ověřit či vyvrátit, neboť zvolená kvalitativní metoda není pro takové kategorické závěry vhodná. To se týká například otázky, nakolik si jedinec vybírá partnera podle svého rodiče opačného pohlaví, neboť tato teorie by šla adekvátně ověřit toliko zkoumáním jak jedince, tak jeho partnera, tak i rodiče, jemuž se měl partner podobat či od nějž by se měla naopak odlišovat. Dalším limitem je, že prožívání partnerských vztahů a partnerské preference jsou velmi individuální a je obtížné v této oblasti učinit závěry, které by se týkaly všech respondentů. S tím souvisí, že vzhledem k počtu respondentů a kvalitativnímu charakteru výzkumu nelze výsledky mého výzkumu zobecnit.

10.2 Diskuze k výsledkům výzkumných otázek

10.2.1 Důležité aspekty partnerských preferencí studentů UPOL

Předmětem první výzkumné otázky bylo popsat základní aspekty partnerských preferencí u studentů UPOL. Ačkoliv muži i ženy se v preferencích liší, existují společné aspekty, které obě pohlaví pokládají za důležité. Stran vzhledu většina respondentů preferuje sportovní štíhlou postavu a tmavší barvu vlasů. Z povahových vlastností většina respondentů preferuje partnera, který bude mít smysl pro humor, bude inteligentní, komunikativní, hodný, upřímný a pozitivně naladěný, budou si dobře rozumět a budou mít nějaké

společné hodnoty a zájmy. Vymětalová (2000, in Fialová, Hamplová, Vymětalová, & Kučera, 2000) na základě výzkumu uvádí, že vysokoškolští studenti považují za důležité jak duševní, tak i rodinné schopnosti. Avšak podle zmiňovaných preferencí respondentů lze usoudit, že duševní schopnosti jsou hodnoceny výše, což se závěry uvedeného výzkumu nekoresponduje.

Jako nejméně žádoucí vlastnosti jsou uváděné žárlivost a introverze ve smyslu uzavřenosti a lakomství. V dovednostech respondenti očekávají praktické i duševní dovednosti. Stran preferovaných zájmů je nejčastěji zmiňován sport, cestování a knihy.

Řada autorů (např. Vymětalová, 2000, in Fialová et al., 2000) zdůrazňuje, že preferované aspekty se genderově liší, a proto jsem aspekty pro jednotlivá pohlaví popsala zvlášť. Konkrétně Buss (2009) tvrdí, že příčina rozdílných preferencí tkví v biologických rozdílech obou pohlaví, a to především z hlediska rozmnožování. Zatímco mužům na zplodění potomka stačí minimální investice, ženy nesou celé břímě těhotenství, kojení a péče o potomka; z tohoto důvodu se u obou pohlaví během evoluce vyvinuly rozdílné preference.

Jestliže z analýzy vyplynulo, že stran vzhledu respondentky preferují vysoké muže sportovní postavy, odpovídá to zjištěním Busse (2009), podle něhož výška a síla muže zaručuje ženě ochranu před jinými muži a zároveň zaručuje mužovo vyšší sociální postavení. Ženy dále přikládají větší důležitost povaze než vzhledu, která je podstatnější z hlediska dlouhodobějších vztahů. Mezi nejpreferovanější pozitivní vlastnosti patří smysl pro humor, inteligence, spolehlivost, zodpovědnost a extroverze, což rovněž odpovídá některým výzkumům uvedeným v teoretické části. Konkrétně podle výzkumu McGee a Shevlina (2009, in Fugère, Leszczyński, & Cousins, 2015) souvisí smysl pro humor s atraktivitou jednice. Podle výzkumu Vymětalové (2000, in Fialová et al., 2000) ženy ve svých preferencích směřují k zabezpečení materiálních potřeb a společenské prestiži partnera. I podle Busse (2009) je preference inteligence, spolehlivosti a zodpovědnosti zárukou přísunu ekonomických zdrojů a dalších potencionálních výhod.

Pokud jde o srovnání výsledků analýzy s mou bakalářskou diplomovou prací (Bernátková, 2015), v níž jsem se zabývala tím, jak vidí ideálního partnera studenti psychologie, tak studenti psychologie hodnotili jako nejdůležitější těchto šest vlastností: zodpovědnost, inteligenci, smysl pro humor, poctivost a dobrosrdečnost, slušné vychování a toleranci. Přestože šlo o kvantitativní výzkum, jehož se účastnily většinou ženy, můžeme

vidět, že stejně jako respondenti v aktuálním výzkumu i studenti psychologie (muži i ženy) považují za důležité vlastnosti inteligenci a smysl pro humor a také zodpovědnost, která byla v aktuálním výzkumu preferována respondentkami. Tento rozdíl však lze pravděpodobně vysvětlit tím, že se kvantitativního výzkumu účastnila převážná většina žen. I ostatní preferované vlastnosti studentů psychologie respondenti v aktuálním výzkumu zmínili při rozhovorech jako důležité. Dalo by se tedy konstatovat, že preference vysokoškolských studentů jsou obecně podobné mezi jednotlivými obory, a naopak se odlišují od jiných skupin. Avšak k ověření tohoto předpokladu by bylo potřeba další zkoumání v oblasti partnerských preferencí nejen vysokoškolských studentů, ale i jiných populací.

Ohledně společně sdílených vlastností ženy preferují ty, které se týkají společné budoucnosti, tedy podobné vize, vzájemné porozumění a důvěry. I zde lze najít vysvětlení v sexuální teorii výběru partnera, kdy Buss (2009) píše, že vzájemná snášenlivost, tedy v tomto případě vzájemné porozumění, je potřebné pro setrvání v dlouhodobém svazku; pro ženu je důležitá závaznost muže pro dlouhodobý vztah, což vysvětluje téma společné budoucnosti u žen. Jeví se tedy, že po zmapování názorů studentů UPOL uvedené sdílené vlastnosti Bussovým výzkumům odpovídají.

Pokud jde o negativní vlastnosti, mezi nejméně žádanými patří žárlivost, sobeckost a introverze. Opětovně odkazují na Busse (2009) tvrdícího, že mužská sexuální žárlivost je příčinou různých druhů násilí na partnerkách. Sobeckost muže zase brání ženě získat dostatek zdrojů. K uvedeným závěrům obdobně u nás dospěl i Šmolka (2005), a proto lze shledat uvedené odpovědi respondentek jako konformní s dosavadními vědeckými zjištěními. Respondentky by některé negativní vlastnosti a zlovyky ještě tolerovaly, pokud by nepřekročily meze, avšak u každé je to velmi individuální, protože zevšeobecnění v tomto ohledu nebylo podle mého soudu možné učinit.

Muži by podle žen měli umět drobné domácí práce, jako například opravy. To odpovídá šetření CVVM (2016b), v němž 85 % respondentů uvedlo, že muž by měl výlučně v rodině provádět běžné opravy v domácnosti. Dále by si měli muži podle respondentek umět zjednat respekt, měli by umět komunikovat, organizovat věci. Některé ženy preferují, aby uměli muži i vařit, což lze vysvětlit především tím, že ony samy vařit neumí. Co se týče zájmů, ženy zmiňovaly, že budou rády, pokud muž nějaký svůj zájem bude mít, ale také by mohl mít s nimi nějaký společný zájem. Mezi nejvíce zmiňované zájmy patřil sport,

hudba, kultura a přátelé, což podle mého soudu odpovídá současným trendům a představám většinové společnosti.

Preference mužů se lišily v tom, že pro muže byl vzhled důležitý spolu s povahou partnerky, což koresponduje s výzkumy Weisse (2009) či Busse (2009), který předpokládá, že preference krásy souvisí s reprodukční schopností ženy. Vymětalová (2000, in Fialová et al., 2000) na základě výzkumu dovozuje, že muži více akceptují prvky fyzické atraktivity. Dále muži preferují spíše menší ženy štíhlé postavy. Zajímavé je, že štíhlá postava odpovídá soudobým většinovým představám o kráse, to samé však nelze říci o výšce, neboť modelky jsou spíše vyšší postavy. Z povahových vlastností nejvíce respondenti preferují komunikativnost, inteligenci, mírnost, upřímnost a to, aby jejich partnerka byla hodná. Buss (2009) vysvětluje, že inteligence je důležitá jak pro muže, tak i pro ženy. I v tomto výzkumu byla inteligence na druhém místě preferovaných vlastností mužů i žen. Tento výsledek je bezesporu zapříčiněn i tím, že zkoumanou skupinou byli vysokoškolští studenti, jak ukázala již dříve Vymětalová (2000, in Fialová et al., 2000), která na základě svého výzkumu zjistila, že zejména u vysokoškolsky vzdělaných mužů se projevuje takzvaná touha po vyrovnaném statusu partnerského vztahu, tedy inteligence a společenské postavení partnerky jsou pro ně důležité. Ostatně vysokoškolsky vzdělané ženy mají vyšší nároky na intelektuální a vzdělanostní úroveň partnera.

Ohledně sdílených vlastností nejvíce respondenti preferovali vzájemné porozumění a společné zájmy. Preference komunikativnosti by mohla souviset s charakterem výzkumného souboru, tedy že muži ve výzkumu měli spíše extrovertní povahu, což také očekávali u své partnerky. Negativně vnímané vlastnosti jsou pro muže zejména žárlivost a přílišná maskulinita. Stejně jako ženy by i muži tolerovali některé negativní vlastnosti, pokud by byly v rámci společenských mezí. Muži očekávají, že žena by měla umět vařit, starat se o rodinu a umět naslouchat. To odpovídá výše popsanému očekávání Kratochvíla (2009) shrnutému do slov „uvařeno, uklizeno“, ale i šetřením CVVM (2016b), podle něhož si 68 % respondentů myslí, že by ženy měly výlučně vařit a že by ženy měly nakupovat potraviny, péči o děti a uklízení.

Pokud jde o zájmy, preferují nějaký společný zájem a pak cokoliv, co bude jejich partnerku bavit. Mezi nejvíce zmiňované zájmy patří sport a cestování.

Při zkoumání podobných nebo odlišných vlastností partnerů 11 respondentů preferovalo, aby jejich partner měl spíše podobné vlastnosti, neboť předpokládali, že si bu-

dou více rozumět, vztah bude stabilnější, bud lépe fungovat a déle vydrží. 5 respondentů si myslelo, že pro vztah jsou lepší rozdílné vlastnosti, protože se partneři mohou od sebe navzájem učit, doplňovat se a obohacovat. 4 respondenti se klonili k názoru, že by to mělo být vyrovnané. Domnívám se, že z hlediska krátkodobých vztahů může být pro jedince zajímavější vzájemné odlišnosti, z hlediska dlouhodobých vztahů to však není příliš vhodné; v takovém případě pak vystupuje do popředí stupeň odlišnosti a vzájemná tolerance. Rovněž v teoretické části někteří autoři (např. Buss, 2009) poukazují, že z hlediska dlouhodobých vztahů je vhodnější spíše unifikace vlastností. Šmolka (2005) zdůrazňuje, že oba partneři by si měli být podobní v základních aspektech důležitých pro vztah, a v méně důležitých aspektech je lépe, aby se lišili a navzájem se doplňovali.

V této souvislosti jsem zkoumala i názor studentů na přísloví, že „protiklady se přitahují“. 8 respondentů bylo přesvědčeno o pravdivosti tohoto tvrzení, dalších 8 respondentů pak uvedlo, že by to mohlo fungovat jen v některých případech nebo u krátkodobých vztahů.

Většina respondentů vnímá odlišnost v prožívání vztahů mezi muži a ženami. O tomto faktu píše i Vágnerová (2007), podle níž představy o partnerství jsou generově specifické. Jedním z vnímaných odlišností je, že muži jsou zaměřeni na vzhled a ženy na povahu, objevuje se dále názor, že žena vztahy více řeší a více do nich investuje než muž, a že myšlení žen je složitější a mužů jednodušší. Tyto předpoklady mohou vycházet z vlastní zkušenosti jedinců, nebo také z pojetí odlišností mezi muži a ženami, o kterém se právě zmiňuje Vágnerová (2007).

10.2.2 Strategie a aspekty výběru partnera

Pokud jde o významné aspekty ve výběru partnera, studenti pokládají za důležitý vzhled, první dojem, vystupování, povahu, vlastnosti, rodinu a výchovu, kamarády, prostředí, věk, roční období, přitažlivost a zájmy. Šmolka (2005) zmiňuje, že při výběru partnera by si člověk měl všimnout vzhledu, chování, emočního ladění, temperamentu, stylu komunikace, věku, rodiny atd., tedy charakteristik, o nichž si i respondenti myslí, že jsou pro výběr partnera důležité. Tomu odpovídá i to, co píše Vágnerová (2007), která zdůrazňuje, že volbu trvalejšího partnera ovlivňuje mnoho různých faktorů. Studenti UPOL si myslí, že by měl člověk před vstupem do vztahu zvážit, jestli má vztah budoucnost, jestli

chce vztah s tím konkrétním člověkem, klady a zápory partnera a zda je na vztah připravený.

Působení dnešní doby vnímá polovina studentů spíše pozitivně a polovina spíše negativně. Hlavní aspekty související se soudobou mentalitou jsou: svobodnější výběr partnera, utváření krátkodobých vztahů, navazování vztahů přes internet, problém sehnat vhodného partnera, v popředí je fyzická stránka vztahu, doba je zrychlená, lidé mají jiné priority, je moc možností, mladí lidé mají strach z vážných vztahů, větší propojenost ve vztazích. Některé aspekty mohou mít výhody, ale zároveň i nevýhody. Nevýhodou této otázky byla značná sugestivnost, tedy osobní představa respondentů, jak vztahy fungovaly dříve a jak fungují dnes. Přesto zjištěné představy vcelku odpovídají soudobým vědeckým zjištěním. Například podle Willerton (2012) využití internetu nabízí zajímavý prostor pro seznámení, dochází zde k větší kontrole působení dojmu, lidé se necítí svázaní klasickými nároky seznamování a mohou vést několik vztahů zároveň; avšak nevýhodou je, že lidé mají tendenci se na internetu prezentovat v lepším světle a utvářet o sobě falešný dojem.

Dále jsem se zabývala výhodami a nevýhodami vztahů mezi studenty vysoké školy. Mezi výhody studenti UPOL řadí: společně trávený čas, společné zájmy, přibližně stejný intelekt, stejné prostředí, stejný věk, studenti navzájem chápou svoje studijní povinnosti a podporují se při studiu, vztahy jsou podle některých respondentů dlouhodobější a vyspělejší ve srovnání se střední školou. Naopak za nevýhody považují, pokud pár řeší pouze školu, chtějí si užívat, což způsobuje krátkodobost vztahů, nedostatek financí a závislost na rodičích, omezení v rozhodnutích, prodlužování vztahů a odkládání rodiny. Toho si všimli již dříve Langmeier a Krejčířová (2006), kteří poukázali na trend odkládání institucionalizovaného svazku a rodiny vlivem společenských požadavků a nároků na mladé lidi.

Většina studentů UPOL se shoduje na tom, že na vysoké škole je velká příležitost potkat vhodného partnera a navázat partnerský vztah. Mezi nejčastější příležitosti k seznámení patří škola a školní akce, společné zájmy, bary, večírky, kulturní akce, studentské koleje, knihovna a brigády.

10.2.3 Dlouhodobé vztahy

Při zkoumání dlouhodobých vztahů bylo zjištěno, že studenti UPOL si nejčastěji pod pojmem dlouhodobý vztah představují vztah trvající delší dobu, kdy se partneři dobře znají, plánují spolu budoucnost, někdy spolu i bydlí a navzájem si důvěřují. Pokud jde o

minimální dobu, za jakou se už vztah považuje za dlouhodobý, respondenti udávali interval od půl roku do čtyř a více let. Tato doba byla kratší u mužů a delší u žen, což šlo nejspíše vysvětlit tím, že ženy si partnera vybírají pečlivěji, jak vyplývá například z výzkumů Busse (2009) tvrdícího, že výběr partnera u žen je složitější. Někteří respondenti udávali, že doba není důležitá, ale spíše subjektivní prožívání.

Mezi základní aspekty, které jsou podle respondentů důležité pro dlouhodobý vztah, patří především komunikace, tolerance, důvěra a kompromisy. Pro ženy pak byl významný i respekt, vzájemné porozumění a přitažlivost. U mužů se zase objevilo téma volnosti, svobody a upřímnosti. Pro srovnání Vágnerová (2007) píše, že důležitými aspekty pro vztah jsou vzájemná láska, věrnost, upřímnost, respekt, sdílení stejných hodnot a postojů, porozumění a podpora. Jak je tedy zřejmé, některé charakteristiky z výčtu Vágnerové se shodují s aspekty respondentů, nikoliv však všechny. Poněšický (2004) uvádí, že dlouhodobý vztah je o spravedlnosti, rovnoprávnosti, toleranci, vyváženosti braní a dávání, jistotě a pocitu spolehnutí, dobrovolnosti vztahu, stálé komunikaci, připravenosti k řešení problémů a vzájemné lásce. Jak je vidět, většina uvedených aspektů je shodná s tím, co považují za důležité studenti UPOL.

10.2.4 Rodinné prostředí a partnerské vztahy

To, že vztah rodičů k dítěti ovlivňuje na partnerské vztahy v dospělosti, popsal již Freud (1971). V tom pokračovali i jeho následovníci De Angelis (2003) nebo Bowlby (2010). 17 respondentů uvedlo, že rodina na ně působila pozitivně zejména v oblasti příkladu vztahu svých rodičů, tedy že rodiče měli dlouhodobý funkční vztah, rodičovským působením, zejména výchovou, předáváním hodnot a přístupem k nim a také důrazem na důležitost rodiny. Vymětalová (2000, in Fialová et al., 2000) na základě výzkumu popisuje, že ženy a muži vyrůstající v úplné funkční rodině, přikládali větší důležitost rodinným hodnotám a možnostem udržení trvalého vztahu. V mém výzkumu ovšem i respondenti z rozvedených či nefunkčních rodin preferovali rodinný život a manželství. Tento závěr ovšem může být snadno zkreslený s ohledem na nízký počet respondentů, jakož i vzhledem ke skutečnosti, že většina respondentů pocházela z úplných rodin, a proto by bylo nezbytné na toto téma provést podrobnější výzkum.

Tři respondenti měli pocit, že na ně rodina působila ve směru partnerského života spíše negativně, a to z důvodu rozvodu nebo dysfunkce jejich rodiny. Fialová (2000, in

Fialová et al., 2000) píše, že s rozvodem rodičů má zkušenost stále větší část mladé generace, do 80. let minulého století byli rodiče ochotni vztah udržet do zletilosti potomků, od té doby se však tato tendence vytrácí. Přesto většina mých respondentů pocházela z úplných a funkčních rodin.

Respondenti vnímali, že by nechtěli být stejní ve vztahu jako rodiče v komunikaci ve vztazích a ve stereotypch. V mnoha vyjádřeních respondentů je zřejmá idealizace vztahu a představa, že lze úspěšně bojovat proti stereotypům každodenního soužití a činit vztah neustále atraktivním. S tím si dovolím zčásti polemizovat. Na jednu stranu lze bezesporu stereotypy rušit, je však otázkou, zdali je skutečně vhodným ideálem romantická (milenecká) láska po celou dobu vztahu. Nelze pomíjet, že s přibývajícím věkem a trváním vztahu vzájemná atraktivita zpravidla postupně upadá a do popředí vystupuje varianta lásky oproštěné od pozitivních emocí.

Některým respondentům by naopak vyhovoval stejný vztah, jako mají rodiče. Tím respondenti ve své podstatě poukazovali na skutečnost, že jejich rodiče mají s vysokou pravděpodobností fungující vztah, což by si přáli. Roli v tom ovšem může hrát i určitý stereotyp. Ne nadarmo se říká, že „zvyk je železná košile“.

Pokud jde o to, jestli respondenti vidí podobnost mezi obrazem rodiče opačného pohlaví a partnerskými preferencemi, někteří respondenti uvedli, že jsou přesvědčeni, že si vybírají partnery podle vzoru svých rodičů. Někteří vnímali nějaký vliv, ale přesvědčení o tom nebyli. Pro srovnání Freud (1971) popisuje, že lidé mají tendenci si volit partnera podle obrazu rodiče opačného pohlaví. Riemann (2009) se pak domnívá, že všichni lidé mají tendenci přenášet zkušenosti, které získali s konkrétním člověkem do dalších vztahů, proto také rodič či sourozenec opačného pohlaví ovlivní jeho představy o budoucím partnerovi; k tomu dochází dvojím způsobem, pokud byly zkušenosti příjemné, hledají si podobného partnera; pokud se v těchto vztazích naopak zklamali, hledají si spíše protiklad.

Ohledně zasahování do vztahů byla většina respondentů toho názoru, že by rodiče do vztahu vůbec zasahovat neměli nebo že by rodiče měli pouze udělit doporučení a zasáhnout jen v extrémních případech. To odpovídá i popsanému historickému vývoji výběru partnera, kdy se vliv rodiny a rodičů zcela zásadně proměnil a dnes již je relativně slabý (De Singly, 1999 či Willi, 2006).

10.2.5 Forma partnerského vztahu v budoucnosti

Při zkoumání, jakou formu partnerského soužití volí studenti UPOL do budoucna, 18 respondentů (8 žen a 10 mužů) odpovědělo, že v budoucnosti by chtěli uzavřít manželství. Buss (2009) píše, že muži se nechtějí tolik vázat jako ženy, a proto je velmi překvapivé, že všichni muži, kteří se mého výzkumu zúčastnili, chtějí uzavřít manželství. Vágnerová (2007) tvrdí, že nesezdané soužití volí spíše lidé na nižší sociální úrovni kvůli sociálním dávkám. Toto tvrzení by snad mohlo částečně vysvětlovat tuto tendenci, neboť výzkumný soubor tvořili vysokoškoláci, u nichž lze očekávat vyšší sociální status, nicméně v těchto soudech bych byla velmi opatrná. Také Kučera (2000, in Fialová et al., 2000) na základě průzkumu české populace tvrdí, že 90 % mladých lidí uvažuje o tom, že někdy v budoucnu uzavře manželství. V této oblasti by nicméně bylo potřeba podrobnější zkoumání a vysvětlení, zda se jedná pouze o náhodný jev způsobený výběrem respondentů nebo jde o běžný fenomén. Nadto představy se od reálného stavu mohou nakonec významně odlišovat.

Nejčastější důvody udávané respondenty pro toto rozhodnutí byly: kulturní tradice, potvrzení svazku, líbí se mi to, má to tak být, jistota a větší snaha o překonání krize. Někteří respondenti udávali, že rodina je pro ně základ, a že chtějí, aby jejich děti měly úplnou rodinu. Někteří respondenti své rozhodnutí zdůvodňovali přáním rodiny nebo výchovou. Dvě respondentky uvedly, že raději preferují formu nesezdaného soužití, u jedné respondentky (R15) mi přitom přišlo, že se bála toho, že by ji manželství odtrhlo od původní rodiny, z čehož má strach a což považuje i za přežitek. Pro srovnání Vágnerová (2007) píše, že nesezdané soužití většinou volí lidé, kteří oddalují manželství. Nesezdané soužití jim nepřipadá tak závazné a mohou se tak věnovat například profesní roli. Tuto formu mohou volit také ti jedinci, kteří si nejsou jistí partnerem.

10.3 Přínos výzkumu a jeho další možnosti

Za přínos výzkumu považuji částečné zmapování oblasti partnerských preferencí a prožívání partnerských vztahů u vysokoškolských studentů. Na základě tohoto výzkumu si lze představit, jaké typy partnerů studenti preferují, jaká témata se u nich v souvislosti s volbou partnera vynořují, jak vnímají dlouhodobé vztahy a jakou formu vztahu si volí do budoucna. Výsledky výzkumu ovšem nelze zobecnit, a proto výzkum je spíše jen určitým vhladem do komplexní problematiky partnerských vztahů a partnerských preferencí.

Pokud jde o další možnosti využití výzkumu v budoucnosti, je tento výzkum s ohledem na velikost výzkumného souboru pouze odrazovým můstkem pro další bádání v této oblasti a rozšíření výzkumu na jinou výzkumnou populaci. Také může sloužit k hlubšímu zkoumání partnerských vztahů u vysokoškolských studentů a preferované formy soužití v budoucnosti.

Jak jsem již naznačila, rovněž se nabízí zvolit si konkrétní dílčí aspekt partnerských preferencí a ten podrobněji zkoumat. Například teorii výběru partnera podle svého rodiče opačného pohlaví by bylo možné zkoumat porovnáním představy partnera s tím, koho si jedinci skutečně jako partnera zvolili, a s tím jaký tento protějšek skutečně je.

V rámci výsledků je obtížné činit jakékoliv paušální závěry, vyvracet dostupné teorie partnerských preferencí a činit závěry, nakolik je výběr partnera a jeho preference skutečně podmíněn biologickými aspekty a nakolik hraje roli především socializace jedince. Abych totiž dokázala se vší vážností potvrdit či vyvrátit teorie představené v teoretické části, musela bych provést kvantitativní výzkum.

11 Závěry

Diplomová práce se zabývá tématem partnerských preferencí u studentů UPOL. Výsledky mají strukturu podle výzkumných otázek. Na základě provedeného výzkumu, který je zakotven v kvalitativní metodologii, jsem došla k následujícím závěrům:

1. Základní aspekty partnerských preferencí studentů UPOL jsou sportovní a štíhlá postava, smysl pro humor, inteligence, komunikativnost, hodnost, upřímnost a pozitivní ladění, vzájemné porozumění, společné hodnoty a zájmy. Jako nejméně žádoucí vlastnosti byly uváděny žárlivost a introverze lakomství. V dovednostech respondenti od svých partnerek očekávají praktické i duševní dovednosti. Ze zájmů preferují sport, cestování a knihy a celkově zájmy související se společenskostí a kulturou. Jsou zde však patrné určité genderové odlišnosti. Ženy přikládají větší důležitost povaze, preferují vysoké muže s vlastnostmi jako smysl pro humor, inteligenci, spolehlivost, zodpovědnost a extroverzi a vlastnosti týkající se společné budoucnosti. Nejméně žádoucí vlastnosti partnerů jsou žárlivost, sobeckost a introverze. Muži by podle žen měli umět drobné domácí práce, zjednat respekt, měli by umět komunikovat, organizovat věci a vařit. Mezi nejvíce zmiňované zájmy patřil sport, hudba, kultura a přátelé. Muži považovali vzhled za důležitý spolu s povahou. Preferují spíše menší ženy štíhlé postavy, komunikativní, inteligentní, mírné, upřímné a hodné, se kterými si budou rozumět a budou mít společné zájmy. Negativně vnímané jsou zejména žárlivost a příliš velká maskulinita. Muži očekávají, že žena by měla umět vařit, starat se o rodinu a umět naslouchat. Pokud jde o zájmy, preferují nějaký společný zájem a cokoliv, co bude jejich partnerku bavit. Většina respondentů si vybírá partnery, kteří mají podobné vlastnosti a vnímají odlišnost v prožívání vztahů mezi pohlavím.

2. Za podstatné aspekty při výběru partnera studenti UPOL pokládají za důležitý vzhled, první dojem, vystupování, povahu, vlastnosti, rodinu a výchovu, kamarády, prostředí, věk, roční období, přitažlivost a zájmy. Studenti si myslí, že by měl člověk před vstupem do vztahu zvážit, jestli má vztah budoucnost, jestli chce vztah s tím konkrétním člověkem, klady a zápory partnera a zda je na vztah připravený. Působení dnešní moderní doby na partnerské vnímá polovina studentů spíše pozitivně a polovina spíše negativně. Mezi výhody vztahů na vysoké škole patří společně trávený čas, společné zájmy, přibližně stejný intelekt, stejné prostředí, stejný věk, vzájemné pochopení a podpora. Nevýhody jsou: pár řeší pouze školu, chtějí si užívat, což způsobuje krátkodobost vztahů, nedostatek

financí a závislost na rodičích, omezenost v rozhodnutích, prodlužování vztahů a odkládání rodiny. Většina studentů se shoduje, že na vysoké škole je vysoká šance navázat partnerský vztah.

3. Studenti si nejčastěji dlouhodobý vztah představují jako vztah, který trvá delší dobu, partneri se dobře znají, plánují spolu budoucnost, někdy bydlí spolu a navzájem si důvěřují. Respondenti uvažují o dlouhodobém vztahu v intervalu od půl roku do 4 a více let; tato doba byla kratší u mužů a delší u žen. Pro některé není důležitá doba, ale spíše subjektivní prožívání. Mezi základní aspekty, které jsou důležité pro dlouhodobý vztah podle respondentů, patří především komunikace, tolerance, důvěra a kompromisy. Pro ženy byl významný respekt, vzájemné porozumění a přitažlivost. Pro muže volnost, svoboda a upřímnost.

4. Na většinu respondentů rodina v oblasti partnerských vztahů působila pozitivně rodičovským působením, tedy výchovou, předáváním hodnot, přístupem k nim a důrazem na důležitost rodiny a v tom, že rodiče měli dlouhodobý funkční vztah. Někteří respondenti vnímali negativně rozvod a nefunkčnost rodiny. Někteří respondenti jsou přesvědčeni, že si vybírají partnery podle obrazu svých rodičů nebo cítí, že obraz rodiče opačného pohlaví na výběr partnera působí. Respondenti si myslí, že by rodiče do partnerských vztahů potomků vůbec zasahovat neměli, že by rodiče měli pouze udělit doporučení a zasáhnout jen v extrémních případech.

5. Osmnáct respondentů uvedlo, že preferuje soužití v manželství. Nejčastěji udávali důvod, že je to naše kulturní tradice nebo že je to potvrzení svazku, které se jim líbí. A že je v tomto rozhodnutí ovlivnila rodina. Dvě respondentky volí nesezdané soužití.

Souhrn

Diplomová práce se zabývala tématem partnerských preferencí vysokoškolských studentů na Univerzitě Palackého. První kapitola se věnuje deskripci mladé dospělosti a období studia na vysoké škole. Druhá kapitola je zaměřena na pojetí partnerských vztahů obecně. Zabývá se jejich vymezením, navazováním například podle Šmolky a očekáváním ve vztazích. Následně se pak zabývá fázemi dlouhodobých partnerských vztahů zejména podle Reisse, Mursteina, Vágnerové a Matějkové, rozdělením partnerských vztahů a jejich rozpadem například podle Ducky.

Třetí kapitola je věnovaná základním vztahovým aspektům, mezi něž patří atraktivita, utváření dojmu, zamilovanost, intimita a láska; těmto aspektům se namátkou věnují Aronson, Willi nebo Sternberg. Čtvrtá kapitola se zabývá partnerskými preferencemi a výběrem partnera. Je zde popsána psychoanalytická teorie výběru partnera podle Freuda Junga a následovníků. Dále teorie vazby podle Bowlbyho a Ainsworthové, Winchova teorie komplementarity, teorií kompatibility hodnot a rolí dle Starbucka a Lundyho. Na to navazuje teorie sexuálních strategií, která vychází zejména z poznatků Busse; podle jeho vzoru je práce rozdělena na ženské a mužské partnerské preference a zabývá se jimi zvlášť. Dále se pak tato kapitola věnuje i generovým rozdílům a sociálním vlivům na výběr partnera například podle Katrňáka či Willerton.

Poslední (pátá) kapitola teoretické části je věnována zahraničním výzkumům partnerských preferencí, mezi něž patří například výzkum Goodwina nebo Botwina, Busse a Shackelforta. Dále pak je zde uveden tuzemský výzkum Fialové, Hamplové, Vymětalové a Kučery z roku 2000 a aktuální šetření Centra veřejného mínění provedené v roce 2016. Tyto výzkumy jsou na závěr doplněny aktuálními demografickými údaji.

V empirické části jsem zkoumala partnerské preference vysokoškolských studentů na Univerzitě Palackého v Olomouci na základě smíšeného výzkumného designu, jehož podstatnou složkou byl polostrukturovaný rozhovor. Z hlediska metodologie a použitých metod se jedná o kvalitativní rámec výzkumu. Výzkumný soubor tvořilo 20 studentů UPOL 10 mužů a 10 žen ze všech fakult Univerzity Palackého v Olomouci, věk respondentů se pohyboval v rozmezí od 21 do 24 let. 6 respondentů a 6 respondentek mělo v době výzkumu partnerský vztah. Pro získání výzkumného souboru byly použity nepravděpodobnostní metody výběru, metoda sněhové koule a prostý záměrný výběr. Většina respon-

dentů byla oslovena pomocí internetu a sociální sítě Facebook. Data byla získávána pomocí polostrukturovaného rozhovoru, který trval v průměru okolo 30 minut. Na doplnění byl následně použit upravený dotazník Fialové, Hamplové, Vymětalové a Kučery (2000). Data byla získávána, zpracována a uložena v souladu s etickými pravidly. Jako metoda zpracování dat byla použita interpretativní fenomenologická analýza.

Cílem výzkumu bylo zjistit, jak studenti UPOL prožívají vztahy, jaké mají partnerské preference a jakou formu vztahu preferují. Výsledky byly zpracovány v souladu s výzkumnými otázkami. Ačkoliv se partnerské preference mezi pohlavím liší, existují určité obecné trendy při výběru partnera. Pokud jde o vzhled, tak většina respondentů preferuje sportovní štíhlou postavu a tmavší barvu vlasů. Co se týče povahových vlastností, většina respondentů preferuje partnera, který bude mít smysl pro humor, vysokou inteligenci, bude komunikativní, hodný, upřímný a pozitivně naladěný, se kterým si budou dobře rozumět a budou mít nějaké společné hodnoty a zájmy. Jako nejvíce nežádoucí vlastnosti jsou uváděné žárlivost, introverze a lakomství. Mezi nejčastěji zmiňované zájmy patří sport, cestování a knihy a zájmy spojené se společenským a kulturním životem.

Pokud jde o základní aspekty partnerských preferencí studentů, ženy kladly větší důraz na povahu. Většina žen preferuje muže vyšší postavy, kteří mají smysl pro humor, jsou inteligentní, spolehliví, zodpovědní a extrovertní. U žen se také objevilo téma společně sdílené budoucnosti. Za nejvíce negativní vlastnosti u mužů považují žárlivost, sobectví a introverzi. Z dovedností by měl muž zvládat drobné domácí práce, měl by si umět zjednat respekt, organizovat, komunikovat s lidmi a vařit. Zájem by měli mít nějaký svůj a také nějaký společný s partnerkou. Nejvíce preferovaným zájmem byl sport. Pro muže byly důležité vzhled i povaha. Muži preferovali ženy menší štíhlé postavy a z vlastností komunikativnost, inteligenci, mírnost a upřímnost. Jako nejvíce negativní vlastnosti vnímají žárlivost a přílišnou maskulinitu. Podle mužů by ženy měla umět vařit a starat se o rodinu. Ze zájmů muži nejvíce preferují sport a cestování, tedy nějaký společný zájem, přičemž některým na tom nezáleží a partnerka může mít jakýkoliv svůj zájem. Většina respondentů preferuje partnery s podobnými vlastnostmi. Respondenti také vnímali odlišnosti v prožívání vztahů mezi muži a ženami.

Druhá výzkumná otázka se týkala výběru partnera. Základními aspekty, které jsou důležité pro výběr partnera, jsou vzhled, první dojem, vystupování, povaha, vlastnosti, rodiny, výchova, kamarádi, prostředí, přitažlivost a zájmy. Podle respondentů je před

vstupem do vztahu třeba zvážit, zda má vztah budoucnost, zda člověk chce vztah s tou konkrétní osobou a zda je na vztah připravený. Moderní doba na vztahy působí pozitivně, že výběr je svobodnější, ale i negativně v tom ohledu, že vztahy jsou krátkodobější, neboť studenti si chtějí užívat. Mezi výhody vztahů na vysoké škole patří společný čas, společné zájmy, intelekt, stejné prostředí, vzájemné pochopení a přibližně stejný věk. Nevýhody jsou krátkodobost vztahů, užívání si, nedostatek financí, omezenost v rozhodování, prodlužování vztahů a odkládání rodiny. Všichni respondenti se shodují, že na vysoké škole je velká příležitost potkat vhodného partnera a navázat s ním partnerský vztah. Třetí výzkumná otázka se zabývala vnímáním dlouhodobých vztahů.

Studenti UPOL si pod pojmem dlouhodobý vztah představují, že partneři jsou spolu delší dobu, dobře se znají, plánují budoucnost, někdy spolu bydlí a navzájem si důvěřují. Pokud jde o minimální dobu, po které vztah studenti považují za dlouhodobý tak uváděli interval od půl roku do 4 a více let. Důležité aspekty pro dlouhodobý vztah jsou komunikace, tolerance, důvěr, kompromisy. Pro ženy je důležitým aspektem ještě respekt, vzájemné porozumění a přitažlivost. Pro muže volnost, svoboda a upřímnost.

Čtvrtá výzkumná otázka se zabývala působením rodiny na partnerské vztahy. Většina respondentů se přiklání k tomu, že rodina na ně působila příznivě a že vztah rodičů byl pro ně příkladem. Tři respondenti uvedli, že se jejich rodiče rozvedli nebo rodina nefungovala. Také někteří respondenti vnímají, že si vybírají partnera podle rodiče opačného pohlaví. Většina respondentů je toho názoru, že by rodiče neměli zasahovat do vztahu nebo mohou leda něco doporučit.

Pátá otázka se věnovala preferované formě soužití v budoucnosti. Osmnáct respondentů uvedlo, že volí manželství. Nejčastěji udávali důvod, že je to naše kulturní tradice nebo že je to potvrzení svazku, které se jim líbí. Dvě respondentky volí nesezdané soužití.

Přínosem výzkumu je částečné zmapování partnerských preferencí studentů na UPOL. Vzhledem k velikosti výzkumného souboru a kvalitativní formě je tento výzkum pouze odrazovým můstkem pro další bádání v této oblasti. Výzkum je možné rozšířit na jinou výzkumnou populaci, zaměřit se na konkrétní aspekty partnerských vztahů nebo také může sloužit k hlubšímu zkoumání partnerských vztahů u vysokoškolských studentů a preferované formy soužití v budoucnosti.

Seznam použitých zdrojů a literatury

- 1) Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*, 55(5), 469-480.
- 2) Aronson, E. (2012). *Tvor společenský*. Praha: Wolters Kluwer ČR.
- 3) Barrett, L., Dunbar, R., & Lycett, J. (2007). *Evoluční psychologie člověka*. Praha: Portál.
- 4) Bernátková, E. (2015). *Ideální partner z pohledu studentů psychologie*. (Nepublikovaná bakalářská práce). Univerzita Palackého v Olomouci.
- 5) Botwin, M. D., Buss, D. M., & Shackelford, T. K. (1997). Personality and Mate Preferences: Five Factors In Mate Selection and Marital Satisfaction. *Journal of Personality*, 65(1), 107-136.
- 6) Bowlby, J. (2010). *Vazba*. Praha: Portál.
- 7) Buss, D. M. (2009). *Evoluce touhy*. Dauphin: Volvox Globator.
- 8) Buss, D. (2003). Sexual Strategies: A Journey into Controversy. *Psychological Inquiry*, 14(3-4), 219-226.
- 9) Buss, D. M., & Schmitt, D. P. (1993). Sexual Strategies Theory: An Evolutionary Perspective on Human Mating. *Psychological Review*, 100, 204-232.
- 10) Courneau, G. (2000). *Anatomie lásky*. Praha: Portál.
- 11) Darwin, Ch. (2007). *O vzniku druhů přírodním výběrem*. Praha: Academia.
- 12) De Angelis, B. (2003). *Tajemství Partnerství*. Praha: Eminent.
- 13) De Singly, F. (1999). *Sociologie současné rodiny*. Praha: Portál.
- 14) Duck, S. In Fine, M. A. & Harvey, J. H. (eds.). *Handbook of Divorce and Relationship Dissolution*. New York: Psychology press.
- 15) Erikson, E. H. (2015). *Životní cyklus rozšířený a dokončený*. Praha: Portál.
- 16) Eastwick, P. W., & Finkel, E. J. (2008). Sex differences in mate preferences revisited: Do people know what they initially desire in a romantic partner? *Journal of Personality and Social Psychology*, 94, 245-264.
- 17) Farková, M. (2009). *Dospělost a její variabilita*. Praha: Grada Publishing.
- 18) Fialová, L. (2006). *Moderní body image*. Praha: Grada Publishing.
- 19) Fialová, L., Hamplová, D., Vymětalová, S., & Kučera, M. (2000). *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství*. Praha: Slon.
- 20) Freud, S. (1971). *Práce k sexuální teorii a k učení o neurosách*. Praha: Avicenum.

- 21) Fromm, E. (2010). *Umění milovat*. Praha: Český klub.
- 22) Fugère, M. A., Leszczynski, J. P., & Cousins, A. J. (2015). *The social psychology of attraction and romantic relationships*. New York: Palgrave Macmillan.
- 23) Gjuričová, Š., & Kubička, J. (2009). *Rodinná terapie*. Praha: Grada Publishing.
- 24) Goodwin, R. (1990). Sex Differences Among Partner Preferences: Are the Sexes Really Very Similar? *Sex Roles*, 23(9/10), 501-513.
- 25) Hazan, C., & Shaver, F. (1987). Romantic Love Conceptualized as an Attachment Process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(3), 511-524.
- 26) Hartl, P., & Hartlová, H. (2015) *Psychologický slovník*. Praha: Portál.
- 27) Hendl, J. (2016). *Kvalitativní výzkum: Základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál.
- 28) Hendrick, C., & Hendrick, S. (1986). A theory and method of love. *Journal of Personality and Social Psychology*, 50, 392-402.
- 29) Hrušáková, M., Králíčková, Z., & Westphalová, L. (2014). *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655–975)*. Praha: C. H. Beck.
- 30) Hrušáková, M., Králíčková, Z., & Westphalová, L. (2015). *Rodinné právo*. Praha: C. H. Beck.
- 31) Chaloupková, J. (2006). Dohromady, nebo každý zvlášť? Hospodaření s příjmy manželských a nesezdaných párů. *Czech Sociological Review*, 42(5), 971–986.
- 32) Jandourek, J. (2008). *Průvodce sociologií*. Praha: Grada Publishing.
- 33) Jackson-Dwyer, D. (2014). *Interpersonal Relationships*. New York: Routledge.
- 34) Jung, C. G. (1998). *Výbor z díla III. – Osobnost a přenos*. Brno: Nakladatelství Tomáše Janečka.
- 35) Kalina, A. (2014) *Partnerský manuál*. Praha: Mindsoft s. r. o.
- 36) Karsten, H. (2006). *Ženy – muži*. Praha: Portál.
- 37) Katrňák, T. (2008). *Spříznění volbou?*. Praha: Slon.
- 38) Kohoutová, I. (2014). In ČSÚ. *Socio – demografická homogamie sezdaných a nesezdaných párů – 1993 – 2012*. Dostupné z <https://www.czso.cz/csu/czso/socio-demograficka-homogamie-sezdaných-a-nesezdaných-paru-1993-2012-muq0bgnsr3>
- 39) Koutná-Kostínková, J., & Čermák, I. (2013). Interpretativní fenomenologická analýza. In Čermák, I., Řiháček, T., & Hytych, R., et al. (2013). *Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy*. Brno: Masarykova univerzita.
- 40) Kratochvíl, S. (2009). *Manželská a párová terapie*. Praha: Portál.

- 41) Langmeier, J., & Krejčířová, D. (2006). *Vývojová psychologie*. Praha: Grada Publishing.
- 42) Lee, J. A. In Sternberg, R. J. (2001). *Psychology: in search of the human mind*. Orlando, USA: Harcourt College Publishers.
- 43) Lundström, J. N., & Jones-Gotman, M. (2009). Romantic Love Modulates Women's Identification of Men's Body Odors. *Hormones and Behavior*, 55(2), 280-284.
- 44) Maslow, H. A. (2014). *O psychologii bytí*. Praha: Portál.
- 45) Matějková, E. (2007). *Řešíme partnerské problémy*. Praha: Grada Publishing.
- 46) Miovský, M. (2006). *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada Publishing.
- 47) Moss, B., & Schwebel, A. (1993). Defining Intimacy in Romantic Relationships. *Family Relations*, 42(1), 31-37.
- 48) Müller, W. (2011). *Sám, ale ne osamělý*. Praha: Portál.
- 49) Murstein, B. I. (1970, August). Stimulus—Value—Role: A Theory of Marital Choice. *Journal of marriage and the family*, 32 (3), 465–481.
- 50) Nábělková, E., & Balážová, N. (2015). Autenticita v partnerskom vzťahu mladých dospělých – korelačná štúdia. *Československá psychologie*, LIX (1), 81–95.
- 51) Nábělková, E., & Ďurišová, P. (2015). Perfekcionismus a vybrané aspekty partnerského vzťahu. *Psychologie pro praxi*, L (3-4), 39–48.
- 52) Nábělková, E., & Krišková, D. (2014). Emocionálna inteligencia v súvislosti s vybranými aspektmi partnerského vzťahu. In Bozogáňová, M., Kopaničáková, M., & Výrost, J. (eds.). *Sociálne procesy a osobnosť: Zborník príspevkov zo 17. ročníka medzinárodnej konferencie. Stará Lesná, 18.–19. 9. 2014 (pp. 370-377)*. Košice: Spoločenskovedný ústav SAV.
- 53) *Nesezdaná soužití: hlavně ve velkých městech* (2013). In *Statistika&my – měsíčník ČSÚ*, 07-08. Získáno z <http://www.statistikaamy.cz/2014/06/nesezdana-souziti-hlavne-ve-velkych-mestech/>
- 54) Novák, T., & Hargašová, M. (2007). *Předmanželské poradenství*. Praha: Grada Publishing.
- 55) Plzák, M. (2010). *Klíč k výběru partnera pro manželství*. Praha: Motto.
- 56) Poněšický, J. (2004). *Fenomén ženství a mužství*. Praha: Triton.
- 57) *Názory veřejnosti na roli muže a ženy v rodině – únor 2016*. (2016). In CVVM, dostupné z http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a7523/f3/ov160315b.pdf

- 58) *Postoje českých občanů k manželství a rodině – únor 2016*. (2016). In CVVM, dostupné z http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a7524/f3/ov160315a.pdf
- 59) Riemann, F. (2009). *Schopnost milovat*. Praha: Portál.
- 60) Rubin, Z. (1970). Measurement of Romantic Love. *Journal of Personality and Social Psychology*. 16 (2), 265-273.
- 61) Říčan, P. (2004). *Cesta životem*. Praha: Portál.
- 62) Singh, D. (1994). Ideal Female Body Shape: Role of Body Weight and Waist-to-Hip Ratio. *International Journal of Eating Disorders*, 16 (3), 283-288.
- 63) Singh, D., Dixson, B. J., Jessop, T. S., Morgan, B., & Dixson, A. F. (2010). Cross-cultural Consensus for Waist-hip ratio and Women's Attractiveness. *Evolution and Human Behavior*, 31 (1) 176-181.
- 64) Slaměník, I. (2011). *Emoce a interpersonální vztahy*. Praha: Grada Publishing.
- 65) Starbuck, G. H., & Lundy, K. S. (2015). *Families in Context: Sociological Perspectives*. New York: Routledge.
- 66) Sternberg, R. J. (1986). A Triangular Theory of Love. *Psychological Review*, 93 (2), 119-135.
- 67) Strong, B., DeVault, C., & Cohen, T. F. (2011). *The marriage and family experience: intimate relationships in a changing society*. Belmont, CA: Wadsworth/Cengage Learning.
- 68) Šmolka, P. (2004) *Muž a žena – návod k použití*. Praha: Portál.
- 69) Šmolka, P. (2005). *Výběr partnera: Pro zadané i nezadané*. Praha: Grada Publishing.
- 70) Šmolka, P. (2010). *Nevěra pro podváděné a podvádějící*. Praha: Grada Publishing.
- 71) Špatenková, N. (2006). *Jak řeší rodinné krize moderní žena*. Praha: Grada Publishing.
- 72) Šulová, L. (2007). Partnerské vztahy, manželství a rodičovství. *Sborník z kongresu Pardubice 2007*. Dostupný z:
<http://www.planovanirodiny.cz/view.php?cisloclanku=2008020102>
- 73) Vágnerová, M. (2007). *Vývojová psychologie 2*. Praha: Karolinum.
- 74) Venglářová, M. (2008). *Průvodce partnerským vztahem*. Praha: Grada Publishing.
- 75) Voříšek, K., & Vysekalová, J. (2015). *Jak být přesvědčivý a neztratit se v davu*. Praha: Grada Publishing.
- 76) Výrost, J. (2008). *Sociální psychologie*. Praha: Grada Publishing.

- 77) Vývoj obyvatelstva České republiky – 2015. (2016). In ČSÚ, dostupné z <https://www.czso.cz/csu/czso/vyvoj-obyvatelstva-ceske-republiky>
- 78) Walster, E., Aronson, V., Abrahams, D., & Rottmann, L. (1966). Importance of Physical Attractiveness in Dating Behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*, 4 (5), 508-516.
- 79) Weiss, P. (2009). Sexuální atraktivita a její determinanty. *Psychiatrie pro praxi*, 10(4), 190-192.
- 80) Weiss, P. et al. (2010). *Sexuologie*. Praha: Grada Publishing.
- 81) Willerton, J. (2012). *Psychologie mezilidských vztahů*. Praha: Grada Publishing.
- 82) Willi, J. (2006). *Psychologie lásky*. Praha: Portál.
- 83) Winch, R. F., Ktsanes, T., & Ktsanes, V. (1954). The theory of complementary needs in mate – selection: an analytic and descriptive study. *American Sociological Review*, 19 (3), 241-249.
- 84) Zacharová, E., & Šimíčková – Čížková, J. (2011). *Základy psychologie pro zdravotnické obory*, Praha: Grada Publishing.

Seznam příloh

Příloha č. 1: Zadání magisterské diplomové práce

Příloha č. 2: Abstrakt

Příloha č. 3: Osnova polostrukturovaného rozhovoru

Příloha č. 4: Ukázka rozhovoru

Příloha č. 5: Původní dotazník od Fialové et al. (2000)

Příloha č. 6: Použitý dotazník

Příloha č. 7: Informovaný souhlas

Příloha č. 1: Zadání magisterské diplomové práce

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Akademický rok: 2015/2016

Studijní program: Psychologie

Forma: Prezenční

Obor/komb.: Psychologie (PCHN)

Podklad pro zadání DIPLOMOVÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
Bc. COUFALÍKOVÁ Eliška	Za Potokem 13, Pozlovice	F12566

TÉMA ČESKY:

Partnerské preference vysokoškolských studentů na Univerzitě Palackého

NÁZEV ANGLICKY:

The Partner Preferences of Students at Palacký University

VEDOUCÍ PRÁCE:

PhDr. Veronika Šmahajová, Ph.D. - PCH

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

- 1) Rešerše a studium literatury z oblasti partnerských vztahů.
- 2) Sepsání teoretické části práce.
- 3) Příprava a realizace smíšeného výzkumného designu:
 - a) Vymezení problému, formulování cílů a výzkumných otázek;
 - b) Určení výzkumného souboru (20 vysokoškolských studentů UP, ideálně 10 mužů a 10 žen);
 - c) Sběr dat za pomoci dotazníku a následného rozhovoru a poté kvalitativní zpracování.
 - d) Vyhodnocení dat a interpretace výsledků, diskuze, závěr.

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

- 1) Fialová, L., Hamplová, D., Vymětalová, S., & Kučera, M. (2000). Představy mladých lidí o manželství a rodičovství. Praha: Slon.
- 2) Fromm, E. (2010). Umění milovat. Praha: Český klub.
- 3) Kratochvíl, S. (2000). Manželská terapie. Praha: Portál.
- 4) Novák, T., & Hargašová M. (2007). Předmanželské poradenství. Praha: Grada.
- 5) Vágnerová, M. (2007). Vývojová psychologie 2. Praha: Karolinum.
- 6) Weiss, P. et al. (2010). Sexuologie. Praha: Grada.
- 7) Weiss, P. (2009). Sexuální atraktivita a její determinanty. Psychiatrie pro praxi, 10(4), 190-192
- 8) Willerton, J. (2012). Psychologie mezilidských vztahů. Praha: Grada.
- 9) Willi, J. (2006). Psychologie lásky. Praha: Portál.

Podpis studenta:

Datum:

Podpis vedoucího práce:

Datum:

ABSTRAKT DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce:	Partnerské preference vysokoškolských studentů na Univerzitě Palackého
Autor práce:	Bc. Eliška Coufalíková
Vedoucí práce:	PhDr. Veronika Šmahajová, Ph.D.
Počet stran a znaků:	147 stran a 294 203 znaků
Počet příloh:	7
Počet titulů použité literatury:	84

Abstrakt (800–1200 zn.)

V magisterské diplomové práci se autorka zabývá partnerskými preferencemi studentů Univerzity Palackého v Olomouci. Teoretický rámec práce je tvořen především problematikou partnerských vztahů, konkrétně jejich definicí, vznikem, vývojem, rozpadem a dělením. Dále popisuje některé vztahové aspekty, teorie výběru partnera a poukazuje na výzkumy partnerských preferencí. Výzkum autorka prováděla kvalitativní metodou pomocí smíšeného výzkumného designu tvořeného především osobními rozhovory s respondenty a doplněný jejich dotazníkovým šetřením. Výzkumný soubor tvořilo 20 studentů Univerzity Palackého v Olomouci (10 mužů a 10 žen), s nimiž autorka provedla rozhovor a kteří následně vyplnili online dotazník. Na základě rozhovoru bylo zkoumáno 5 výzkumných otázek, konkrétně důležité aspekty partnerských preferencí, strategie výběru partnera, pohled na dlouhodobé vztahy, působení výběru partnera na rodinné prostředí a preferovaná forma partnerských vztahů, jimiž se snažila porovnat názory studentů s teoretickými poznatky. To se týkalo obzvláště poznatků teorie sexuálních strategií, jakož i teorií poukazujících na genderové rozdíly.

Klíčová slova

Výběr partnera, teorie výběru partnera, partnerské preference, partnerské vztahy, studenti Univerzity Palackého

ABSTRACT OF THESIS

Title:	The Partner Preferences of Students at Palacký University
Author:	Bc. Eliška Coufalíková
Supervisor:	PhDr. Veronika Šmahajová, Ph.D.
Number of pages and characters:	147 pages and 294 203 characters
Number of appendices:	7
Number of references:	84

Abstract (800–1200 characters):

The thesis deals with the partner preferences of students at Palacký University. Theoretical framework consists mainly of partner relationships, specifically their definition, creation, development, breakup and division. Further, some relationship aspects and theories of partner's choice are described, and researches of the partner preferences are pointed out. The research was conducted qualitatively via mixed research design consisting of personal interviews and a questionnaire. The research sample consisted of 20 students at Palacký University (10 men and 10 women) who were interviewed and who further completed the online questionnaire. In the research part, 5 research questions were described; important aspects of partner preferences, strategies of partner choice, the concept of long-term relationships, the effect of the family environment on the choice of a partner and preferred form of partner relationships. Student opinions were compared with theoretical findings, especially with the findings about sexual strategies theories and theories of gender differences.

Key words:

Choice of Partner, Choice of Partner Theories, Partner Preferences, Partner Relationships, Students at Palacký University.

Příloha č. 3: Osnova polostrukturovaného rozhovoru

pohlaví:

věk:

fakulta:

Obor:

1. Máš v současné době partnera/ku?

V jaké fázi je tento současný vztah? (Jak dlouho trvá?)

Co si představuješ pod pojmem dlouhodobý vztah?

Co je pro Tebe u partnera důležité?

Při výběru partnera kladeš důraz spíše na hmotné věci nebo na duševní porozumění? A proč?

2. Jaký typ žen/mužů se Ti líbí?

Jaké vlastnosti by měl mít Tvůj partner?

Jaké vlastnosti by naopak neměl mít?

Jaké negativní vlastnosti bys u svého partnera ještě toleroval/a?

Preferuješ, aby měl Tvůj partner spíše podobné nebo rozdílné vlastnosti? A proč?

Co si myslíš o přísloví: protiklady se přitahují?

Co by měl Tvůj partner/ka umět?

Jaké by měl mít zájmy?

3. Co podle Tebe výběr partnera ovlivňuje?

Co všechno by měl člověk před vstupem do vztahu zvážit?

V čem se oproti minulosti výběr partnera v dnešní době liší? Co si o tom myslíš?

Vnímáš nějaký rozdíl v prožívání vztahu mezi muži a ženami? (A jaký?)

4. Jaké jsou výhody a nevýhody vztahů mezi studenty vysoké školy?

Kde se podle Tebe vysokoškolští studenti nejčastěji se svými partnery seznamují?

Jak velké jsou podle Tebe šance se na vysoké škole s někým seznámit (výhody a nevýhody)?

Co je podle Tebe pro vztahy na VŠ charakteristické?

6. V čem si myslíš, že Tě rodiče ovlivnili? (V čem Ti byli příkladem a v čem bys nechtěl/a být stejný/á?)

Myslíš si, že muž si vybírá partnerku podle své matky a žena podle svého otce?

Myslíš si, že rodiče by měli zasahovat do výběru partnera?

7. Jaký druh vzájemného budoucího soužití preferuješ? A proč?

Co si myslíš, že je pro dlouhodobý, kvalitní vztah důležité?

8. Chtěl bys ještě něco doplnit, říci?

Příloha č. 4: Ukázka rozhovoru

Respondentka R6.

1. Máš v současné době partnera/ku?

Ano

V jaké fázi je tento současný vztah?

Na začátku

Co si představuješ pod pojmem dlouhodobý vztah?

Asociace, jedno slovo?

Ne.

Tak pod pojmem dlouhodobý vztah si představuji něco, co už trvá třeba víc jak 2 roky.

Co je pro vás u partnera důležité?

Tak stejný humor, mám to nějak rozvádět, může toho být víc?

Jo může to být cokoliv. Cokoliv Tě napadá k té otázce, můžeš vždycky říct.

Tak stejný humor, určitý intelekt, samozřejmě aby mi vyhovoval, fyzická atraktivita taky, ale to je tokové nepodmíněné, to si člověk moc neuvědomí, že jo na první pohled sympatičnost a tak, to zahrnuji do prvních čtyřech sekund, když někdo někoho vidí. No, ten humor a asi stejný zájem. Nějak celkově o život nebo tak, prostě společn..., no nějaké společné zájmy, ne všechny

Při výběru partnera kladeš důraz spíše na hmotné věci nebo na duševní porozumění?

Na duševní porozumění.

A proč?

Protože hmotné věci jsou pro mě něco, co souvisí jenom se mnou, a ne s partnerským vztahem, prostě tak celkově jakože tomu duševnu dávám přednost, protože to je to proč s tím člověkem trávíš čas.

Hmm (přítakání). Jaký typ žen/mužů se Ti líbí?

Definuj typ.

To je asi na Tobě ... (společný smích)

No ne jako jestli fyzicky nebo psychicky nebo...

Tak každý říká, tak jak prostě to vnímá...

Co mě napadlo, jo?

Co Tě napadne. Přesně tak.

Pozitivní člověk, vysocí muži, zábavní, něčím zajímavý a zpravidla mi musí určitým způsobem umět lichotit.

Jaké vlastnosti by měl mít Tvůj partner?

Jako takové, to už jsem říkala, ale během života už jsem přišla na to, že preferuji extroverty, měli by být schopní se mi postavit, takže ne jako submisivní, ale spíše dominantní, zároveň, se musí umět hádat jako ve smyslu, že bychom se měli hádat, ale musí umět argumentovat a diskutovat, takže určitý intelekt, jak jsem říkala, pozitivní.

Jaké vlastnosti by naopak neměl mít?

Ty jo. Co mi jako fakt vadí, jo? (přemýšlí) Asi přespříliš agresivní, nudný. Tak teď mě vůbec nic nenapadá.

Máš čas. Můžeš klidně přemýšlet.

Neměl by být jednoduchý. Jsem taková hrozně zaměřená na pozitivno, hrozně nerada říkám jakože, co jako ne, takže mě teď asi nic nenapadá...

A teď ještě taková záludná otázka. Jaké negativní vlastnosti bys u svého partnera ještě tolerovala?

Konkrétně jo?

Hmm (přítakání).

Nevadí mi, když je ... když se napije, jakože do určitý míry jakože teďka jsem mladá, ale jakože bych to nepreferovala nebo tak, ale prostě nevadí mi jako opilost nebo to... Nevadí mi, když je někdo upřímný i takovým tím nerudným způsobem, jakože neomaleně. To se snažím tolerovat, pak asi všechny negativní vlastnosti, který má můj taťka, protože prostě (smích) protože prostě Elektřin komplex, takže náladovost, asi všechno, víc nevypotím.

A preferuješ, aby měl Tvůj partner spíše podobné nebo rozdílné vlastnosti?

To je záludné, protože já jsem asi před půl rokem ukončila vztah čtyřletej, kdy ten partner byl pravý opak, jako já, a teď ten současný je právě jako stejná nátura a tak. Myslím, že mi to vyhovuje víc, no, ale furt je to brzo na mě soudit, jakože já tady toto odhaduji až na základě vlastní zkušenosti, ale asi stejné, podobné vlastnosti jak já.

A uvědomuješ si, proč to tak je?

Jakože?

Jakože Ti to víc sedí.

Jako psychologickou stránku toho myslíš nebo jako?

To je jedno, celkově.

Nevím, proč mi to víc sedí, asi na jednu stranu já mám... moji rodiče, jsou jako právě extrovert a introvert a moje mamka je ten introvert a já jsem taková celý taťka a ten bývalý partner, se kterým jsem byla čtyři roky, tak mi jsme byli nějak to samý, a když jsem měla nějaké krize s ním nebo tak, tak jsem si to hrozně moc projektovala do toho jejich vztahu, že na jednu stranu jsem viděla i to, jak taťka se ve spoustě věcech jako omezuje a mamce na druhou stranu taky spoustu věcí nevyhovuje, co se týče třeba společenských akcí a tady toto a hrozně mě to rozčilovalo, protože u nás to bylo jako to samý jak kdyby s tím partnerem a nechtěla jsem to tak. Jakože mi postupem času začalo docházet, že to tak asi není úplně správně, a proto asi mi víc vyhovuje, když je někdo, kdo je nastavený stejně psychologicky jako já.

Co si myslíš o přísloví: protiklady se přitahují?

Myslím si, že je to založeno na sexuální přitažlivosti, ne na mentální přitažlivosti, protože prostě toho člověka to pak akorát časem, časem, určitě se na tom nedá postavit dlouhodobý vztah, tak jak jsem definovala předtím, že ti lidi by spolu nemohli vydržet anebo by se zabili nebo tak.

Příloha č. 5: Původní dotazník

Dotazník výzkumu životního partnera u mladých lidí

Výzkum podle tohoto dotazníku je uveden v knize Představy mladých lidí o manželství a rodičovství od autorů Fialové et al. (2000).

Jste

Muž – žena

Se stálým partnerem / bez partnera

Tabulka vlastností:

Vlastnost	Stupeň důležitosti				
	1	2	3	4	5
Dobré vychování					
Vysokoškolské vzdělání					
Dobré finanční a hmotné zázemí					
Hezký vzhled a pěkné vystupování					
Sportovní založení					
Zodpovědnost a poctivost					
Dobrý vztah k dětem					
Inteligence					
Ctižádostivost					
Úspěšnost v zaměstnání					
Smysl pro rodinný život					
Rozhodnost					
Osobitost, nekonvenčnost					
Tolerantnost					
Přizpůsobivost					

Kterou z následujících variant považujete pro svůj život za nejlepší?

- Žít sám(a) bez stálého partnera(ky)
- Žít se stálým partnerem(kou) bez sňatku
- Žít se stálým partnerem(kou) „na zkoušku“ a později s ním(ní) uzavřít sňatek
- Uzavřít sňatek bez předchozího života „na zkoušku“

Jaké je (bylo) podle Vás manželství (partnerské soužití) Vašich rodičů?

- Šťastné, bez potíží a problémů
- Spokojené, s občasnými potížemi a problémy
- Složitě, s častými problémy
- Nešťastné, s velkými problémy

Jakým způsobem většinou řešíte situace, které přináší život?

- Určitě rázným, rozhoduji se okamžitě a bez váhání
- Spíše rázným, rozhoduji se po krátké úvaze
- Spíše umírněným, rozhoduji se až po delší úvaze
- Určitě umírněným, dlouho váhám než přijmu rozhodnutí

Příloha č. 6: Použitý dotazník

Partnerské preference

Dobrý den,

dovoluji si Vás požádat o vyplnění krátkého dotazníku jako doplněk k výzkumu partnerských preferencí na Univerzitě Palackého v Olomouci. Dotazník je stejně jako rozhovory zcela anonymní a bude použit výhradně pro výzkumné účely spojené s mou diplomovou prací.

Děkuji za Vaši ochotu a spolupráci.

Eliška Coufalíková

*Povinné pole

Můj věk: *

Napište věk, který jste dosáhli k dnešnímu dni.

Mé pohlaví: *

Vyberte jednu z možností.

- Muž
- Žena

Studuji na fakultě: *

Zatrhněte jednu či více možností.

- Filozofická fakulta
- Přírodovědecká fakulta
- Lékařská fakulta
- Fakulta zdravotních věd
- Fakulta tělesné kultury
- Pedagogická fakulta
- Právnická fakulta
- Cyrilometodějská teologická fakulta

Studijní obor *

Napište, který studijní obor studujete.

Vyberte velikost místa bydliště *

Zatrhněte jednu z možností.

- Obec (do 3 000 obyvatel)

- Menší město (nad 3 000 do 20 000 obyvatel)
- Střední město (nad 20 000 do 50 000 obyvatel)
- Větší město (nad 50 000 do 90 000 obyvatel)
- Velkoměsto (nad 90 000 obyvatel)

Náboženské vyznání

Zatrhněte jednu z možností, případně využijte možnosti „jiné“. Odpověď na tuto otázku je nepovinná.

- Křesťanství
- Islám
- Judaismus
- Bez vyznání
- Věřím, že je "něco nad námi"
- Jiné:

Jaké vlastnosti by měl Váš ideální partner mít? *

Zaškrtněte jednu z možností podle toho, jak jsou pro Vás uvedené vlastnosti důležité.

	Nedůležité	Málo důležité	Středně důležité	Důležité	Velmi důležité
Slušné vychování	☐	☐	☐	☐	☐
Vysokoškolské vzdělání	☐	☐	☐	☐	☐
Dobré finanční/hmotné zázemí	☐	☐	☐	☐	☐
Atraktivní vzhled	☐	☐	☐	☐	☐
Příjemné vystupování	☐	☐	☐	☐	☐
Společné zájmy	☐	☐	☐	☐	☐
Podobné názory a vlastnosti	☐	☐	☐	☐	☐
Zodpovědnost	☐	☐	☐	☐	☐
Poctivost a dobrosrdečnost	☐	☐	☐	☐	☐
Dobrý vztah k dětem	☐	☐	☐	☐	☐
Inteligence	☐	☐	☐	☐	☐
Průbojnost, ctíživost	☐	☐	☐	☐	☐
Úspěšnost	☐	☐	☐	☐	☐

	Nedůležité	Málo důležité	Středně důležité	Důležité	Velmi důležité
v zaměstnání					
Smysl pro rodinný život	☐	☐	☐	☐	☐
Rozhodnost	☐	☐	☐	☐	☐
Starostlivost	☐	☐	☐	☐	☐
Osobitost, nekonvenčnost	☐	☐	☐	☐	☐
Tolerance	☐	☐	☐	☐	☐
Přizpůsobivost	☐	☐	☐	☐	☐
Stejně náboženské založení	☐	☐	☐	☐	☐
Stejně sociální zázemí	☐	☐	☐	☐	☐
Střídmost v kouření a v pití alkoholu	☐	☐	☐	☐	☐
Smysl pro humor	☐	☐	☐	☐	☐
Respekt	☐	☐	☐	☐	☐
Dobré zdraví	☐	☐	☐	☐	☐

Nakolik je pro vás téma partnerských preferencí zajímavé *

Napište vlastními slovy.

Poznámky

Zde můžete vyjádřit svůj názor, poznámky, připomínky etc.

Příloha č. 7: Informovaný souhlas

Informovaný souhlas

Byl/a jsem informovaný/á o významu a účelu výzkumu Partnerských preferencí u vysokoškolských studentů Univezity Palackého v Olomouci. Tímto vyslovuji souhlas s účastí na uvedeném výzkumu. Nebyl/a jsem k účasti jakkoliv nucen/a, beru na vědomí, že svou účast mohu kdykoliv přerušit.

Beru dále na vědomí, že veškeré údaje, které v rámci výzkumu autorce magisterské diplomové práce poskytnu, budou zaznamenány na audiozáznamu, následně anonymně zpracovány pouze pro účely tohoto výzkumu a uchovány v souladu s právním řádem České republiky.

V..... dne.....

.....